

การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตร
ที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

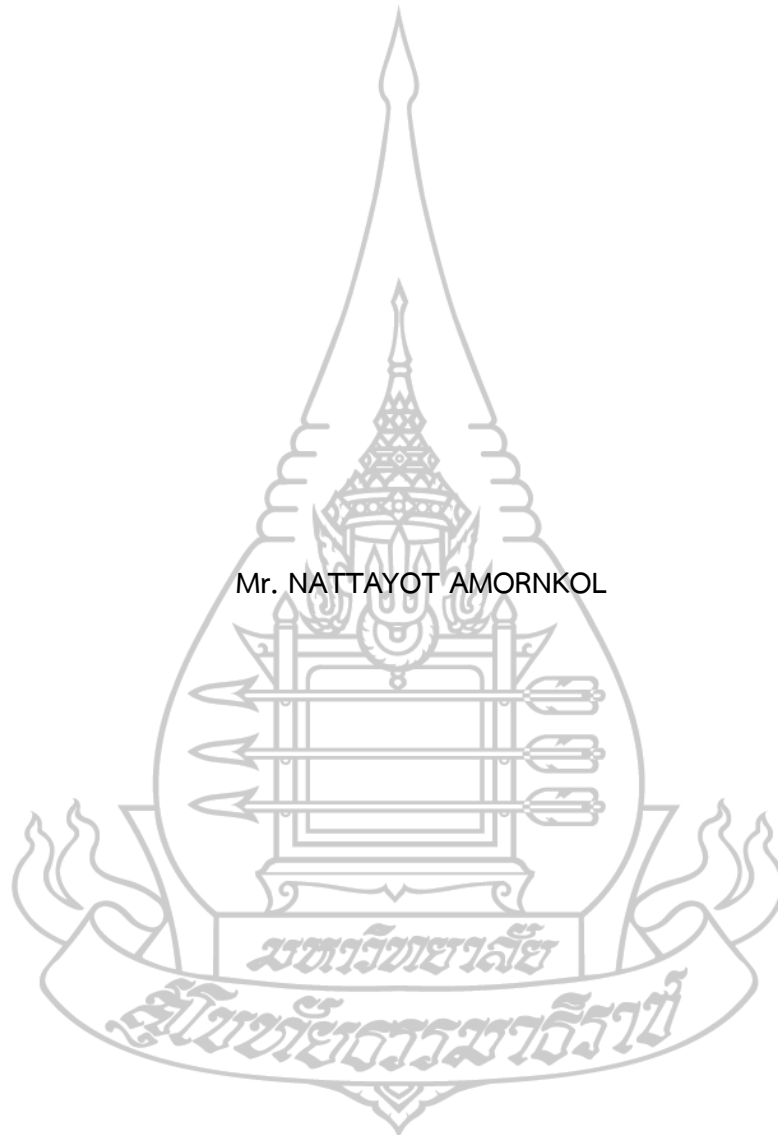
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก

ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา

พ.ศ. 2566

Extension for Durian Quality Production in According with
Good Agricultural Practices of Farmer in Thung song District,
Nakhon Si Thammarat Province

Mr. NATTAYOT AMORNKOL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ชื่อและนามสกุล	นายณัฐยศ อมรกุล
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต เวชกิจ)	กรรมการ
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)	กรรมการ
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ
เกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย นายณัฐยศ อมรกุล รหัสนักศึกษา 2659000810

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นารีรัตน์ สี
ระसार ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของ
เกษตรกร 2) การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนของเกษตรกร 3) ความรู้ แหล่ง
ความรู้และสภาพการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 4) ความคิดเห็นและความ
ต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 5) ปัญหาและ
ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 6) ปัจจัยที่มี
ผลต่อการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่ขึ้นทะเบียน
เกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 788 ราย กลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน
ความคลาดเคลื่อนที่ 0.06 ได้จำนวน 206 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 47.57 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ
เทียบเท่า จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.30 คน รายได้จากการจำหน่ายทุเรียนเฉลี่ย 427,195.63 บาทต่อปี มี
ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 7.34 ปี ราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมาโลกรั่มละ 107.38 บาท ค่าใช้จ่ายในการผลิต
ทุเรียน 15,760.10 บาทต่อไร่ 2) เกษตรกรมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีร้อยละ 61.7 โดยอยู่ในระดับ
ปฏิบัติตามที่สูงสุดในด้านพื้นที่ปลูก 3) เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก โดยมีความรู้มากที่สุดในประเด็นการปฏิบัติตามการ
ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านเกษตรกรเข้าถึงแหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพในระดับน้อย โดยเข้าถึงแหล่ง
ความรู้ที่มากกว่าแหล่งอื่นคือสื่อกลุ่ม 4) เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติ
ทางการเกษตรที่ดีทำให้จำหน่ายผลผลิตได้ราคาดีขึ้นโดยเห็นด้วยในระดับมาก เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการ
ผลิตทุเรียนคุณภาพในระดับมาก โดยมีความต้องการมากในประเด็นความรู้ 5) ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพคือ
สารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง รองลงมาคือราคาผลผลิตตกต่ำและไม่แน่นอน ข้อเสนอแนะคือ การ
อบรมให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตทุเรียนคุณภาพแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง 6) ปัจจัยที่มีต่อการปฏิบัติทาง
การเกษตรที่ดีมีผลเชิงบวกที่น้อยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 ได้แก่ อายุ ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ มี
ผลเชิงลบที่น้อยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 ได้แก่ แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ มีผลเชิงลบที่น้อยสำคัญที่ระดับ
0.05 ได้แก่ ราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมา

คำสำคัญ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การผลิตทุเรียน ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียน

Thesis title: “Extension for durian quality production in according with good agricultural practices of farmer in Thung song District, Nakhon Si Thammarat Province”

Researcher: “Mr. NATTAYOT AMORNKOL”; ID: “2659000810”;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Associate Professor Bumpen Keowan;(2) Assistant Professor Dr.

Nareerut Seerasarn ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, social, and economic conditions of farmers 2) practices according to Good Agricultural Practices in durian production of farmers 3) knowledge, knowledge resources, and durian production conditions according to Good Agricultural Practices of farmers 4) the opinions and needs in the extension of durian production according to Good Agricultural Practices of farmers 5) problems and suggestions regarding the extension of durian production according to Good Agricultural Practices of farmers 6) factors impacting durian production according to Good Agricultural Practices of farmers.

The research was done by survey method. The population of this research was 788 durian production farmers in Thung Song district, Nakhon Si Thammarat province. The sample size of 206 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.06 and simple random sampling method. Data were collected by conducting interview. Statistics applied in the data analysis were such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results of the research found that 1) farmers had the average age of 47.57 years old. Most of them completed higher secondary education or equivalent. The average labor in the household was 2.30 people, the average income from durian selling was 427,195.63 Baht/year, the average experience in durian farming was 7.34 years, the price of durian per kilogram in the past year was 107.38 Baht, and the expense in durian production was 15,760.10 Baht per Rai. 2) Farmers practiced according to Good Agricultural Practices at 61.7% with the level of practice at the highest level with the planting area. 3) Farmers had knowledge at the high level especially the knowledge about the practice according to Good Agricultural Practices which was at the highest level. For the accessibility of knowledge by farmers on quality durian production, it was at the low level. The knowledge resource which got access more than other resources was group media. 4) Farmers expressed their opinions toward quality durian production according to Good Agricultural Practices that it provided them with the higher selling price of the products with the high level of agreement. They needed the knowledge aspect at the high level. 5) Problems in quality durian production was that the chemicals applied for pest management was expensive. Second to that was the low and fluctuated price of the product. Suggestion included that there should be a continuous knowledge training on the process of quality durian production to farmers in the area. 6) Factors affecting the practice according to Good Agricultural Practices of farmers at positively at statistically significant level of 0.01 were such as age, needs in the extension of quality durian production negatively at statistically significant level of 0.01 were such as knowledge resource on quality durian production and negatively at statistically significant level of 0.05 were such as durian price from the previous year.

Keywords : Good agricultural practice, Durian production, Factor affecting durian production

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง ตลอดจนเอาใจใส่ดูแลในการทำวิจัยจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นาริรัตน์ สีระสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต เวชกิจ ประธานการสอบที่กรุณาสละเวลามาร่วมเป็นคณะกรรมการในการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณเกษตรกรทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ และขอขอบคุณบุคลากรและเจ้าหน้าที่สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาในการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเพื่อนนักศึกษาปริญญาโททุกท่าน ทั้งนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา และมารดา รวมถึงญาติทุกท่านของผู้วิจัยที่คอยให้คำปรึกษาที่ดี ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นและมีกำลังใจในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จด้วยดี

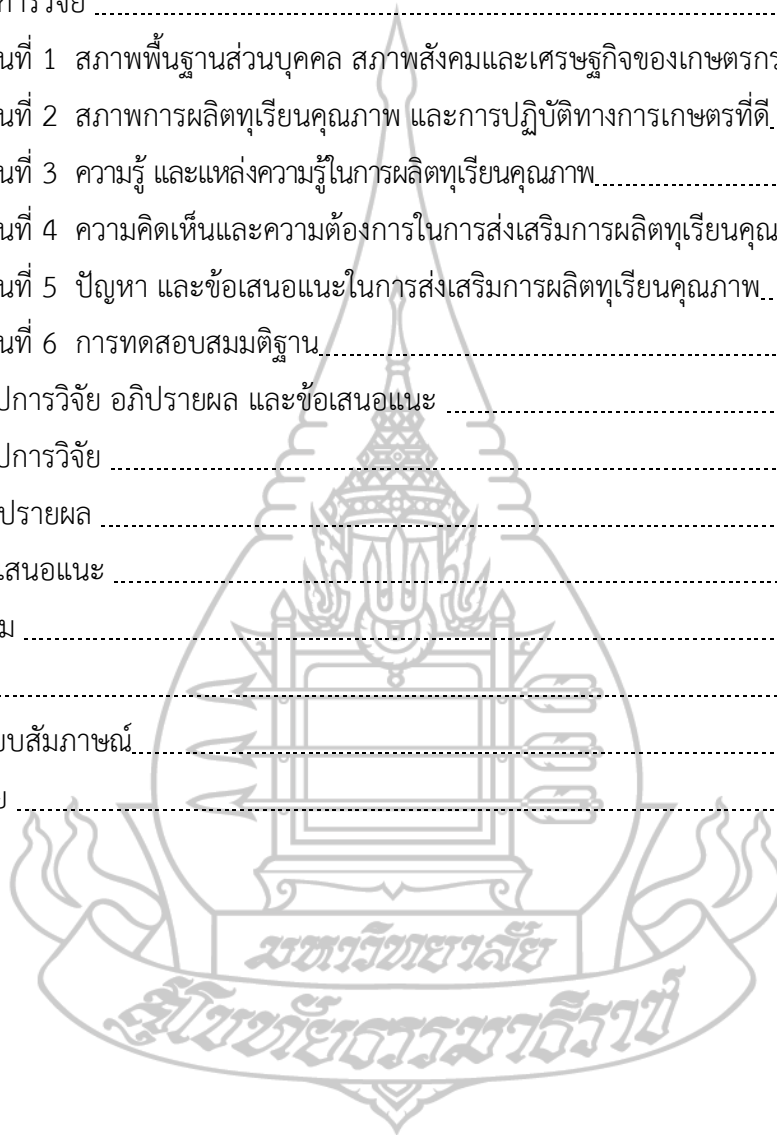
นายณัฐยศ อมรกล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐาน	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	6
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	9
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ	11
มาตรฐานทุเรียนคุณภาพและเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพ	14
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (GAP)	22
ข้อมูลพื้นฐานและบริบทของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช	39
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	62
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	62
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี.....	72
ตอนที่ 3 ความรู้ และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ.....	77
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ.....	89
ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ.....	94
ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน.....	105
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	107
สรุปการวิจัย	107
อภิปรายผล	114
ข้อเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	126
แบบสัมภาษณ์.....	127
ประวัติผู้วิจัย	142

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	รายการและข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร	24
ตารางที่ 3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	54
ตารางที่ 3.2	การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือความตรงในเนื้อหา (Content Validity).....	56
ตารางที่ 3.3	การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง (Reliability Consistency).....	58
ตารางที่ 4.1	แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร.....	65
ตารางที่ 4.2	แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของสภาพทางสังคมของเกษตรกร.....	68
ตารางที่ 4.3	แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	70
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าจำนวน ร้อยละ อันดับของสภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ.....	75
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน (GAP).....	79
ตารางที่ 4.6	สรุปจำนวนข้อที่เกษตรกรปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP).....	80
ตารางที่ 4.7	ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ.....	83
ตารางที่ 4.8	ระดับความรู้โดยรวมเรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรโดยพิจารณาจากจำนวนคะแนนที่เกษตรกรตอบถูก.....	84
ตารางที่ 4.9	แหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ.....	87
ตารางที่ 4.10	สรุปแหล่งความรู้ของเกษตรกร.....	88
ตารางที่ 4.11	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี.....	92
ตารางที่ 4.12	ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ.....	95
ตารางที่ 4.13	สรุปความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร.....	97
ตารางที่ 4.14	ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ.....	98
ตารางที่ 4.15	สรุปความปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร.....	101
ตารางที่ 4.16	ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนคุณภาพ.....	101
ตารางที่ 4.17	สรุปข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร.....	105
ตารางที่ 4.18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	106
ตารางที่ 4.19	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix).....	107
ตารางที่ 4.20	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน(Y).....	108

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช	40
ภาพที่ 2.2 แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช	44
ภาพที่ 2.3 แสดงพื้นที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	45
ภาพที่ 5.1 สรุปการเข้าถึงแหล่ง ดงความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร.....	113
ภาพที่ 5.2 สรุประดับความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร	114
ภาพที่ 5.3 สรุประดับปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร.....	115
ภาพที่ 5.4 สรุประดับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร.....	116

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทุเรียนเป็นผลไม้ที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นราชาผลไม้ มีรสชาติอร่อยเป็นที่นิยมทั้งในกลุ่มชาวไทยและชาวต่างชาติ และยังเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย และมีความสำคัญในการผลิตและส่งออกสูง ตลาดการส่งออกทุเรียนไทยที่สำคัญ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งถือได้ว่าเป็นตลาดส่งออกสินค้าเกษตรอันดับหนึ่ง ในปี 2566 จีนนำเข้าทุเรียนสดจากประเทศไทย 928,976 ตัน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567) ซึ่งส่งผลต่อการปรับตัวของราคาทุเรียนทั้งในตลาดส่งออกและตลาดภายในประเทศ ราคาที่ปรับตัวสูงขึ้นได้สร้างแรงจูงใจต่อการขยายพื้นที่การเพาะปลูกภายในประเทศไทย สถานการณ์ผลิตทุเรียนในปัจจุบันไม่ว่าจะตลาดภายในประเทศหรือนอกประเทศ ผู้บริโภคมีความต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพ ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องมีความสนใจ หมั่นดูแลรักษาแปลงอย่างสม่ำเสมอ รู้จักสังเกตสภาพภายในสวน มีความรู้ความเข้าใจแมลงศัตรูพืช รวมถึงขั้นตอนกระบวนการผลิตที่ถูกต้อง เพื่อที่จะดำเนินการผลิตให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้มีผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเป็นอันดับที่ 3 ของภาคใต้ โดยมีพื้นที่ปลูกทุเรียนอยู่ที่ 101,648 ไร่ รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนอยู่ที่ 104,603 ไร่ และจังหวัดชุมพรที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนอยู่ที่ 274,607 ไร่ อำเภอทุ่งสงเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เกษตรกรหันมาปลูกทุเรียนกันอย่างแพร่หลาย ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกทุเรียนอยู่ที่ 3,988 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2566) ปัญหาการผลิตทุเรียนที่พบคือ ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตทุเรียนไม่สม่ำเสมอ ผลผลิตไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ปลูกตามประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ทำให้เกษตรกรขาดความรู้และความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตให้มีคุณภาพ อีกทั้งยังมี

ปัญหาในการปลูกทุเรียนอีกหลายๆ ด้าน ได้แก่ ต้นทุนการผลิตที่สูง มีโรคและแมลงศัตรูทุเรียนจำนวนมาก สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผลผลิตล้นตลาดในบางฤดูทำให้ราคาตกต่ำ

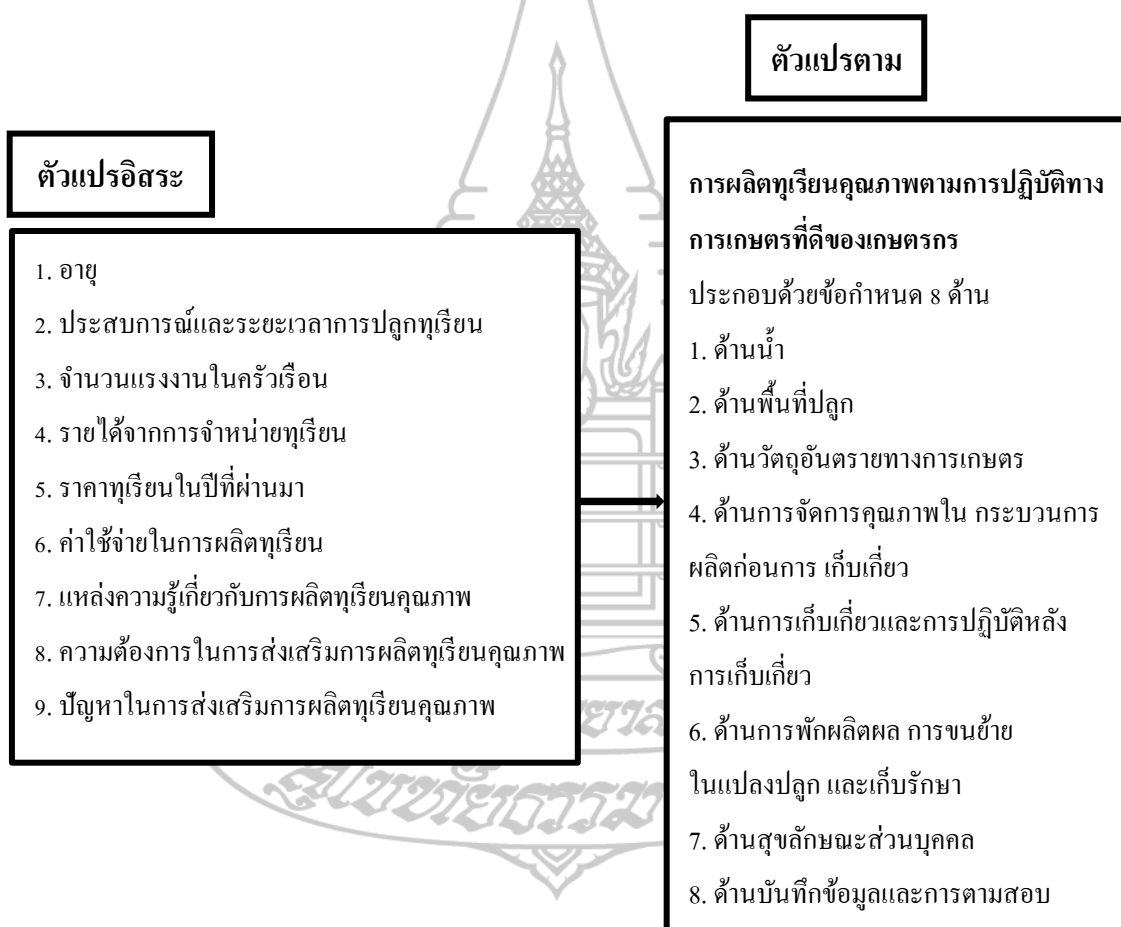
จากเหตุผลข้างต้นนับได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยหากยังมีปฏิบัติเช่นเดิมต่อไป อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวเกษตรกรและผลผลิตทุเรียนในระยะยาว ดังนั้นควรทำการศึกษากการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อจะได้ข้อมูลและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรของเกษตรกรอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาความรู้ แหล่งความรู้และสภาพการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
- 2.6 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร สามารถกำหนดกลุ่มข้อมูลได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. สมมติฐานการวิจัย

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคม สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การปฏิบัติ ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียน มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่มีผลต่อการผลิต ทุเรียนคุณภาพตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 13 ตำบลได้แก่ ตำบลปากแพรก ตำบลทิวัง ตำบลชะมาย ตำบลถ้ำใหญ่ ตำบลกะปาง ตำบลนาหลวงเสน ตำบลหนองหงส์ ตำบลควนกรด ตำบลนาโพธิ์ ตำบลนาไม้ไผ่ ตำบลเขาโร ตำบลน้ำตก และตำบลเขาขาว

5.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา ได้แก่ ศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและ เศรษฐกิจ การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียน ศึกษาความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็น และความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ปัจจัยที่มีผลต่อ การผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิต ทุเรียนคุณภาพตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

5.3 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยครั้งนี้กำหนดระยะเวลาการวิจัยครอบคลุม ระยะการ เตรียมการวิจัย ระยะดำเนินการวิจัย และระยะสรุป รายงานผลการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2566 ถึงเดือน พฤษภาคม 2567 และทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2566 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2567

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ทุเรียนคุณภาพ หมายถึง การผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

6.2 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่องการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) ซึ่งประกอบไปด้วยข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

สำหรับพืชอาหารหลัก 8 ข้อ คือ 1) น้ำ 2) พื้นที่ปลูก 3) วัตถุดิบตรงทางการเกษตร 4) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว 5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 6) การพักผลผลิตการขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา 7) สุขลักษณะส่วนบุคคล 8) บันทึกข้อมูลและการตามสอบ

6.3 ความรู้ หมายถึง ความรู้พื้นฐานในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ได้แก่ การผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร

6.4 แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งความรู้ด้านการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เกษตรกรของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่กล่าวข้างต้นได้โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์

6.5 ความต้องการ หมายถึง ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านความรู้ ความต้องการด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ และความต้องการด้านการสนับสนุน

6.6 ปัญหา หมายถึง ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ประกอบด้วย ปัญหาด้านความรู้ ปัญหาด้านการปฏิบัติ ปัญหาด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพ และปัญหาด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เกษตรกรสามารถนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาเป็นแนวทางในการตัดสินใจและวางแผนการผลิตทุเรียนให้มีคุณภาพและผลผลิตที่ดีขึ้น

7.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถนำข้อมูลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการวางแผนการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพได้เหมาะสมและตรงต่อความต้องการของเกษตรกรมากขึ้น

7.3 หน่วยงานต่างๆ สามารถนำข้อมูลจากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตทุเรียนคุณภาพ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ค้นคว้า วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งเอกสารวิชาการ ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยแยกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
2. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
4. มาตรฐานทุเรียนคุณภาพและเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพ
5. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (GAP)
6. สถานการณ์การผลิตทุเรียน
7. บริบททั่วไปของอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเป็นการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกร โดยส่งผลให้เกิดการพัฒนาผลผลิตที่ดีนำไปสู่การพัฒนาเกษตรกรให้อยู่ดีมีสุข และส่งผลต่อถึงการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีสู่เกษตรกรด้วยรูปแบบและวิธีการส่งเสริมต่างๆ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

จินดา ขลิบทอง (2556) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร เป็นการบริการให้ความรู้ เทคโนโลยี การเกษตรไปสู่เกษตรกรเป้าหมายเพื่อให้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตรโดยมี

กระบวนการและวิธีการส่งเสริมการเกษตรซึ่งเกี่ยวข้องกับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เน้นหา วิชาการองค์ความรู้ในการถ่ายทอด และช่องทาง/สื่อในการถ่ายทอด และเกษตรกรซึ่งเป็นบุคคล เป้าหมายในงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งงานส่งเสริมการเกษตรจำเป็นต้องมีการวิจัยเพื่อพัฒนางาน ส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 สภาพการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2560) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการผลิต รู้จักวิธีการวิเคราะห์ตลาด ปัญหาและ แนวทางแก้ไขปัญหাজนกระทั่งเกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งขอบเขตของการส่งเสริม การเกษตร มี 7 ด้าน คือ การพัฒนาการเกษตร การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ การตลาด และการดำเนิน การอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร การจัดการไร่นาและครัวเรือนเกษตรกร พัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชนบท การพัฒนาเยาวชน การพัฒนาผู้นำ เกษตรกรและแม่บ้าน และการพัฒนาชุมชนชนบท

1.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2560, น. 4-41) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรเป็น กระบวนการของการนำความรู้วิชาการ และเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่า วิธีการสอนหรือฝึกอบรม วัตถุประสงค์มุ่งที่จะให้เกษตรกรสามารถสร้างความสนใจ ความรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ (number of target population oriented) เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยเอาจำนวนเกษตรกรหรือบุคคลที่จะรับการ ถ่ายทอดเป็นหลัก คือ

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (individual method) เป็นการส่งเสริม โดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระและ ถ่ายทอดความรู้กับเกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคล

2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มต่อบุคคล (group method) เป็นการส่งเสริมแก่ กลุ่มบุคคลจะให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริม จากชั้นสนใจ (interest) ไปสู่ การทดลองทำดู (trial) และหากเป็นที่พอใจแล้ว ก็อาจไปถึงขั้นยอมรับ (adoption) วิธีการที่นิยมใช้ ได้แก่ การประชุมกลุ่ม ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายมาก การฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งของการส่งเสริม ที่มีการใช้กันมากและเป็นประจำ การสาธิต เป็นการบรรยายประกอบการแสดงทำให้ผู้เรียนรู้ “ได้ฟัง” และ “ได้เห็น” ไปพร้อมกัน การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่

ผู้รับการส่งเสริมได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง เพราะผู้ร่วมในการศึกษาและดูงานจะมีโอกาสได้พบเห็นผลงานของผู้อื่นที่ได้ทำสำเร็จแล้ว อันจะมีผลในการเพิ่มความเชื่อมั่นและยอมรับสิ่งใหม่มากขึ้น

3) วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน (mass method) การส่งเสริมแบบมวลชนโดยสื่อมวลชน (mass media) จะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม (innovations) ให้ประชาชนได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้นๆ เกิดขึ้นแล้วและก็มีอยู่ บางคนอาจสนใจที่จะศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติมอีก ซึ่งในขั้นนี้สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดีและใช้กับคนจำนวนมาก ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ได้แก่ เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการจัดนิทรรศการ

1.4 องค์ประกอบการสื่อสารในงานส่งเสริมการเกษตร

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มศิริ (2560, น. 6) ให้องค์ประกอบการสื่อสารในงานส่งเสริมการเกษตรไว้ดังนี้

- 1) นักส่งเสริม หมายถึง ผู้ให้บริการวิชาการ ไปสู่เกษตรกร
- 2) ความรู้หรือข่าวสาร หมายถึง สิ่งที่เกษตรกรควรรู้ ควรปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น
- 3) สื่อ หมายถึง สิ่งที่บรรจุความรู้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำเสนอสู่เกษตรกร
- 4) ช่องทาง หมายถึง เส้นทางของการถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรเป็นช่องทางที่สื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร
- 5) การรับรู้ หมายถึง ความสามารถในการถอดรหัส หรือความสามารถในการเข้าใจในข้อมูล
- 6) เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ทำการเกษตร เป็นเป้าหมายหลักของการส่งเสริมการเกษตร
- 7) สิ่งรบกวน หมายถึง สิ่งที่รบกวนทำให้การส่งข้อมูลข่าวสารของนักส่งเสริมและการรับรู้ของเกษตรกรเกิดความผิดพลาด
- 8) ประเมินผล หมายถึง การเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- 9) การจัดการความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเพื่อให้ได้ประโยชน์จากความรู้

1.5 ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร

บำเพ็ญ เขียวหวาน (2560) กล่าวว่า การศึกษาชุมชน เพื่อให้ทราบความต้องการต่าง ๆ ของชุมชน ได้แก่ ความต้องการผลิตและนวัตกรรมการเกษตร รวมถึงปัญหาของชุมชนและแนวทางแก้ไข

1.6 แนวทางการส่งเสริมการเกษตร

บำเพ็ญ เขียวหวาน (2560, น. 6-15) กล่าวไว้ว่า ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรไว้ว่า งานส่งเสริมการเกษตรของภาครัฐจะเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร การให้บริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูล ข่าวสารความรู้ ส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรและชุมชน การส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรให้เข้มแข็งและดำเนินการพัฒนาการเกษตรร่วมกัน และการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายกับการพัฒนาระดับพื้นที่

2. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ประกอบด้วย ความหมายของความคิดเห็น ความสำคัญของความคิดเห็น ประเภทของความคิดเห็น และการวัดความคิดเห็น โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

2.1 ความหมายของความคิดเห็น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 249) พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาและความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปตาม

สุโท เจริญสุข (2525 อ้างถึงใน สุทธิการต์ ชูทอง 2551, น.7) ความคิดเห็นเป็นสภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล อันเป็นผลให้บุคคลมีความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ชอบ ไม่ชอบ หรือเฉย ๆ

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น จึงหมายถึง ความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล นึกคิดและพิจารณาโดยใช้ปัญญาความรู้ ของแต่ละบุคคลในการแสดงออกมาในความรู้สึกต่อสิ่งนั้นๆ โดยไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

2.2 ความสำคัญของความคิดเห็น

Best. (1977, น.179 อ้างถึงใน วรthyา พรหมสุนทร 2555, น.6) กล่าวว่าในการศึกษาถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนมากจะใช้วิธีแบบวิจัยตลาด ได้แก่ การสอบถาม ชักถาม บันทึก และรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่ง ได้เสนอว่าวิธีง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็น คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้ทราบว่าคุณภาพความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะใดแล้วจะสามารถทำตามความคิดเห็นเหล่านั้นได้หรือไม่ และในการวางนโยบายใดๆ ก็ตามความคิดเห็นที่วัดออกมาได้จะทำให้ผู้บริหารเห็นสมควรที่จะดำเนินนโยบายต่อหรือล้มเลิกไป

2.3 ประเภทของความคิดเห็น

Remmer. (1954, น.6-7 อ้างถึงใน กวิสรา สุวรรณบุตร 2551, น.10) กล่าวว่าความคิดเห็น มี 2 ประการด้วยกัน คือ

1) ความคิดเห็นเชิงบวกสุด – เชิงลบสุด (extreme Opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2) ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (cognitive contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบยอมรับเห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

กล่าวสรุปได้ว่า ประเภทของความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ และความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ

2.4 การวัดความคิดเห็น

วรthyา พรหมสุนทร (2555, น.6) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น หรือการสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาถึงความรู้สึกของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและอาจส่งผลถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมของเจ้าของความคิด การวัดระดับความคิดเห็นจะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางหรือนโยบายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนรวมได้ โดยความคิดเห็นทั่วไปต้องประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญ 3 สิ่ง คือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้า การตอบสนองซึ่งจะออกมาเป็นระดับสูง ต่ำมาก น้อย และ วิธีวัดความคิดเห็น

Best. (1977, น.171 อ้างถึงใน กวิสรา สุวรรณบุตร 2551, น.12) การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไป จะต้องมียอดประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าและการตอบสนองซึ่งออกมาในระดับสูงต่ำ มากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะให้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดระดับความคิดเห็นนั้นใช้การวัดแบบลิเคิร์ต จะระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับข้อความที่กำหนดให้ แต่ละข้อความ มีความเห็นเลือกตอบออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่า การวัดความคิดเห็นที่นิยมใช้เพื่อการวิจัย ได้แก่ การสอบถาม การสัมภาษณ์โดยคะแนนของความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และคะแนนที่ได้จะแสดงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อ ทำให้ทราบว่ามีความคิดเห็นอย่างไร

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

ในการส่งเสริมการเกษตรนั้น หากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรู้และเข้าใจถึงความ ต้องการของเกษตรกรในด้านต่างๆ ก็จะทำให้มุ่งประเด็นไปสู่การส่งเสริมฯ ได้อย่างตรงจุด โดย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความ ต้องการ ประกอบด้วย ความหมายของความ ต้องการ ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกับความ ต้องการ โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

3.1 ความหมายความต้องการ

ความต้องการ มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึงความอยากได้ ใครได้ หรือความประสงค์

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2560, น. 26-30) ได้กล่าวถึง ความต้องการ หมายถึง สิ่ง ที่มนุษย์แสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อสนองความปรารถนาของตนเอง โดยความต้องการนี้แบ่งได้เป็น กลุ่มใหญ่ได้ 2 ประเภท คือความต้องการทางด้านร่างกายหรือความต้องการด้านพื้นฐาน และ ความ ต้องการทางด้านจิตใจและสังคม โดยทฤษฎีความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการ เกษตรดังนี้

1) ทฤษฎีความต้องการของอับบราฮัม เอช. มาสโลว์ ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐาน (basic needs) ของมนุษย์ไว้ในทฤษฎีการจูงใจ โดยเชื่อว่ามนุษย์จะถูกกระตุ้นโดยความต้องการแต่ละ ชั้นจนเกิดความพอใจ ซึ่งสามารถลำดับได้ดังนี้

(1) ความต้องการทางกายภาพ (physiological needs) หมายถึง ความ ต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยา รักษาโรค เป็นต้น

(2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety needs) เป็นความต้องการที่จะ มีชีวิตที่มั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต

(3) ความต้องการทางสังคม (social needs) เป็นความต้องการความรักและ การเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม โดยมนุษย์เข้าไปอยู่ในกลุ่มใดก็ต้องการให้ตนเป็นที่รักและยอมรับในกลุ่มที่ ตนอยู่

(4) ความต้องการการยกย่อง (esteem needs) เป็นความต้องการที่ต้องการให้ คนอื่นยอมรับยกย่อง เชิดชูและเคารพนับถือจากสังคม ซึ่งความต้องการในชั้นนี้จะก่อให้เกิดความ ภาคภูมิใจในตนเอง

(5) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (self-actualization needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด โดยเป็นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จขั้นสูงสุดที่ตนเองสามารถทำได้ ซึ่งโดยทั่วไปจะมีน้อยคนที่สามารถทำได้

2) ทฤษฎีสองปัจจัยของเฟรเดอริก เฮอร์ซเบิร์ก โดยแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ดังนี้

(1) สิ่งที่ไม่พอใจหรือปัจจัยจูงใจ เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของงาน กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานดีขึ้น เช่น คำชมเชย การได้รับความเคารพ เป็นต้น

(2) สิ่งที่ไม่พอใจ หรือปัจจัยยอนามัย เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการทำงาน ทำให้มีกำลังใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน นโยบายและการบริหาร เป็นต้น

3) ทฤษฎีความต้องการแมคคลีแลนด์ ได้กำหนดความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1) ความต้องการความสำเร็จ เป็นความต้องการที่จะทำงานได้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน มีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา ลักษณะพฤติกรรมจะออกมาเป็นการกำหนดเป้าหมายการทำงานที่ทำหายความสามารถ มุ่งความสำเร็จมากกว่ารางวัลตอบแทน ต้องการความก้าวหน้า เป็นการรับผิดชอบงานของตนมากกว่าการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

(2) ความต้องการความผูกพัน เป็นความต้องการที่มีมนุษย์ต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และต้องการที่จะรักษาความสัมพันธ์หรือมิตรภาพระหว่างบุคคลนี้ไว้อย่างใกล้ชิดโดยจะมีพฤติกรรมที่อยากให้บุคคลบุคคลอื่นชื่นชอบชื่นชมตนเอง ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

(3) ความต้องการอำนาจ เป็นความต้องการที่มนุษย์ต้องการควบคุม มีอิทธิพลรับผิดชอบหรือครอบงำเหนือผู้อื่น โดยอำนาจในที่นี้สามารถแบ่งได้เป็นอำนาจส่วนบุคคล ซึ่งมักเป็นประโยชน์ส่วนตัว กับอำนาจสถาบันซึ่งมักเป็นอำนาจเพื่อมุ่งประโยชน์ส่วนรวม โดยมีพฤติกรรมที่ชอบแสวงหาโอกาสในการควบคุมคนอื่น ชอบการแข่งขัน ชอบการเผชิญหน้าหรือโต้แย้งกับผู้อื่น

4) ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ กลุ่มความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ เป็นความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัยในชีวิต เพื่อตอบสนองให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ต่อไป เปรียบได้กับความต้องการระดับ “ความต้องการทางร่างกาย และความต้องการความปลอดภัย” ของมาสโลว์

(2) ความต้องการความสัมพันธ์ เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง เกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งในที่ทำงานและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ตรงกับ “ความต้องการทางสังคม” ตามแนวคิดของมาสโลว์

(3) ความต้องการความก้าวหน้า เป็นความต้องการสูงสุด คือเป็นความต้องการภายในเพื่อพัฒนาตัวเอง เพื่อความเจริญเติบโต การใช้ความสามารถของตัวเองได้เต็มที่ แสวงหาโอกาสในการเอาชนะความท้าทายใหม่ๆ โดยเปรียบได้กับ “ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการที่จะเข้าใจตัวเองอย่างแท้จริง” ตามแนวคิดของมาสโลว์

เดิมศักดิ์ คทวณิช (2546, น. 150) กล่าวว่า ความต้องการ (needs) หมายถึง เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงขับและแรงจูงใจในตัวบุคคล คือเมื่อใดที่บุคคลมีความต้องการเกิดขึ้นนั้น เนื่องมาจากร่างกายอยู่ในสถานะของการแสวงหาบางสิ่งบางอย่างที่ขาดหายไปหรือสูญเสียไปจนทำให้เกิดแรงกระตุ้นต่อร่างกายให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น เพื่อตอบสนองสถานะของร่างกายที่ขาดความสมดุลให้กลับสู่สภาวะปกติ โดยแบ่งเป็นสองประเภทใหญ่ คือ

1) ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) ได้แก่ความต้องการน้ำ อาหาร อากาศ การพักผ่อน ความต้องการทางเพศความต้องการเหล่านี้จะต้องอยู่ในสภาวะสมดุล มิฉะนั้นจะเกิดการแสวงหาเมื่อขาดหรือขาดส่วนเกินความต้องการออกไปจากร่างกาย

2) ความต้องการทางจิตใจ (psychological needs) เป็นความต้องการที่บุคคลจะได้มาโดยต้องอาศัยการตอบสนองจากคนอื่นๆ ในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ เช่น ความต้องการความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคง ความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับจากสมาชิกอื่นในสังคม ต้องการความเคารพนับถือและความภาคภูมิใจ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความต้องการ หมายถึงความอยากได้ ความประสงค์ โดยความต้องการเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมาเพื่อสนองความปรารถนาของตนเอง โดยสามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 ประเภทคือ ความต้องการทางด้านร่างกายหรือความต้องการทางด้านพื้นฐาน และความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม

4. มาตรฐานทุเรียนคุณภาพและเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพ

ในการผลิตทุเรียนคุณภาพนั้นนอกจากจะต้องผลิตทุเรียนให้มีปริมาณที่เพิ่มขึ้นเพื่อสนองต่อความต้องการของตลาดแล้ว ยังต้องรักษาคุณภาพและมาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตและ

รักษาคุณภาพของผลผลิตให้ตรงต่อความต้องการของตลาด โดยมาตรฐานทุเรียนคุณภาพของไทย และเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพที่ มกอช. กำหนดไว้มีดังนี้

4.1 มาตรฐานทุเรียนคุณภาพ

มกอช. (2557). เขียนไว้ในเอกสาร มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 3-2556 ถึงเรื่อง ทุเรียนคุณภาพไว้ดังนี้

4.1.1 ทุเรียนคุณภาพ หมายถึง ทุเรียนที่สุกแก่มีคุณภาพดีทั้งภายนอกที่เป็นลักษณะ ภายนอกที่สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสด้วยสายตา สัมผัสด้วยมือ การดมกลิ่น และภายในที่มี ลักษณะเนื้อหนา แน่นกรอบ อ่อน นุ่ม ฉ่ำน้ำ รสชาติ หวานเปรี้ยว โดยเป็นผลผลิตทุเรียนที่มีคุณสมบัติ ตรงตามมาตรฐานทุเรียนของประเทศไทย ซึ่งมี 3 ชั้นคุณภาพ คือ

1) **ชั้นพิเศษ (Extra Class)** ผลทุเรียนในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดีที่สุด ตรงตาม พันธุ์ มีลักษณะหนามสมบูรณ์ ต้องมี จำนวนพูสมบูรณ์ ไม่น้อยกว่า 4 พู ไม่มีความผิดปกติด้านรูปร่าง และไม่มีตำหนิ ในกรณีที่มีความผิดปกติหรือ ตำหนิต้องมองเห็นได้ไม่ชัดเจน และไม่มีผลกระทบต่อ ลักษณะภายนอก คุณภาพของเนื้อทุเรียน คุณภาพระหว่างการเก็บรักษาและการจัดเรียงเสนอใน ภาชนะบรรจุ

2) **ชั้นหนึ่ง (Class I)** ผลทุเรียนในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดี ตรงตามพันธุ์ อาจมี ความผิดปกติหรือตำหนิได้เล็กน้อย จำนวนพูสมบูรณ์ไม่น้อยกว่า 3 พู และไม่สมบูรณ์อีก 2 พู และไม่ ทำให้รูปร่างผลทุเรียนเสียไป ตำหนิเล็กน้อยที่เกิดขึ้นหรือหลังจากการเก็บเกี่ยวทุเรียนหรือการขนส่ง แผลตื้นๆ หรือหนามหักชำตำหนิที่ผิวโดยรวมไม่เกิน 10% ของพื้นที่ผิวแต่ไม่กระทบต่อลักษณะ ภายนอกและเนื้อภายใน

3) **ชั้นสอง (Class II)** ผลทุเรียนในชั้นนี้รวมผลทุเรียนที่มีคุณภาพไม่เข้าขั้นที่สูง กว่า แต่มีคุณภาพตามข้อกำหนดขั้นต่ำตาม มกษ.3-2556 และมีความผิดปกติหรือตำหนิได้ จำนวนพู สมบูรณ์ไม่น้อยกว่า 2 พูและพูไม่สมบูรณ์ 2 พูไม่ทำให้รูปร่างเสียไปตำหนิเล็กน้อยที่เกิดขึ้นหรือหลังการ เก็บเกี่ยวหรือการขนส่ง แผลตื้นๆหรือหนามหักชำตำหนิที่ผิวโดยรวมไม่เกิน 10% ของพื้นที่ผิวแต่ไม่ กระทบต่อลักษณะภายนอกและเนื้อภายใน

4.1.2 มาตรฐานขั้นต่ำ

1) ผลทุเรียนทุกชั้น คุณภาพต้องเป็นไปตามข้อกำหนด ได้แก่ ต้องเป็นทุเรียน ทั้งผลที่มีข้อผล ตรงตามพันธุ์ สด สะอาด ปราศจากสิ่งแปลกปลอมที่มองเห็นได้ ไม่มีรอยแตกที่เปลือก ไม่มีศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอกของผลทุเรียน ไม่มีร่องรอยความเสียหายเนื่องจากมา

จากศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของเนื้อทุเรียน ไม่มีความเสียหายเนื่องจากอุณหภูมิต่ำ และ/หรืออุณหภูมิสูง ไม่มีกลิ่นแปลกปลอม และ/หรือรสชาติที่ผิดปกติ และเมื่อผลทุเรียนสุก ไม่มีความผิดปกติของเนื้อที่ไม่เกิน 5 % ของส่วนที่บริโภคได้

2) ผลทุเรียนต้องแก่ได้ที่ขึ้นกับพันธุ์ ฤดูกาล และแหล่งที่ปลูก มีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุและการขนส่งอย่างระมัดระวัง เพื่อให้อยู่ในสภาพที่ยอมรับได้เมื่อถึงปลายทาง

4.2 เทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพ

ในการผลิตทุเรียนนอกจากจะมุ่งผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณของผลผลิตแล้ว ผู้ผลิตยังต้องคำนึงถึงการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีคุณค่าทางการตลาดด้วย ซึ่งในการเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตนั้น เกษตรกรจำ เป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของต้นเพื่อการออกดอก การติดผล ตลอดจนการเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการผลิตทุเรียนให้มีคุณภาพ และเพื่อให้การลงทุนทำสวนทุเรียนนั้นได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า

ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี. (2561). เขียนไว้ในเอกสารวิชาการเรื่อง เทคโนโลยีการผลิตทุเรียนให้มีคุณภาพ ไว้ว่า การจัดการสวนทุเรียน เพื่อให้ได้ผลผลิตในปริมาณและคุณภาพที่ดี มีความสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี มีขั้นตอนการจัดการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การจัดการที่ช่วยให้ต้นทุเรียนพร้อมเพื่อการออกดอก
- 2) การจัดการที่ช่วยทำให้ต้นทุเรียนพร้อมเพื่อการออกดอกและติดผล
- 3) การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตของทุเรียน

4.2.1 การจัดการที่ช่วยให้ต้นทุเรียนพร้อมเพื่อการออกดอก

การจัดการที่ช่วยทำให้ต้นทุเรียนพร้อมเพื่อการออกดอกจะสัมฤทธิ์ผลได้ ต้องมีความเข้าใจธรรมชาติของพืช ซึ่งในที่นี้คือ ทุเรียน สภาพแวดล้อม และสสสัมพันธ์ของพืชและสภาพแวดล้อมโดยมีข้อเตือนใจในการจัดการว่า “เตรียมต้นทุเรียนให้พร้อมในขณะที่สภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการออกดอก” ความพร้อมของต้นทุเรียนเพื่อการออกดอก คือ ต้นมีการสะสมอาหาร (คาร์โบไฮเดรต) เพียงพอ ใบบูอยู่ในสภาพแก่ทั้งต้นในขณะที่ฝนแล้งหรือทิ้งช่วงประมาณ 10-14 วัน อุณหภูมิและความชื้นอากาศค่อนข้างต่ำ โดยมีขั้นตอนในการจัดการดังนี้

1) การตัดแต่งกิ่ง สำหรับทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้ว การตัดแต่งกิ่งทุเรียนอาจแบ่งได้เป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 การตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยว เป็นการตัดกิ่งแห้ง กิ่งแขนงกิ่งที่เป็นโรค กิ่งที่ไม่มีประโยชน์และตัดข้อผลที่ติดค้างอยู่ทิ้งไป การตัดแต่งครั้งที่ 1 นี้ก็เพื่อให้ต้นทุเรียนแตกกิ่งที่สมบูรณ์ออกมาใหม่

ระยะที่ 2 การตัดแต่งช่วงปลายฝนก่อนการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 เป็นการตัดแต่งกิ่งตะขาบ กิ่งน้ำค้าง กิ่งกระโดงและกิ่งที่เป็นโรคออกเพื่อให้การใช้ปุ๋ยของทุเรียนเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

ระยะที่ 3 การตัดแต่งหลังจากทุเรียนติดผลแล้วประมาณ 30-45 วัน เป็นการตัดแต่งเฉพาะกิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ที่ชาวสวนเรียกว่า ใบชิง พร้อมๆ กับการตัดแต่งผลอ่อน การตัดแต่งในครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สองเท่านั้น ที่มีผลในการสร้างความพร้อมต้นเพื่อการออกดอก

2) การใส่ปุ๋ย การใส่ปุ๋ยเพื่อเตรียมสภาพต้นทุเรียนให้พร้อมเพื่อการออกดอก แบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ คือ

2.1 การใส่ปุ๋ยครั้งแรก เป็นการใส่ปุ๋ยเพื่อกระตุ้นให้มีการเจริญเติบโตด้านกิ่งก้านสาขาในระยะเวลาอันรวดเร็ว การใส่ปุ๋ยในครั้งนี้จะใช้ปุ๋ยไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P_2O) และโปแตสเซียม (K_2O) ในสัดส่วน 1:1:1 เช่น ปุ๋ยสูตร 13-13-13 หรือ 15-15-15 หรือ 16-16-16 เป็นต้น ใส่ให้ต้นทุเรียนทันทีหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตในอัตรา 1-3 กิโลกรัม/ต้น ตามขนาดและอายุของต้น ซึ่งคำนวณคร่าวๆได้คือ ถ้าทุเรียนให้ผลผลิตในปีก่อนมาก หรือดินถูกชะล้างมาก ก็จะต้องมีการใส่ปุ๋ยเพื่อชดเชยธาตุอาหารที่สูญเสียไปมาก วิธีการใส่ปุ๋ยใช้หว่านในบริเวณทรงพุ่ม ห่างจากโคนต้นอย่างน้อย 50 ซม. อาจมีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมด้วยในอัตราต้นละ 10-20 กิโลกรัม

2.2 การใส่ปุ๋ยครั้งที่สอง เพื่อให้ต้นทุเรียนพักตัวเตรียมพร้อมเพื่อการออกดอก การใส่ปุ๋ยครั้งนี้ก็เพราะต้องการลดบทบาทของธาตุไนโตรเจนให้น้อยลง โดยทำให้สมดุลของธาตุอาหารเกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงเลือกใส่ปุ๋ยที่มีธาตุฟอสฟอรัส (ตัวกลาง) สูง เพื่อลดบทบาทการทำงานของธาตุไนโตรเจน (ตัวหน้า) เนื่องจากธาตุไนโตรเจนมีส่วนสำคัญ ในการส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตด้านกิ่งก้านสาขา เมื่อธาตุไนโตรเจนถูกลดบทบาทลง จะทำให้ต้นทุเรียนพักตัว หยุดการเจริญเติบโตด้านกิ่งก้านสาขา การใส่ปุ๋ยครั้งที่สองจะเริ่มใส่ในช่วงปลายฤดูฝน ประมาณเดือนสิงหาคม-กันยายน ซึ่งเป็นเวลาที่ดินยังมีความชื้นอยู่ โดยใช้ปุ๋ยสูตร 12-24-12 หรือ 8-24-24 หรือ 9-24-24 ในอัตรา 2-3 กิโลกรัม/ต้น ใช้วิธีการหว่านเช่นเดียวกับการใส่ปุ๋ยครั้งแรก

3) การให้น้ำและการระบายน้ำ

การให้น้ำแก่พืช คือ การเพิ่มปริมาณความชื้นในดินบริเวณเขตรากพืช ให้มีระดับความชื้นระหว่างความชื้นชลประทาน (field capacity) และจุดเหี่ยวเฉาถาวร (permanent wilting Point) ในแปลงปลูกทุเรียนควรให้มีชั้นผิวดินลึกอย่างน้อย 20 ซม. ที่ปลอดภัยจากการท่วมขังหรืออิมตัวอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน เพราะรากทุเรียนที่มีประสิทธิภาพในการดูดน้ำและธาตุอาหารจะกระจายตัวอยู่ในดินชั้นบน ความลึกประมาณไม่เกิน 20 ซม. วิธีการให้น้ำ ทุกวิธีจะใช้ได้ผลในการผลิตทุเรียนจะต่างกันไปเพียงประสิทธิภาพของการใช้น้ำเท่านั้น ซึ่งการให้น้ำแบบฉีดฝอย (sprinkler) จะมีประสิทธิภาพของการใช้น้ำ ค่อนข้างสูงกว่าวิธีการอื่นๆ

4) การป้องกันกำจัดโรคและแมลง

ในช่วงระยะเวลาเตรียมสภาพความพร้อมของต้นทุเรียนเพื่อการออกดอก จะต้องระวังมิให้โรคและแมลงรบกวนทำความเสียหายให้แก่ต้นและใบ

4.2.2 การจัดการที่ช่วยทำให้ต้นทุเรียนพร้อมเพื่อการออกดอกและติดผล

การพัฒนาวิธีการจัดการเพื่อทำให้ต้นทุเรียนพร้อมเพื่อการออกดอกและติดผล เป็นเรื่องทำได้ถูกต้องและสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสามารถสรุปวิธีการได้ดังนี้

1) การจัดการที่ช่วยให้ต้นทุเรียนพร้อมเพื่อการออกดอก มีหัวใจในการจัดการว่า “เตรียมต้นทุเรียนให้พร้อมในขณะที่สภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการออกดอก” ความพร้อมของต้นทุเรียนต่อการออกดอกคือ ต้นมีการสะสมอาหาร (คาร์โบไฮเดรต) เพียงพอใบอยู่ในสภาพแก่ทั้งต้นในขณะที่ฝนแล้ง หรือทิ้งช่วงประมาณ 10-14 วัน อุณหภูมิและความชื้นอากาศค่อนข้างต่ำ โดยมีวิธีการจัดการดังนี้คือ

1.1) จัดการเร่งให้ทุเรียนแตกใบอ่อนหลังการเก็บเกี่ยว โดยการตัดแต่งกิ่งเป็นโรคกิ่งแห้ง กิ่งแขนงด้านในทรงพุ่ม และกิ่งเล็กๆ ที่อยู่ปลายกิ่งในกรณีที่มีมากโดยเลือกตัดกิ่งที่ชี้ลงหรือชี้ขึ้นออก เลือกกิ่งที่สมบูรณ์อยู่ในแนวขนานกับพื้นไว้พร้อมกับการใส่ปุ๋ยสูตรเสมอ 15-15-15 หรือ 16-16-16 ในอัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้น เท่ากับ 1 ใน 3 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม และถ้าต้นค่อนข้างโทรมหลังการเก็บเกี่ยวอาจจะต้องเสริมด้วยปุ๋ยทางใบ หรือ สูตรทางด่วน ฉีดพ่นที่ใบพอเปียก จำนวน 1-2 ครั้ง จะช่วยให้มีการแตกใบอ่อนได้เร็วในปริมาณมาก และพร้อมๆ กันทั้งต้น

1.2) รักษาใบอ่อนที่แตกออกมาให้สมบูรณ์ โดยการพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง ซึ่งชาวสวนได้ปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว จึงไม่กล่าวถึงรายละเอียดในเอกสารนี้ แต่

ในแปลงทุเรียนที่ปลูกในดินทรายหรือดินร่วนปนทรายควรให้ปุ๋ยแมกนีเซียมทางดินหรือทางใบร่วมด้วยเพื่อป้องกันใบอ่อน

1.3) ควบคุมวัฏจักรของการแตกใบอ่อนให้เหมาะสม คือ ต้องการให้ใบแก่ก่อนหรือในขณะที่ฝนเริ่มแล้งช่วงปลายฤดูฝน อาจจัดการได้โดยใช้ปุ๋ยฟอสฟอรัส (ปุ๋ยตัวกลาง) ให้มากกว่าเพื่อลดบทบาทของปุ๋ยไนโตรเจน (ปุ๋ยตัวหน้า) ปกตินิยมใช้ปุ๋ยทางดินสูตร 8-24-24, 9-24-24 หรือปุ๋ย 12-24-12 ใส่ช่วงต้นเดือนกันยายน

1.4) จัดการให้ดินที่โคนต้นมีโอกาสแห้งได้เร็วขึ้น โดยการกวาดเศษหญ้าและใบไม้ออก ไม่ควรปล่อยให้วัชพืชใต้ต้นทุเรียนในขณะที่ยอดต้นทุเรียนพร้อมจะออกดอก เพราะจะทำให้ดอกออกช้าลงซึ่งเป็นวิธีการที่ชาวสวนนิยมปฏิบัติอยู่แล้ว ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ช่วยโยนรังกิ่งที่ห้อยใกล้ๆ พื้นดินขึ้นให้สูงกว่าระดับพื้นไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อช่วยให้การถ่ายเทอากาศตรงโคนต้นดีขึ้นดินมีโอกาสแห้งเร็วขึ้น และยังช่วยลดอาการจากเชื้อราไฟทอปธอรา ซึ่งเป็นเชื้อราที่อยู่ในดิน

1.5) การจัดการน้ำเพื่อชักนำการออกดอก เมื่อต้นทุเรียนมีความสมบูรณ์ต้นพร้อมสำหรับการออกผ่านช่วงแล้งและแสดงอาการใบตกเนื่องจากขาดน้ำ (ต้องสังเกตก่อนเวลา 15:00 น.) ในขณะที่ยุณหภูมิของอากาศเป็นประมาณ 18-25 องศาเซลเซียส ให้น้ำครั้งแรก 10 มิลลิเมตร (1 มิลลิเมตร = น้ำ 1 ลิตร / พื้นที่ได้ทรงพุ่ม 1 ตารางเมตร) ทิ้งไว้จนสังเกตเห็นตาดอกระยะไข่ปลาชัดเจน จึงให้น้ำครั้งต่อไปในอัตราปกติ

1.6) การจัดการปุ๋ยเพื่อส่งเสริมการพัฒนารูปร่างของตาดอก ถ้าสังเกตพบว่าต้นทุเรียนออกดอกน้อยกว่า 60% ของจำนวนกิ่งที่ออกดอกได้ทั้งหมด และหรือความหนาแน่นของดอกน้อยกว่า 3 ช่อดอกต่อความยาวกิ่ง 1 เมตร ควรพ่นด้วยปุ๋ยโปแตสเซียมไนเตรท (13-0-46) อัตรา 100-200 กรัม ร่วมกับสารสกัดจากสาหร่ายทะเล อัตรา 60 มิลลิกรัม ผสมในน้ำ 20 ลิตร พ่นให้ทั่วพุ่มเปียกภายนอกและภายในทรงพุ่ม เมื่อเริ่มสังเกตพบตาดอกระยะไข่ปลา

2) การจัดการที่ทำให้ต้นทุเรียนพร้อมเพื่อการติดผล มีหัวใจในการจัดการว่า “จัดการให้มีดอกรุ่นเดียวบนต้นที่สมบูรณ์” การจัดการเพื่อให้ทุเรียนออกดอกรุ่นเดียวสามารถทำได้ถ้าการเตรียมการก่อนออกดอกประสบความสำเร็จ ดังนั้น การเตรียมการเพื่อให้ต้นทุเรียนพร้อมเพื่อการติดผลจึงสำคัญ โดยมีวิธีการดังนี้

2.1) ตัดแต่งดอกทุเรียนให้เป็นดอกรุ่นเดียวกันและลดความหนาแน่นของช่อดอก เมื่อต้นทุเรียนออกดอกแล้วประมาณ 5 สัปดาห์ สังเกตพบว่า มีจำนวนช่อดอกทุเรียนมากกว่า 6 ช่อดอกต่อความยาวกิ่ง 1 เมตร หรือพบว่ามีดอกมากกว่า 1 รุ่นดอกในกิ่งเดียวกัน ต้องตัดแต่งช่อ

ดอกให้เหลือในปริมาณที่เหมาะสม โดยตัดแต่งช่อดอกบนกิ่งขนาดเล็ก (เส้นผ่าศูนย์กลางกิ่งน้อยกว่า 2 เซนติเมตร) หรืออยู่ในตำแหน่งปลายกิ่งทิ้ง ให้เหลือเฉพาะดอกฐานเดียวกัน ให้มีจำนวนช่อดอกประมาณ 3-6 ช่อดอกต่อความยาวกิ่ง 1 เมตร แต่ละกลุ่มช่อดอกห่างกันประมาณ 30 เซนติเมตร

2.2) การเตรียมให้ต้นสมบูรณ์ ทำได้โดยการใช้ปุ๋ย ระหว่างการพัฒนาการของดอกตั้งแต่ดอกระยะไข่ปลาถึงดอกบาน เป็นเวลาประมาณ 60 วัน การใช้ปุ๋ยทางใบสูตร 20-20-20 หรือ 15-30-15 หรือปุ๋ยน้ำที่ธาตุอาหารเสริมมากพอ ผสมร่วมกับสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ที่พ่น จะสามารถป้องกันการขาดอาหารสะสมได้ ควรพ่นปุ๋ยทางใบที่มีธาตุโบรอนและแคลเซียม จำนวน 1 ครั้ง ที่ดอกและใบพอเปียกเมื่อก่อนดอกบานประมาณ 2 สัปดาห์

2.3) การป้องกันกำจัดศัตรูพืชศัตรูที่สำคัญ ในระหว่างการพัฒนาการของดอกได้แก่

(1) เพลี้ยไฟ เมื่อเพลี้ยไฟเข้าทำลาย จะสังเกตพบแผลสีเทาเงินเกือบดำ บนดอก ทำให้ดอกแห้งและร่วง การป้องกันกำจัด พ่นด้วยสารแลมบ์ดาไซฮาโลทริน 2.5% อีซี อัตรา 10 มิลลิลิตร หรือสารคาร์โบซัลแฟน 20% อีซี อัตรา 50 มิลลิลิตร หรือสารไพโปรนิล 5% เอสอี อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตรเฉพาะที่ดอกพอเปียก

(2) หนอนกินดอก จะกัดกินก้านดอกหรือดอกทุเรียน เมื่อพบพ่นด้วยสารแลมบ์ดาไซฮาโลทริน 2.5% อีซี อัตรา 20 มิลลิลิตร หรือสารคาร์โบซัลแฟน 20% อีซี อัตรา 50 มิลลิลิตรหรือสารไซเปอร์เมทริน / โฟซาโลน 6.25% / 22.5% อีซี 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

(3) โรคไฟทอปธอรา ทำให้ดอกเน่าเมื่อพบการระบาด พ่นด้วยกรดพอสพอรัส อัตรา 30-50 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือสารอีพอไซท์ลูมินัม 80% ดับบลิวพี อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

(4) โรคแอนแทรคโนส เมื่อพบอาการดอกแห้งเนื่องจากโรคแอนแทรคโนส พ่นด้วยสารเบนโนมิล อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือสารคอปเปอร์ออกไซด์คลอไรด์ อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

(5) การให้น้ำ ดอกทุเรียนพัฒนาความยาวของก้านช่อดอกรวดเร็ว ระหว่างดอก ระยะตาปูถึงระยะเหยียดดินหนู หลังจากนั้นการพัฒนาการด้านนี้จะค่อยๆ ลดลง เปลี่ยนเป็นการขยายขนาดสร้างอวัยวะของเพศดอกอย่างรวดเร็วเมื่อดอกเข้าสู่ระยะกระดุม การให้น้ำเพื่อให้ได้ดอกทุเรียนก้านดอกยาวเรียว ขนาดดอกพอประมาณไม่ใหญ่ หรือเล็กเกินไป ซึ่งเป็นลักษณะดอกที่ติด

ผลดีทำได้โดยการจัดการน้ำให้เหมาะสมตามระยะเวลาของการพัฒนาการ การลดปริมาณการให้น้ำลงอย่างน้อย 2 ใน 3 ของการให้น้ำ ปกติก่อนดอกบานจะช่วยให้ปริมาณการติดผลดีขึ้น

4.2.3 การจัดการเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตของทุเรียน

1) การจัดการเพื่อให้มีการติดผลมากและกระจายในทั่วต้น โดยการตัดแต่งดอกทุเรียนให้เป็นดอกรุ่นเดียวกัน ควบคุมปริมาณการให้น้ำ เพื่อให้ดอกทุเรียนมีการพัฒนาการอย่างปกติ การช่วยผสมเกสรและการดูแลรักษาให้ต้น มีความสมบูรณ์อยู่เสมอ

2) การจัดการเพื่อป้องกันผลอ่อนร่วง เมื่อทุเรียนติดผลแล้วและผลอ่อนมีอายุ 0-2 สัปดาห์หลังดอกบาน ให้น้ำในอัตรา 20-25% ของอัตราการระเหยน้ำ จากภาชนะน้ำ ชนิด A โดยรักษาระดับน้ำ ให้สม่ำเสมอ จนผลอายุมากกว่า 3 สัปดาห์หลังดอกบาน หากมีฝนตกในช่วงนี้ต้องรีบให้น้ำ ทันทีเมื่อฝนหยุด ในอัตรา 15-20% ของอัตราการระเหยน้ำ จากภาชนะชนิด A ร่วมกับพ่นปุ๋ยทางใบที่มีธาตุรองและธาตุปริมาณน้อยชนิดที่มีประสิทธิภาพสูง และเมื่อผลอายุประมาณ 2-5 สัปดาห์ค่อยๆ เพิ่มปริมาณการให้น้ำ จากอัตรา 20-25% เป็น 70% ของอัตราการระเหยน้ำ จากภาชนะน้ำ ชนิด A

3) การปฏิบัติเพื่อลด sink source ระหว่างผลทุเรียน ในกรณีที่ต้น ทุเรียนมีผลอ่อนที่กำลังพัฒนากรเป็นจำนวนมาก (มากกว่า 300 ผลต่อต้น) หรืออาจมีการแตกใบอ่อนในขณะที่ผลกำลังมีการพัฒนากรในขณะนี้ซึ่ง(ผลอ่อนและใบอ่อน) จะมีความต้องการคาร์โบไฮเดรตที่ได้จากกระบวนการเมทาโบลิซึม มากเกินกว่า ที่ซอร์ส จะสนองได้ ทุเรียนจึงสลับผลทิ้งตามธรรมชาติ เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของซอร์ส อาจทำได้โดยการตัดแต่งผลที่เหลือในปริมาณที่เพียงพอที่ซอร์สจะสนองได้ ดังนี้

3.1) ตัดแต่งครั้งแรกเมื่อผลทุเรียนมีอายุ 3 ถึง 4 สัปดาห์หลังดอกบาน โดยตัดแต่งผลที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ผลที่มีขนาดเล็กและผลที่ไม่อยู่ในตำแหน่งที่ต้องการออก

3.2) ตัดแต่งครั้งที่สองเมื่อผลทุเรียนมีอายุ 5 ถึง 6 สัปดาห์หลังดอกบาน การตัดแต่งผลครั้งที่ 2 นี้เลือกตัดแต่งผลที่มีการเจริญเติบโตช้า ผลที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ผลที่มีอาการหนามแดง และผลที่มีโรคหรือแมลงเข้าทำลายทิ้ง

3.3) ตัดแต่งครั้งที่สามเมื่อผลทุเรียนมีอายุ 7 ถึง 8 สัปดาห์หลังดอกบาน ตัดแต่งผลที่มีอาการก้น จีบและผลที่มีขนาดเล็กออก ซึ่งเป็นอาการที่แสดงว่าสารประกอบคาร์โบไฮเดรตไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนากรของจำนวนผลทั้งหมดในต้น เป็นการจัดการเพื่อให้ซอร์สและซิงค์ มีความสมดุลกัน และการตัดแต่งผลครั้งเดียวที่ให้เหลือจำนวนผลเท่ากับจำนวนที่คาดว่าจะได้จริง

3.4) การตัดแต่งผลทุเรียนพันธุ์หมอนทอง คงต้องตัดแต่งถึง 5 ครั้ง โดยครั้งที่ 4 ตัดแต่งเมื่อผลอายุประมาณ 9 สัปดาห์การตัดแต่งครั้งนี้มีผลต่อรูปทรง และลักษณะหนามผล ทำให้รูปทรงสวยงามและการตัดแต่งครั้งที่ 5 เลือกตัดแต่งผลที่มีการพัฒนาการผิดปกติ ทรงผลบิดเบี้ยว ผลขนาดเล็กและผลที่มีโรคแมลงทำลายทิ้งไป

3.5) การควบคุมไม่ให้เกิดการแตกใบอ่อน เมื่อสังเกตพบว่ายอดทุเรียนกำลังมีการเจริญเติบโตในระยะทางปลา เพื่อเป็นการยับยั้งการพัฒนาการของใบอ่อน อาจใช้ปุ๋ยโปแตสเซียมไนเตรท (13-0-46) พ่นในอัตรา 100-200 กรัม/น้ำ 20 ลิตร หลังจากพ่นแล้วถ้ายอดทุเรียนยังคงมีการพัฒนาการต่อ ควรพ่นซ้ำ อีกครั้งในอัตราเท่าเดิม

4) การจัดการเพื่อให้ซอร์สมีประสิทธิภาพสูง ให้มีสารประกอบคาร์โบไฮเดรตที่จากกระบวนการสังเคราะห์แสง และจากกระบวนการเมทาโบลิซึมมากเพียงพอต่อการพัฒนาการของผลซึ่งทำได้โดย

4.1) ตัดแต่งกิ่งและควบคุมทรงพุ่ม เพื่อเพิ่มพื้นที่ของใบในการรับแสง โดยปกติแล้วทรงพุ่ม ของทุเรียนมักเป็นทรงฉัตร ด้านซ้ายและขวาของทรงพุ่มทำ มุม 60 องศา กับปลายยอด ซึ่งทรงพุ่มลักษณะนี้เป็นทรงพุ่มมีประสิทธิภาพสูงในการรับแสง

4.2) การรักษาใบให้มีอายุยืนยาว ดูแลป้องกันและกำจัดโรคและแมลงที่ทำลายต้นและใบ ป้องกันการขาดธาตุอาหารพืช รวมถึงการพ่นสารอาหารสำเร็จรูปหรือกิ่งสำเร็จรูปซึ่งการพ่นสารอาหารสำเร็จรูปนี้ถือว่าเป็นวิธีหนึ่งในการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของซอร์ส

5) การดูแลรักษา ป้องกันกำจัดโรคแมลง ศัตรูและภัยธรรมชาติในระหว่างการพัฒนาการของผลทุเรียน ซึ่งประกอบด้วยป้องกันกำจัดการเข้าทำลายของโรค-แมลง และการค้ำโยงกิ่งเมื่อตัดแต่งผลครั้งที่สามเสร็จแล้ว และถ้าเป็นไปได้ควรมีการปลูกไม้บังลมไว้ด้วยเพื่อเป็นการป้องกันในระยะยาว

6) การเก็บเกี่ยวผลผลิต ควรเก็บเกี่ยวเฉพาะผลทุเรียนที่แก่จัดเพื่อเป็นการรักษาคุณภาพโดยมีวิธีการสังเกตว่า ผลทุเรียนแก่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้ดังนี้

6.1) สังเกตก้านผล ก้านผลจะแข็งและมีสีเข้มขึ้น สากมือ เมื่อจับก้านผลแล้วแกว่ง ผลทุเรียนจะรู้สึกวก้านผลทุเรียนมีสปริงมากขึ้น ก้านผลบริเวณปากปลิงจะบวมโต เห็นรอยต่อชัดเจน

6.2) สังเกตหนาม ปลายหนามแห้ง มีสีน้ำตาลเข้ม เปราะและหักง่าย หนามกางออก ร่องหนามห่าง เวลาบีบหนามเข้าหากันจะรู้สึกว่ามีสปริง

6.3) สังเกตรอยแยกระหว่างพู ผลทุเรียนที่แก่จัดจะสังเกตเห็นรอยแยกบนพูได้อย่างชัดเจน

6.4) การชิมปลิง ผลทุเรียนแก่จัดเมื่อตัดขั้วผลหรือปลิงออกจะพบน้ำใส ซึ่งไม่ข้นเหนียวเหมือนในทุเรียนอ่อน และเมื่อชิมดูจะมีรสหวาน

6.5) การเคาะเปลือกหรือกรีดหนาม เมื่อเคาะเปลือกผลทุเรียนที่แก่จัดจะมีเสียงดังหลวมๆ เสียงหนักหรือเบาแตกต่างกันไป

6.6) การปล่อยให้ทุเรียนร่วง ปกติดอกทุเรียนแต่ละรุ่นให้ต้น เดียวกันจะบานไม่พร้อมกันต่างกันไม่เกิน 10 วัน ดังนั้น เมื่อมีผลทุเรียนในต้น เริ่มแก่ สุกและร่วง ก็เป็นสัญญาณเตือนว่าทุเรียนที่เหลือนบนต้นเริ่มแก่สามารถเก็บเกี่ยวได้แล้ว

6.7) การนับอายุ โดยนับเป็นจำนวนวันหลังดอกบานจนถึงวันที่ผลทุเรียนแก่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้ซึ่งจะแตกต่างในแต่ละพันธุ์ พันธุ์หมอนทองใช้เวลา 125-130 วันหลังดอกบานเป็นต้น การนับอายุผลหลังดอกบานเพื่อใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ทุเรียนแก่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้

5. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (GAP)

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2556) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร มกษ. 9001-2556 ไว้ดังนี้

5.1 ขอบข่ายมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตพืช เพื่อเก็บเกี่ยวผลิตผลสำหรับใช้เป็นอาหาร เช่น พืชผัก ไม้ผล พืชไร่ พืชเครื่องเทศ พืชสมุนไพร ทุกขั้นตอนของการผลิตในระดับฟาร์มและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีการบรรจุและ/หรือรวบรวมผลิตผลเพื่อจำหน่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ผลิตผลที่ปลอดภัย มีคุณภาพเหมาะสมในการบริโภค โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน

5.2. นิยามความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้มีดังต่อไปนี้

1) วัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย (hazardous substances) หมายถึง วัตถุหรือสิ่งอื่นใด ไม่ว่าจะเป็เคมีภัณฑ์เชื้อจุลินทรีย์ สารพิษจากจุลินทรีย์ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์พืช ทรัพย์สิน หรือ สิ่งแวดล้อม

2) วัตถุอันตรายทางการเกษตร (pesticides) หมายถึง วัตถุอันตรายที่ใช้ในทางเกษตรตามประกาศ กระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายที่ออกตามความในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งกรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ

3) สารพิษตกค้าง (pesticides residue) หมายถึง สารตกค้างใดในสินค้าที่เกิดจากการใช้วัตถุอันตราย ทางเกษตร และให้หมายความรวมถึงกลุ่มอนุพันธ์ของวัตถุอันตรายทางเกษตรนั้น ได้แก่ สารที่เกิด จากกระบวนการเปลี่ยนแปลง (conversion) สารที่เกิดจากกระบวนการสร้างและสลาย (metabolites) สารที่เกิดจากเกิดจากการทำปฏิกิริยา (reaction) หรือสิ่งปลอมปนในวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีความเป็นพิษ

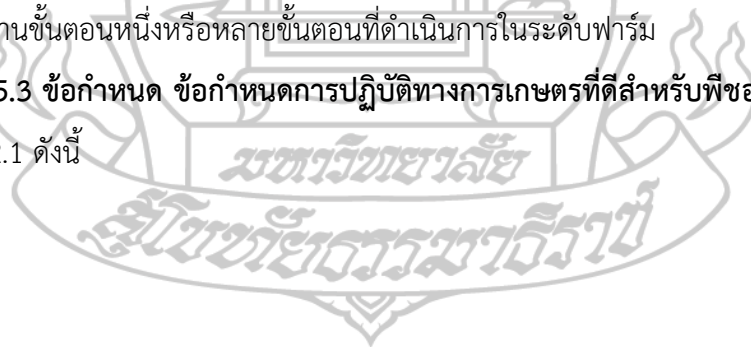
4) ศัตรูพืช (pests) หมายถึง สิ่งมีชีวิตซึ่งเป็นอันตรายแก่พืชที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ โรคพืช แมลง สัตว์ และวัชพืช

5) ปุ๋ย (fertilizers) หมายถึง สารอินทรีย์ อินทรีย์สังเคราะห์ อนินทรีย์ หรือจุลินทรีย์ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือทำขึ้นก็ตาม สำหรับใช้เป็นธาตุอาหารพืชได้ไม่ว่าโดยวิธีใด หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมี กายภาพ หรือชีวภาพในดิน เพื่อบำรุงความเติบโตแก่พืช

6) สุขลักษณะ (hygiene) หมายถึง สภาวะและมาตรการต่างๆ ที่จาเป็นที่จะทำให้มั่นใจในความปลอดภัยของสินค้าเกษตรในทุกขั้นตอนการผลิตและเหมาะสมต่อการบริโภค

7) การตามสอบ (traceability) หมายถึง ความสามารถในการติดตามที่มาที่ไปของสินค้าเกษตรผ่านขั้นตอนหนึ่งหรือหลายขั้นตอนที่ดำเนินการในระดับฟาร์ม

5.3 ข้อกำหนด ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารนี้ให้เป็นไปตามตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 รายการและข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร

รายการ	ข้อกำหนด
1. น้ำดื่ม	<p>1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อ ผลผลิต กรณีที่แหล่งน้ำมีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือ สิ่งที่เป็นอันตราย ให้วิเคราะห์น้ำ โดยส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือ ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจาก วัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>1.2 ไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น แหล่ง ชุมชน โรงพยาบาล ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย กรณีจำเป็นต้องใช้ ต้องมีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าน้ำนั้น ได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้ว และสามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตได้</p> <p>1.3 เก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเวลาเริ่มจัดระบบการผลิต และ ในช่วงเวลาที่สภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการนำไปใช้ในการผลิต ส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>1.4 น้ำสำหรับละลายปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องมีคุณภาพที่ไม่ทำให้ประสิทธิภาพในการละลายปุ๋ยและวัตถุอันตรายทาง การเกษตรลดลง</p> <p>1.5 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับความต้องการของพืช และ ความชื้น ของดิน</p> <p>1.6 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมเพื่อลดการสูญเสียน้ำ และลดความเสี่ยง ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกและพื้นที่โดยรอบ</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>1.7 มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้งาน เช่น น้ำจากห้องสุขา น้ำทิ้งต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูก และพื้นที่โดยรอบ</p> <p>1.8 บำรุงรักษาระบบการให้น้ำและดูแลให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ</p> <p>1.9 แหล่งน้ำสำหรับการเกษตรไม่ควรเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นจากการทำลายสิ่งแวดล้อม</p>
2. พื้นที่ปลูก	<p>2.1 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือ สิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล กรณีที่พื้นที่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย ให้วิเคราะห์ดิน โดยส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการ หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>2.2 กรณีจำเป็นต้องใช้พื้นที่ปลูกที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนต้องมีข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่า มีวิธีการบำบัดที่ลดการปนเปื้อนสู่ระดับที่ปลอดภัยได้</p> <p>2.3 เก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มจัดระบบการผลิต และในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อนส่งห้องปฏิบัติการ ของทางราชการ หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>2.4 หากใช้สารเคมีที่ใช้รมหรือราดดิน เพื่อฆ่าเชื้อในดินหรือวัสดุปลูก ให้บันทึกข้อมูลชนิดสารเคมี วันที่ใช้ อัตราส่วนและวิธีใช้ และชื่อ ผู้ปฏิบัติงาน พร้อมทั้งเก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐาน</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>2.5 พื้นที่ปลูกใหม่ไม่เป็นพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หากมีผลกระทบต้องมีมาตรการในการลด หรือ ป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น</p> <p>2.6 วางผังแปลง จัดทำแปลง หรือปรับปรุงผังแปลงโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อความปลอดภัยอาหาร สิ่งแวดล้อม คุณภาพ ผลผลิต และ สุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>2.7 ดูแลรักษาพื้นที่ที่ปลูกพืชเพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของดิน</p> <p>2.8 ปลูกพืชให้เหมาะสมกับชนิดของดิน และไม่มีความเสี่ยงที่ทำให้ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม</p> <p>2.9 จัดทำรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก โดยระบุ ชื่อ เจ้าของพื้นที่ปลูก สถานที่ติดต่อ ชื่อผู้ดูแลแปลง (ถ้ามี) สถานที่ติดต่อ ที่ตั้งแปลงปลูก แผนผังที่ตั้งแปลงปลูก แผนผังแปลงปลูก ชนิดพืชและ พันธุ์ที่ปลูก</p> <p>2.10 จัดทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 2 ปี</p> <p>2.11 พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง</p>
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร	<p>3.1 หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามคำแนะนำ หรือ อ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือ ตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร หยุดใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรก่อนการเก็บเกี่ยวตามช่วงเวลา ที่ระบุไว้ในฉลากก้ากับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรแต่ละชนิด หรือ ให้เป็นไปตามคำแนะนำของทางราชการ กรณีที่มีหลักฐานหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรไม่ตรงตามคำแนะนำ ให้วิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตผลโดยห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>เพื่อวิเคราะห์สารพิษตกค้าง และเก็บผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐานกรณีผลการวิเคราะห์สารพิษตกค้างมีปริมาณตกค้างสูงสุดเกินค่ามาตรฐานหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ตรวจสอบหาสาเหตุของปัญหาและดำเนินการแก้ไขหรือป้องกันการเกิดซ้ำ รวมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้</p>
	<p>3.2 ห้ามใช้หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้าม ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม</p>
	<p>3.3 กรณีผลิตเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ ประเทศคู่ค้าห้ามใช้หรือให้ใช้ตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า</p>
	<p>3.4 มีเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ได้หรือห้าม ใช้ในประเทศและประเทศคู่ค้า</p>
	<p>3.5 เลือกใช้เครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ ถูกต้อง โดยตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>
	<p>3.6 ไม่ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่าสองชนิดผสมกัน เว้นแต่ จะเป็นคำแนะนำของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องหรือมีข้อมูลทางวิชาการ รองรับ</p>
	<p>3.7 ใช้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่เหมาะสมเพื่อลดการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร</p>
	<p>3.8 วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ยังคงเหลืออยู่ในภาชนะบรรจุซึ่งใช้ ไม่หมดในคราวเดียวให้ปิดให้สนิทและเก็บในสถานที่เก็บวัตถุอันตราย ทาง การเกษตร หากมีการเปลี่ยนถ่ายภาชนะบรรจุต้องระบุข้อมูลให้ ครบถ้วนถูกต้อง</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	3.9 จัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดต่างๆ เป็นสัดส่วน ในสถานที่เก็บเฉพาะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารแต่ละ ชนิด และสามารถควบคุมการหยิบใช้ได้ ไม่ทำให้เกิดการ ปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์ และไม่เกิดอันตรายต่อบุคคล
	3.10 จัดเก็บสารเคมีอื่น เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง สารทำความสะอาด สารอื่นๆ ที่ไม่ได้ใช้ทางการเกษตร ให้เป็นสัดส่วน เพื่อ ป้องกัน การปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์และสิ่งแวดล้อม
	3.11 ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ภายหลัง การใช้ทุก ครั้งและกำจัดน้ำล้างด้วยวิธีที่ไม่ทำให้เกิดการ ปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม
	3.12 ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้ว ต้องทำลาย เพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้หรือกำจัดด้วยวิธีที่ ถูกต้อง
	3.13 ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เสื่อมสภาพ หรือหมดอายุ ต้องเก็บในสถานที่เฉพาะและทำลายเพื่อป้องกัน การนำกลับมาใช้หรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง
	3.14 บันทึกรายชื่อหรือจัดทำบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตร ที่เก็บไว้ในสถานที่เก็บ
	3.15 ผู้ปฏิบัติงาน และ/หรือผู้ควบคุมต้องมีความรู้ในการใช้ วัตถุอันตราย ทางการเกษตรที่ถูกต้อง โดยต้องรู้จักศัตรูพืช การ เลือกชนิดและอัตราการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร การ เลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง
	3.16 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกัน ตนเองจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และการปฐม พยายามเบื้องต้น

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>3.17 ขณะปฏิบัติงานผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องสวม เสื้อผ้า ให้มิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือ ผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และสวมรองเท้ายาง เพื่อป้องกันอันตราย จากสารพิษ</p> <p>3.18 ผู้พ้นวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องอยู่เหนือลม ตลอดเวลา รวมถึง ต้องระวังละอองฟุ้งกระจายไปปนเปื้อน แปลงใกล้เคียงและสิ่งแวดล้อม</p> <p>3.19 ผู้พ้นวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยน เสื้อผ้าทันทีหลังการพ่น เสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่น ต้องนำไปซักให้สะอาด ทุกครั้ง โดยซักแยกจากเสื้อผ้าที่ใช้ปกติ</p> <p>3.20 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลและอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่าง ครบถ้วน เช่น น้ำยาล้างตา น้ำสะอาด ทิชชู่ ฯลฯ</p> <p>3.21 มีเอกสารคำแนะนำการปฏิบัติกรณที่มีอุบัติเหตุหรือเหตุ ฉุกเฉิน แสดงไว้ให้เห็นชัดเจนในบริเวณเก็บสารเคมี</p>
<p>4. การจัดการคุณภาพใน กระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (1) แผนควบคุมการผลิต</p> <p>(2) ปัจจัยการผลิต</p>	<p>4.1 มีแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตาม วัตถุประสงค์ โดยใช้หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือใช้ ข้อมูลจากงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับ หรือข้อมูลจากทาง ราชการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านพืชนั้นๆ หรือ ข้อมูลจากคู่ค้า เพื่อ กำหนดมาตรการควบคุมในแต่ละขั้นตอนที่อาจส่งผล กระทบ ต่อความปลอดภัย และ/หรือคุณภาพของผลผลิต และ/หรือ สิ่งแวดล้อม และ/หรือสุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพ ของผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>4.2 จัดทำรายการและบันทึกข้อมูลปัจจัยการผลิต แหล่งที่มา และ รายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เช่น เมล็ด พันธุ์หรือ ต้นพันธุ์ ปุ๋ย ธาตุอาหารเสริม วัตถุอันตรายทาง การเกษตรที่ใช้ในกระบวนการผลิต พร้อมทั้งระบุรายการ ปริมาณ วัน/เดือน/ปีที่จัดซื้อ</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
- เมล็ดพันธุ์หรือต้นพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์	<p>4.3 เมล็ดพันธุ์ หรือต้นพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์ต้องมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ตรงตามพันธุ์ ตามความต้องการของตลาด สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาและ ประวัติของเมล็ดพันธุ์หรือต้นพันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์ได้</p> <p>4.4 ไม่ปลูกพืชชนิดที่มาจากเมล็ดพันธุ์ หรือต้นพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์ ที่เป็นพืชต่อการบริโภค ยกเว้นมีข้อแนะนำในการบริโภคที่ ถูกต้อง</p> <p>4.5 หากมีการคลุกหรือเคลือบเมล็ดพันธุ์ด้วยวัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามวิธีการและอัตราตามคำแนะนำบนฉลากที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย และบันทึกข้อมูลไว้</p>
- ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน	<p>4.6 มีการจัดการที่ดีในการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนทั้งในด้านจุลินทรีย์เคมี และกายภาพสู่ผลิตผลในระดับ ที่จะทำให้ไม่ปลอดภัยต่อการบริโภค โดยใช้ปุ๋ยหรือสารปรับปรุงดินที่ขึ้น ทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>4.7 หากเกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในฟาร์ม ปุ๋ยอินทรีย์ต้องผ่าน กระบวนการหมักหรือย่อยสลายโดยสมบูรณ์ หรือผ่านกระบวนการอื่น อย่างเพียงพอที่จะไม่ทำให้เกิดโรคสู่คน ทั้งนี้ ให้บันทึกข้อมูลที่ระบุวิธีการ วันที่ และช่วงเวลาทำปุ๋ยอินทรีย์</p> <p>4.8 ไม่ใช่สิ่งขับถ่ายของคนมาเป็นปุ๋ย</p> <p>4.9 พื้นที่เก็บรักษา ผสม และขนย้าย ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน หรือ พื้นที่สำหรับหมักปุ๋ยอินทรีย์ ต้องแยกเป็นสัดส่วนและอยู่ในบริเวณที่ไม่เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูกพืชอาหารและแหล่งน้ำ</p> <p>4.10 ใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมต่อพืชที่ปลูกในอัตราตามคำแนะนำบนฉลาก</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
(3) เครื่องมือและอุปกรณ์ การเกษตร	<p>4.11 กรณีปลูกพืชในระบบไฮโดรโปนิก ต้องมีการเฝ้าระวังและบันทึก ข้อมูลการใช้สารละลายธาตุอาหารพืช</p> <p>4.12 จัดให้มีอุปกรณ์การเกษตรที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการ ปฏิบัติงาน</p> <p>4.13 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เป็น สัดส่วน ปลอดภัย และง่ายต่อการนำไปใช้งานงาน</p> <p>4.14 ตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องมือ รวมถึงเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุและอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>4.15 ตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่ต้องอาศัย ความ เที่ยงตรงในการปฏิบัติงาน เช่น หัวฉีดพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตร อย่างน้อยปีละครั้ง หากพบว่ามี ความคลาดเคลื่อนต้องปรับปรุงซ่อมแซม หรือเปลี่ยนใหม่ให้มี ประสิทธิภาพตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้งาน</p> <p>4.16 ทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรรวมทั้ง ภาชนะ ที่ใช้ในการบรรจุและขนส่งผลิตผลทุกครั้งก่อนการใ้ งานและหลังใช้งานเสร็จแล้ว</p>
(4) การจัดการใน ขั้นตอน การผลิต	<p>4.17 มีการจัดการระบบการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตาม- ข้อกำหนด ของลูกค้า</p> <p>4.18 ส่วนของพืชที่มีโรคเข้าทำลายต้องเผาทำลายนอกแปลง ปลูกโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</p>
(5) การกำจัดของเสีย และ สิ่งของที่ไม่ใช้ หรือ ไม่เกี่ยวข้อง กับการผลิต	<p>4.19 แยกประเภทของเสียและสิ่งของที่ไม่ใช้หรือไม่เกี่ยวข้อง กับการผลิต ให้ชัดเจน รวมทั้งมีที่ทิ้งขยะให้เพียงพอ หรือระบุ จุดทิ้งขยะให้ชัดเจนรวมถึงมีการลดของเสียที่เกิดขึ้นใน กระบวนการผลิต</p>
5. การเก็บเกี่ยวและ การปฏิบัติ หลังการเก็บเกี่ยว	<p>5.1 ต้องเก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม โดย ผลิตผลมี คุณภาพตามความต้องการของตลาด หรือตาม ข้อกำหนดของลูกค้า</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	5.2 การเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค
	5.3 คัดแยกผลิตผลที่ไม่ได้คุณภาพออก หากมีการคัดแยกชั้นคุณภาพและ ขนาดก่อนจำหน่าย ให้คัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดของผลิตผลตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตรที่กำหนดสำหรับผลิตผลแต่ละชนิดหรือตามข้อกำหนดของคู่ค้า
	5.4 ใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะเพื่อป้องกันการชำหรือเป็นรอยตำหนิของผลิตผลเนื่องจากการเก็บเกี่ยว
	5.5 ป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ผลิตผลที่มี การคัดเลือกหรือบรรจุในแปลงปลูกแล้ว และไม่วางผลิตผลที่เก็บเกี่ยว แล้วสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง
	5.6 แยกภาชนะบรรจุของเสียและวัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างชัดเจนจากภาชนะบรรจุในการเก็บเกี่ยวและการขนย้าย เพื่อป้องกันการปนเปื้อน
	5.7 อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง ต้องทำจากวัสดุที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน
	5.8 ดูแลรักษาอุปกรณ์และภาชนะบรรจุให้สะอาด เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตผล และตรวจสอบให้มีสภาพพร้อมใช้งาน
	5.9 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุให้เป็นสัดส่วน โดยแยกออกจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารเคมีอื่นๆ ปุ๋ย และสารปรับปรุงดิน และให้มีการป้องกันการปนเปื้อนจากสัตว์พาหะนำโรค
	5.10 จัดแยกผลิตผลด้อยคุณภาพกับผลิตผลที่มีคุณภาพ รวมถึงมีแผนการใช้ประโยชน์จากผลิตผลที่ด้อยคุณภาพ และตรวจสอบการคละปนของผลิตผลที่ด้อยคุณภาพ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>5.11 สถานที่ที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ต้องมีโครงสร้างที่สามารถป้องกันความเสี่ยงจากการปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์</p> <p>5.12 หากพบความเสี่ยงในการปนเปื้อนอันตรายทางกายภาพจากอุปกรณ์และเครื่องมือให้มีมาตรการป้องกัน</p> <p>5.13 ป้องกันสัตว์เลื้อยคลานให้อยู่ในบริเวณปฏิบัติงาน โดยเฉพาะสถานที่เก็บเกี่ยว คัดบรรจุ และเก็บรักษา หากมีความเสี่ยงในการเป็นพาหะนำโรคให้มีมาตรการป้องกัน</p>
<p>6. การพักผลิตภัณฑ์ การขนย้าย ในแปลงปลูก และเก็บรักษา</p>	<p>6.1 มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้ายพักผลิตภัณฑ์ และ/หรือเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภคและคุณภาพของผลิตภัณฑ์</p> <p>6.2 ใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตภัณฑ์ที่เก็บเกี่ยวแล้ว เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปฏิกูล เศษดินและสิ่งสกปรก หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่นๆ จากพื้นดิน</p> <p>6.3 ไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัสดุอันตรายทางการเกษตร หรือ ปุ๋ย หรือสารปรับปรุงบำรุงดิน ในการขนย้ายหรือขนส่งผลิตภัณฑ์ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อการบริโภค ในกรณีที่ไม่สามารถแยกพาหนะในการขนย้ายหรือขนส่งได้ต้องทำความสะอาดพาหนะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนดังกล่าว รวมถึงมีการบันทึกการใช้พาหนะขนส่ง</p> <p>6.4 เลือกใช้ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุขั้นต้น เพื่อการขนถ่ายผลิตภัณฑ์ ภายในพื้นที่แปลงปลูกไปยังพื้นที่คัดแยกบรรจุที่เหมาะสม มีวัสดุกรุ ภายในภาชนะเพื่อป้องกันการกระแทกเสียดสี</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>6.5 การจัดวางผลผลิตในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวในแปลงปลูกต้องเหมาะสม สามารถป้องกันการเกิดรอยแผลที่ผลิตผลจากการขีดขีด หรือการกระแทก รวมทั้งปัญหาการเสื่อมสภาพของผลผลิตอันเนื่องมาจากความร้อนและแสงแดด</p> <p>6.6 การขนย้ายผลผลิตในแปลงปลูกให้ปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง และป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อการบริโภคได้</p> <p>6.7 กรณีผลผลิตที่เสื่อมคุณภาพง่ายต้องมีการดูแลและป้องกันที่เหมาะสมก่อนการขนส่ง</p> <p>6.8 พาหนะที่ใช้ในการขนย้ายต้องสามารถรักษาคุณภาพของผลผลิต</p> <p>6.9 ให้ขนส่งผลผลิตที่บรรจุภาชนะแล้วด้วยความระมัดระวัง และขนส่งไปยัง จุดรวบรวมสินค้าทันทีที่เก็บเกี่ยว และ/หรือหลังการตัดแต่งคัดคุณภาพหรือคัดขนาดแล้ว</p>
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	<p>7.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรม สุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกสุขลักษณะ</p> <p>7.2 ผู้ที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต ที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลผลิต</p> <p>7.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอ และ อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สามารถป้องกันของเสียต่างๆ ไม่ให้เกิดการ ปนเปื้อนสู่แปลงปลูกและผลผลิต</p> <p>7.4 กรณีผู้ปฏิบัติงานเจ็บป่วยต้องรายงานให้ผู้ดูแลการผลิตทราบ เพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติงานที่ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลผลิต</p> <p>7.5 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>6.6 การขนย้ายผลิตผลในแปลงปลูกให้ปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง และป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อการบริโภคได้</p> <p>6.7 กรณีผลิตผลที่เสื่อมคุณภาพง่ายต้องมีการดูแลและป้องกันที่เหมาะสมก่อนการขนส่ง</p> <p>6.8 พาหนะที่ใช้ในการขนย้ายต้องสามารถรักษาคุณภาพของผลิตผล</p> <p>6.9 ให้ขนส่งผลิตผลที่บรรจุภาชนะแล้วด้วยความระมัดระวัง และขนส่งไปยัง จุดรวบรวมสินค้าทันทีที่เก็บเกี่ยว และ/หรือ หลังการตัดแต่งคัดคุณภาพหรือคัดขนาดแล้ว</p>
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	<p>7.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรม สุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกสุขลักษณะ</p> <p>7.2 ผู้ที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยว ผลิตผล ที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีการดูแล สุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล</p> <p>7.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอและ อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สามารถป้องกันของเสียต่างๆ ไม่ให้เกิดการ ปนเปื้อนสู่แปลงปลูกและผลิตผล</p> <p>7.4 กรณีผู้ปฏิบัติงานเจ็บป่วยต้องรายงานให้ผู้ดูแลการผลิตทราบ เพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติงานที่ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>7.5 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องได้รับการ ตรวจสอบสภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง</p> <p>7.6 จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>7.7 จัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ</p> <p>7.8 เจ้าของฟาร์มและผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรม ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี</p>
<p>8. บันทึกข้อมูลและการตาม สอบ (1) เอกสารและบันทึก ข้อมูล</p>	<p>8.1 มีบันทึกข้อมูลการใช้น้ำที่มีรายละเอียดต่างๆ เช่น ชนิดพืช วันที่ สถานที่ และปริมาณน้ำใช้ หรือระยะเวลาให้น้ำ (ข้อกำหนดข้อ 1.1.5 และ 1.1.6)</p> <p>8.2 มีบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีฆ่าเชื้อในดิน (ข้อกำหนดข้อ 2.4)</p> <p>8.3 มีบันทึกข้อมูลรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก (ข้อกำหนดข้อ 2.9)</p> <p>8.4 มีบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทุกครั้งที่ใช้ อย่าง น้อยให้ระบุชนิดพืช ชนิดสารเคมี วัตถุประสงค์การใช้ วันที่ใช้ อัตราและ วิธีการใช้ วันที่เก็บเกี่ยว และชื่อผู้ปฏิบัติงาน (ข้อกำหนดข้อ 3.1)</p> <p>8.5 มีบันทึกข้อมูล/หลักฐานการได้มาของวัตถุอันตรายทางการเกษตร และมีบันทึกรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่จัดเก็บ (ข้อกำหนดข้อ 3.4 และ 3.14)</p> <p>8.6 มีบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการได้มาและการใช้ปุ๋ยและสาร ปรับปรุงดิน เช่น วันที่ ชนิด ปริมาณ อัตราที่ใช้วิธีการใช้ ช่วงระยะของ การปลูกพืชที่มีการใช้ปุ๋ย และชื่อผู้ปฏิบัติงาน (ข้อกำหนดข้อ 4.2)</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
(1) เอกสารและบันทึก ข้อมูล	<p>8.7 มีบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวในขั้นตอนการ ปฏิบัติที่สำคัญที่มีผลต่อความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ (ข้อกำหนดข้อ 5.2)</p> <p>8.8 มีบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวในขั้นตอน การปฏิบัติที่สำคัญมีผลต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ (ข้อกำหนดข้อ 5.3 และ 5.10)</p> <p>8.9 มีบันทึกข้อมูลการกำจัดสัตว์พาหะนำเชื้อ (ข้อกำหนดข้อ 5.14)</p> <p>8.10 มีบันทึกข้อมูลการใช้พาหะขนส่ง (ข้อกำหนดข้อ 6.3)</p> <p>8.11 มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการฝึกอบรม และ/หรือ เก็บ หลักฐานผลการตรวจสอบสุขภาพ และ/หรือการจัดการด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล (ข้อกำหนดข้อ 7.1, 7.5, 7.7 และ 7.8)</p> <p>8.12 จัดทำเอกสารหรือแบบบันทึกให้เป็นปัจจุบันสำหรับการผลิตใน ฤดูกาลนั้นๆ รวมทั้งมีการบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน และลงชื่อผู้ปฏิบัติงาน ทุกครั้งที่มีการบันทึกข้อมูล</p> <p>8.13 มีการจัดเก็บเอกสาร และ/หรือ บันทึกข้อมูลเป็น</p>
(2) การตามสอบและการ ทบทวนวิธีปฏิบัติ – การตาม สอบ	<p>หมวดหมู่แยกเป็นฤดูกาลผลิตแต่ละฤดูกาล เพื่อสะดวกต่อการ ตรวจสอบและการนำมาใช้</p> <p>8.14 ผลผลิตที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย หรือบรรจุ เพื่อจำหน่ายต้องมีการระบุรุ่นผลิตภัณฑ์ หรือติดรหัส หรือ เครื่องหมายแสดงแหล่งผลิต หรือวันที่เก็บเกี่ยว ให้สามารถ ตรวจสอบที่มาของผลิตภัณฑ์ได้</p> <p>8.15 ในกรณีมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ต้องบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อ ผลิตภัณฑ์ หรือแหล่งที่นำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย รวมถึงปริมาณที่ จำหน่าย</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รายการ	ข้อกำหนด
(2) การตามสอบและการ ทบทวนวิธีปฏิบัติ – การตาม สอบ	<p>8.16 เก็บรักษาสันนิษฐานข้อมูลการปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้อย่างน้อย 2 ปีของการผลิตติดต่อกันหรือตามที่ ผู้ประกอบการหรือประเทศคู่ค้าต้องการ เพื่อให้สามารถตามสอบและ เรียกคืนสินค้าเมื่อเกิดปัญหาได้</p> <p>8.17 กรณีพบปัญหาการปฏิบัติในแปลงปลูกที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ต้องแยกผลิตผลและป้องกันไม่ให้มีการนำไปจำหน่าย หากพบหลังจากจำหน่ายแล้วให้รีบแจ้งผู้ซื้อผลิตผลทันที</p> <p>8.18 กรณีที่พบปัญหาการปฏิบัติในแปลงปลูกที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้สืบหาสาเหตุและหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อในกระบวนการผลิต และปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รวมถึงเก็บบันทึกข้อมูลการทบทวน และแก้ไขไว้</p>
- การทบทวนวิธีปฏิบัติ	<p>8.19 ทบทวนการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือทบทวนบันทึกข้อมูลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้มั่นใจ ในกระบวนการผลิต และปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รวมถึงเก็บบันทึกข้อมูลการทบทวน และแก้ไขไว้</p> <p>8.20 มีการแก้ไขข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องและเก็บบันทึกข้อมูล การแก้ปัญหาข้อร้องเรียนไว้</p>

กรมวิชาการเกษตร. (2550). เขียนในเอกสาร ระบบการจัดการคุณภาพ: GAP พี่ช ทุเรียน ไว้ว่า การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) หมายถึง แนวทาง ในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดย ขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมีไม่ทำให้ เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน การ ผลิตตามมาตรฐาน GAP ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร เป็นมาตรฐานสินค้าเกษตรครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตสำหรับใช้เป็นอาหาร ทุกขั้นตอนของการผลิตในระดับฟาร์มและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งข้อกำหนดจะเกี่ยวข้องกับ น้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคลและการบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

6. ข้อมูลพื้นฐานและบริบทของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

บริบททั่วไปของอำเภอทุ่งสงศึกษาด้านกายภาพได้แก่ที่ตั้งและอาณาเขตลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ และด้านชีวภาพ ได้แก่ประชากรและการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรอำเภอทุ่งสง แผนพัฒนาอำเภอทุ่งสง ประจำปี 2566 (ที่ว่าการอำเภอทุ่งสง 2566, น.6-49)

6.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอทุ่งสงตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ห่างจากตัวเมืองนครศรีธรรมราช ประมาณ 56 กิโลเมตร มีเทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 4 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 8 แห่ง มีทางหลวงแผ่นดิน 2 สาย ทางหลวงจังหวัด 4 สาย เป็นอำเภอที่มีการคมนาคมสะดวก ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ สุราษฎร์ธานี ตรัง พัทลุง กระบี่ และเป็นชุมทางรถไฟ อำเภอทุ่งสง มีพื้นที่ประมาณ 802.977 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 501,860.02 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ จดอำเภอลานสกา อำเภอนาบอน และอำเภอช้างกลาง

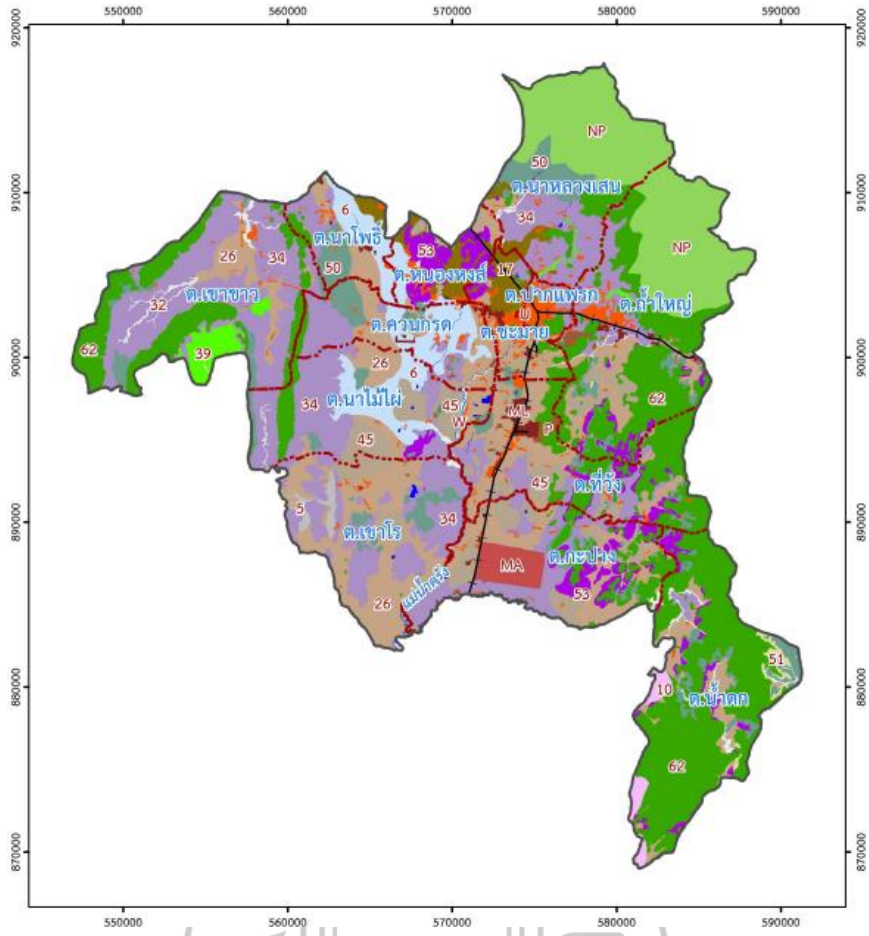
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศใต้ จดอำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง

ทิศตะวันออก จดอำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอชะอวดและอำเภอจุฬาภรณ์

จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันตก จดอำเภอบางขันและอำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 2.1 แผนที่อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรดินรายจังหวัด กรมพัฒนาที่ดิน (2565)

6.2 เขตการปกครอง

อำเภอทุ่งสง แบ่งเขตการปกครอง รวม 13 ตำบล 124 หมู่บ้าน ได้แก่

- 1) ปากแพรก 20 หมู่บ้าน
- 2) ทิวัง 11 หมู่บ้าน
- 3) ชะมาย 8 หมู่บ้าน
- 4) ถ้ำใหญ่ 10 หมู่บ้าน
- 5) กะปาง 11 หมู่บ้าน
- 6) นาหลวงเสน 9 หมู่บ้าน
- 7) หนองหงส์ 14 หมู่บ้าน
- 8) ควนกรด 13 หมู่บ้าน

9) นาโพธิ์	5 หมู่บ้าน
10) นาไม้ไผ่	14 หมู่บ้าน
11) เขาโร	11 หมู่บ้าน
12) น้ำตก	6 หมู่บ้าน
13) เขาขาว	12 หมู่บ้าน

6.3 สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม พื้นที่ของอำเภอทุ่งสงมีลักษณะเป็นลูกคลื่น ที่ราบสลับภูเขา มีป่าไม้กระจายทั่วพื้นที่และมีภูเขาสูงเป็นแนวยาวทางด้านทิศเหนือ ทิศตะวันออกและตะวันตกเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำ ตามธรรมชาติหลายสาย

6.4 สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอทุ่งสง สามารถแบ่งออกได้ 2 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนธันวาคมถึงพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนฤดูมรสุม หลังจากสิ้นจากฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือแล้วอากาศจะเริ่มร้อน และมีอากาศร้อนจัดที่สุดในเดือนเมษายนและเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิสูงสุดเคยวัดได้ 37.7 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 17.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิโดยเฉลี่ยโดยประมาณ 27.4 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้มีฝนตกทั่วไป ทำให้ช่วงฤดูฝนยังมีช่วงความกดอากาศต่ำปกคลุมภาคใต้เป็นระยะ ๆ อีกด้วย ดังนั้น จึงทำให้มีฝนตกหนักมาก และเนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของภาคใต้ จึงทำให้ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทยอย่างเต็มที่ทำให้ฝนตกมากในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้อำเภอทุ่งสงไม่มีหน้าหนาว มีเพียงฤดูร้อนและฤดูฝนที่ยาวนานมาก ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 2,490 มิลลิเมตร

6.5 ชุดดิน

ชุดดินในอำเภอทุ่งสงประกอบด้วยชุดดินจำนวน 12 กลุ่มชุดดิน ดังนี้

1) กลุ่มชุดดินที่ 5 จำนวน 2,022.60 ไร่

กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง การใช้ประโยชน์ ใช้ทำนา ในบริเวณที่มีแหล่งน้ำใช้ปลูกพืชไร่ พืชผัก และยาสูบในช่วงฤดูแล้ง ข้าวที่ปลูกโดยมากให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

2) กลุ่มชุดดินที่ 6 จำนวน 24,790.01 ไร่

กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำการใช้ประโยชน์ ใช้ทำนา ในช่วงฤดูแล้งในบริเวณที่มีแหล่งน้ำใช้ปลูกพืชไร่ พืชผัก และยาสูบ

3) กลุ่มชุดดินที่ 10 จำนวน 3,488.49 ไร่

กลุ่มดินเปรี้ยวจัดดินที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การใช้ประโยชน์ ใช้ทำนา หากไม่มีการใช้ปุ๋ยเพื่อแก้ไขความเป็นกรดของดิน ข้าวที่ปลูกไม่ค่อยได้ผลผลิต

4) กลุ่มชุดดินที่ 17 จำนวน 10,765.37 ไร่

กลุ่มดินร่วนหยาบที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ มีชั้นแน่นที่บภายในความลึก 100 ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การใช้ประโยชน์ มักปล่อยเป็นที่รกร้างว่างเปล่าหรือเป็นป่าละเมาะเล็กๆ บางพื้นที่ใช้ทำนาแต่ไม่ทำให้ผลผลิตต่ำ

5) กลุ่มชุดดินที่ 26 พื้นที่ 91,374.48 ไร่

กลุ่มดินเหนียวลึกมากสีดำที่มีรอยแตกกระแหว่งกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง การใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วต่าง ๆ ฝ้าย และไม้ผลบางชนิด

6) กลุ่มชุดดินที่ 32 พื้นที่ 5,397.50 ไร่

กลุ่มดินร่วนหรือดินทรายแป้งละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การใช้ประโยชน์ ใช้ปลูกยางพารามะพร้าว ไม้ผล และพืชไร่บางชนิด บางแห่งยังคงสภาพป่าธรรมชาติ ป่าละเมาะและไม้พุ่ม

7) กลุ่มชุดดินที่ 34 พื้นที่ 126,730.79 ไร่

กลุ่มดินร่วนละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง การใช้ประโยชน์ ใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น อ้อย ข้าวโพด ถั่ว สับปะรด และไม้ผลบางชนิด

8) กลุ่มชุดดินที่ 45 พื้นที่ 29,778.58 ไร่

กลุ่มดินต้นถึงลูกรัง เศษหินหรือก้อนหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำของดินดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

9) กลุ่มชุดดินที่ 50 จำนวน 34,624.98 ไร่

กลุ่มดินร่วนลึกปานกลางถึงเศษหิน ก้อนหินหรือชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

10) กลุ่มชุดดินที่ 51 จำนวน 1,675.48 ไร่

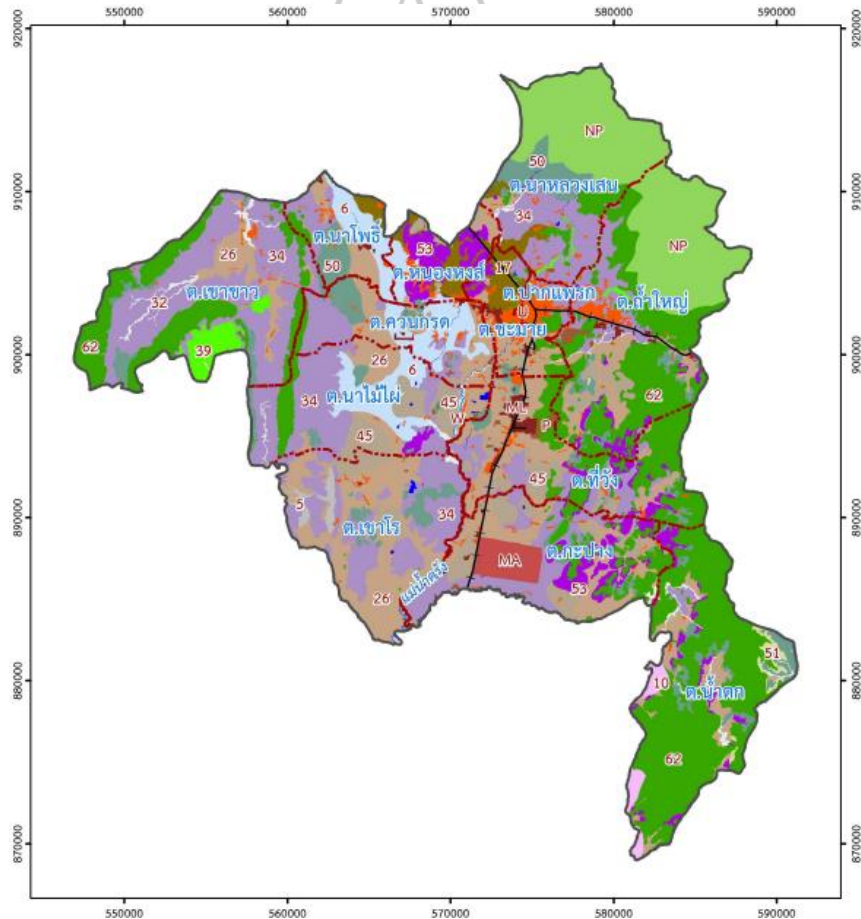
กลุ่มดินต้นถึงชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

11) กลุ่มชุดดินที่ 53 จำนวน 21,429.43 ไร่

กลุ่มดินเหนียวลิกปานกลางถึงชั้นหินพื้น ลูกวังหรือเศษหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

12) กลุ่มชุดดิน 62 จำนวน 127,046.16 ไร่

พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า 35 % พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษาสำรวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

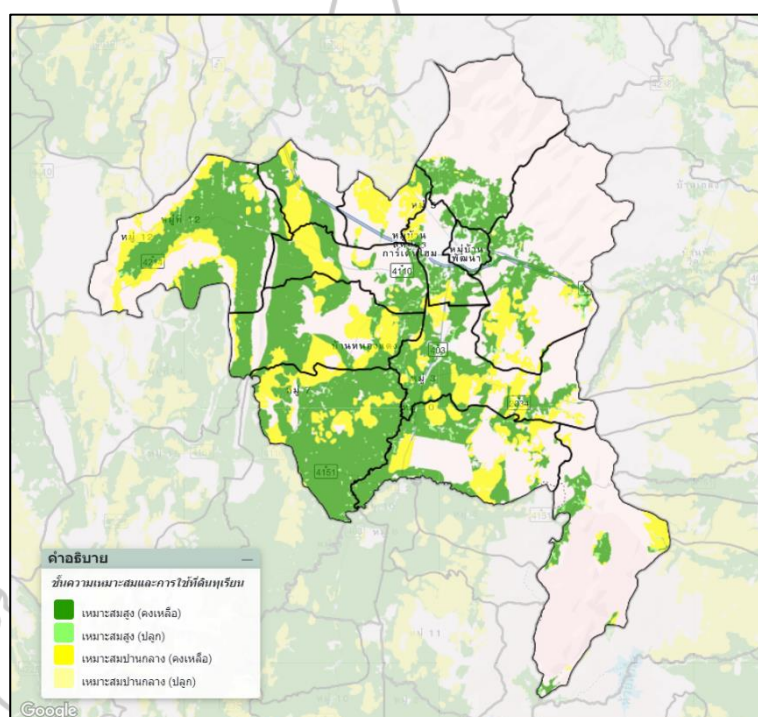

ภาพที่ 2.2 แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2565)

6.5 พื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียน

อำเภอทุ่งสง มีพื้นที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียนทั้งหมด จำนวน 279,852.59 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S1) จำนวน 187,152.17 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 66.88 โดยมีการเพาะปลูกในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S1) จำนวน 7,850.98 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.81 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) จำนวน 83,202.76 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.73 มีการเพาะปลูกในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) จำนวน 1,646.68 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.59 ตามลำดับ (ที่มา: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2567)

ภาพที่ 2.3 แสดงพื้นที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2567)

6.6 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

6.6.1 จำนวนประชากร

อำเภอทุ่งสง มีประชากรทั้งสิ้น 117,276 คน แยกเป็นชาย 59,635 คน หญิง 57,641 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 197.72 คน/ตารางกิโลเมตร

6.6.2 การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพหลัก ทางด้านเกษตรกรรม เช่น ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ปาล์มน้ำมัน ปลูกพืชผัก/พืชไร่ต่าง ๆ รายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับราคาผลผลิต

และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น สำหรับพื้นที่ทำการเกษตรของอำเภอทุ่งสง มีประมาณ 268,255 ไร่ มีครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมาณ 12,796 ครัวเรือน มีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ประมาณ 196,649 ไร่ ปาล์มน้ำมัน ประมาณ 4,172 ไร่ สวนผลไม้ (เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง) ประมาณ 7,883 ไร่ นอกจากนั้นเป็นพืชอื่นๆ อาชีพรองลงมา คือ อาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมและรับจ้างทั่วไป อาชีพค้าขาย และรับราชการ

7. สถานการณ์การผลิตทุเรียน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2565) ได้เขียนไว้ในเอกสารสถานการณ์ไม้ผลภาคใต้ ปี 2565 ประกอบด้วย พื้นที่ยืนต้น พื้นที่ให้ผลผลิต และปริมาณผลผลิต ดังนี้

- พื้นที่ปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.46 เนื่องจากราคาทุเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้น โดยมีการปลูกทุเรียนทดแทนกาแฟ ยางพารา ไม้ผลอื่นๆ เช่น มังคุด เงาะ ลองกอง และในพื้นที่ว่าง

- พื้นที่ให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.44 เนื่องจากทุเรียนที่ปลูก เมื่อปี 2560 เริ่มให้ผลผลิต

- ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.82 และผลผลิตต่อไร่ 1,232 กิโลกรัมต่อไร่ ลดลงร้อยละ 0.56 เนื่องจากพื้นที่ให้ผลเพิ่มขึ้นประกอบด้วยเกษตรกรดูแลจัดการสวนดี มีการจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น สภาพอากาศดีมีฝนตกต่อเนื่องทำให้ต้นทุเรียนค่อนข้างสมบูรณ์

สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช (2566) ได้เขียนไว้ในเอกสารประกอบการประชุมติดตามสถานการณ์ไม้ผลระดับจังหวัด ครั้งที่ 3 เกี่ยวกับ พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล และผลผลิตของทุเรียนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชไว้ว่า

- พื้นที่ปลูกทุเรียนในอำเภอทุ่งสงมีจำนวน 3,988 ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.67
- พื้นที่ให้ผลทุเรียนในอำเภอทุ่งสงมีจำนวน 2,950 ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.79
- ผลผลิตทุเรียนในอำเภอทุ่งสงมีจำนวนทั้งหมด 2,508 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 50.30

สรุปสถานการณ์การผลิตทุเรียนได้ว่า ทุเรียนมีพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นเนื่องจากราคาทุเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้น พื้นที่ให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากทุเรียนที่ปลูกเมื่อปี 2560 เริ่มให้ผลผลิต และผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากพื้นที่ให้ผลเพิ่มขึ้นประกอบด้วยเกษตรกรดูแลจัดการสวนดี ทำให้ต้นทุเรียนค่อนข้างสมบูรณ์

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานในแปลงทุเรียนของเกษตรกร ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานของเกษตรกรตั้งแต่ปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะการผลิตทุเรียนของเกษตรกรและการจัดการศัตรูพืชในทุเรียน การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานและวิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร ตั้งแต่สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจ สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ความคิดเห็น ความต้องการ และปัญหาในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

8.1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

8.1.1 เพศและอายุ

สุธาทิพย์ คำเกิด (2562, น.45) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี่ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย(ร้อยละ 53) อายุเฉลี่ย 43.72 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ ปานทิพย์ ใจดี (2562, น.68) ได้ศึกษาปัจจัยส่งเสริมพัฒนาการค้าส่งออกทุเรียนไปต่างประเทศ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย(ร้อยละ 71) และอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี

8.1.2 ระดับการศึกษา

สุธาทิพย์ คำเกิด (2562, น.46) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี่ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 47.8) จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ผกามาศ คุ่มเคี่ยม (2562, น.33) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตมังคุดของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.13)ได้รับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา รองลงมาคือได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรีตามลำดับ

8.1.3 การประกอบอาชีพ

กฤษณะ จันทะนารักษ์ (2564, น.41) ศึกษาเรื่องการผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียน อำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 55.0) ประกอบอาชีพทำสวนทุเรียนเป็นอาชีพหลัก ซึ่งสอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย (2561,น.63) ศึกษาการส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียน

ของเกษตรกรอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์พบว่า เกษตรกรโดยส่วนใหญ่(ร้อยละ 95) ประกอบอาชีพทำสวนทุเรียนเป็นอาชีพหลัก

8.1.4 ขนาดพื้นที่เพาะปลูก

สุรชาติพิทย์ คำเกิด (2562, น.49) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคู้ยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 47.8) มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในช่วง 16-30 ไร่ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 22.4 ไร่ ซึ่งใกล้เคียงกับ กฤษณะ จันทะนรรักษ์ (2564, น.43) ศึกษาเรื่องการผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนอำเภอเมือง จังหวัดตราดพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42.4) มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในช่วง 11-30 ไร่ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 18.68 ไร่

8.1.5 พันธุ์ทุเรียนที่ปลูก

กฤษณะ จันทะนรรักษ์ (2564, น.43) ศึกษาเรื่องการผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียน อำเภอเมือง จังหวัดตราดพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 84.8) เลือปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ซึ่งสอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย (2561, น.64) พบว่า เกษตรกรเลือกปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง(ร้อยละ 100) รองลงมาคือ พันธุ์หลงลับแล(ร้อยละ 67) หลินลับแล(ร้อยละ 43) และพันธุ์พื้นเมือง(ร้อยละ 18.6) ตามลำดับ

8.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

สุรชาติพิทย์ คำเกิด (2562, น.65) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคู้ยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านเทคนิค พบว่า

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนด้านกายภาพ คือ มีแหล่งน้ำและระบบน้ำที่เพียงพออยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีพื้นที่ทำการเกษตรว่างอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 3.44)และเกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะสภาพดินที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนด้านเศรษฐกิจ คือ เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อการบริโภคในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย3.67) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะพืชชนิดเดิมที่ปลูกมีราคาต่ำหรือหรือรายได้ที่น้อยกว่าอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะราคาผลผลิตของทุเรียนที่มีราคาสูงขึ้นทุกปีอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.36)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนด้านสังคม คือ เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานอยู่ในระดับมากที่สุด(ค่าเฉลี่ย3.79) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะกระแสนิยม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเห็นประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีแรงงานเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.07)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนด้านเทคนิค เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเคยไปศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 2.78) และในระดับน้อย ได้แก่ ตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเคยได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.60)

8.3 ความรู้

สรารุช ชลหาญ (2563, น.83) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตทุเรียนพื้นเมืองคุณภาพ ในจังหวัดภูเก็ต ในด้านความรู้พบว่าโดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนพื้นเมืองคุณภาพโดยเกษตรกรตอบได้ถูกต้องมากที่สุด ดังนี้ อันดับ 1 มีความรู้ความเข้าใจด้านผลผลิตทุเรียนพื้นเมืองคุณภาพ อันดับ 2 เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจด้านการตลาด อันดับ 3 เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจด้านการปลูกทุเรียนพื้นเมืองคุณภาพ อันดับ 4 เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการสวนทุเรียนพื้นเมืองคุณภาพและอันดับ 5 เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจด้านโรคและแมลงตามลำดับ

สุนิสา ช่วยสุข และคณะ (2565, 344) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลเขาค่าย อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในด้านความรู้พบว่าความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรมีความรู้ในข้อกำหนดที่ 1- 8 (น้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุประสงค์รายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิตการขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา สุนัขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูล)

8.4 ความคิดเห็น

ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 ,น.100) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร ในจังหวัดชุมพร พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของกระบวนการผลิตทุเรียนเกษตรกรในจังหวัดชุมพรให้ความสำคัญในการป้องกันกำจัดโรคพืช การดูแลรักษาระยะออกดอกถึงระยะก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิต และการผลิตตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) มากที่สุด เนื่องจากโรคและแมลงทุเรียนเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญในการผลิตทุเรียน บางชนิดทำให้ต้นทุเรียนตาย บางชนิดทำให้ผลผลิตลดลง และบางชนิดทำให้ผลผลิตเสียหายและไม่มีคุณภาพ (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัดสงขลา, 2562) จึงต้องให้ความสำคัญและเฝ้า

ระวางให้ต้นทุเรียนมีความต้านทานต่อโรคได้ การดูแลรักษาต้นทุเรียนระยะออกดอกจนถึงระยะก่อนการเก็บเกี่ยวเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่สามารถช่วยกำหนดปริมาณผลผลิต และคุณภาพของผลผลิต เป็นการดูแลจัดการต้นตั้งแต่การชักนำการออกดอก การกระตุ้นพัฒนาการตาดอก การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล การตัดแต่งช่อดอกตลอดจนการโยงผลผลิตทุเรียนการผลิตตามมาตรฐาน GAP หรือการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เป็นปฏิบัติเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่างการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อให้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสม ซึ่งเมื่อเกษตรกรสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และได้รับการรับรองมาตรฐาน เกษตรกรก็จะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาด เกษตรกรมีสุขภาพดีขึ้น ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในตัวสินค้ามากขึ้น

8.5 ความต้องการ

ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย (2561, น.123) พบว่าความต้องการการส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียน พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการด้านการผลิตมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52) รองลงมา เกษตรกรมีระดับความต้องการด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.56) เกษตรกรมีระดับความต้องการด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.21) และเกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.70) ตามลำดับ

8.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

8.6.1 ปัญหาของเกษตรกร

สุธาทิพย์ คำเกิด (2562, น.87-88) พบว่า เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านดินและน้ำในระดับมากที่สุด ส่วนระดับปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านการตลาด อาจเนื่องมาจากอำเภอลับแลมีจุดรับซื้อทุเรียนในพื้นที่ และการคมนาคมขนส่งสะดวก

กฤษณะ จันทะนรรักษ์ (2564, น.61) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนแปลงใหญ่มีปัญหาในระดับมากที่สุดในประเด็นขาดความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตทุเรียนเพื่อการส่งออก ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมผลิตทุเรียน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนแปลงใหญ่มีปัญหาในระดับมากที่สุดในประเด็นทุเรียนไม่ได้คุณภาพจากโรค และศัตรูพืช

8.6.2 ข้อเสนอแนะ

กฤษณะ จันทะนรรักษ์ (2564, น.61) พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่อบรมให้ความรู้เรื่องการจัดการโรคและศัตรูทุเรียนให้กับเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ สุธาทิพย์ คำเกิด (2562, น.92) พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการปลูกทุเรียน ได้แก่ ไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข้อมูลเทคนิคในการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น จัดให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเพื่อให้เกษตรกร

มีความรู้เกี่ยวกับปลูกทุเรียนและการวางแผนการผลิตให้ได้คุณภาพ และควรจัดให้มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูก ดูแลรักษา ทุเรียน

จากแนวทฤษฎี ตลอดจนแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีนั้นมีหลายด้านทั้งปัจจัยด้าน ทั้งปัจจัยบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วย สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ สภาพการผลิตทุเรียน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ความต้องการในการส่งเสริมทุเรียนคุณภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยเหล่านี้ทำให้สามารถเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้ทราบปัจจัยพื้นฐาน ความต้องการ ปัญหา ข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ปรับปรุงพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และได้นำข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และกำหนดแบบสัมภาษณ์จัดเก็บข้อมูล 5 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจ ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตอนที่ 3 ความรู้ และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีของการวิจัย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่ผู้ปลูกทุเรียน ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2566 ทั้งสิ้น 788 ราย (ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งสง, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.06 Yamane (1973, อ้างถึงในจินดา ขลิบทอง, 2563, น. 38)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ประชากรของกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ ประชากรทั้งหมด
 e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
(ในที่นี้กำหนดที่ระดับ 0.06)

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{788}{1 + 788(0.06)^2}$$

$$n = 205.379483$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะเท่ากับ 206 คน คิดเป็น 26.14 ของประชากรทั้งหมด โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามในแต่ละตำบลจากสูตร

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อตำบล	ประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
ปากแพรก	10	2
ที่วัง	103	27
ชะมาย	5	1
ถ้าใหญ่	280	73
กะปาง	16	4
นาหลวงเสน	42	11
หนองหงส์	33	9
ควนกรด	68	18
นาโพธิ์	15	4
นาไม้ไผ่	38	10
เขาโร	18	5
น้ำตก	93	24
เขาขาว	68	18
รวม	788	206

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยการกำหนดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างของแต่ละตำบลตามจำนวนที่กำหนด และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละตำบล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง คือ แบบสัมภาษณ์ ที่ประกอบคำถามแบบปลายปิด และคำถามแบบปลายเปิด ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรปี 2565/2566 กับสำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งสง ในฤดูกาล 2565/66 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพของคนในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์ในการในการผลิตทุเรียน แหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียน อายุทุเรียนโดยเฉลี่ยที่ให้ผลผลิตในปี 2566 ลักษณะการถือครองที่ดิน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร จำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตรกรที่ปลูกทุเรียน รายได้รวมของครอบครัวในปี 2561 รายจ่ายจากการผลิตทุเรียนในปี 2566 และภาระหนี้สิน

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

1) เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรปี 2565/2566 กับสำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะพื้นที่ปลูก สภาพดินที่ปลูก ลักษณะการเพาะปลูก ระยะเวลาปลูก แหล่งน้ำที่ใช้ การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช การจัดการวัชพืช ระยะเวลาเก็บเกี่ยว อุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยว การคัดแยกคุณภาพ วิธีการจำหน่ายผลผลิต การตัดแต่งกิ่งทุเรียนหลังเก็บเกี่ยว

2) เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ของผู้ปลูกทุเรียนที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรปี 2565/2566 กับสำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยสร้างคำถามในแต่ละข้อให้เลือกตอบ ปฏิบัติ - ไม่ปฏิบัติ จำนวน 15 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

0 คะแนน = ไม่ได้ปฏิบัติ

1 คะแนน = ปฏิบัติ

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ

เป็นคำถามเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ของผู้ปลูกทุเรียนที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรปี 2565/2566 กับสำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยสร้างคำถามในแต่ละข้อให้เลือกตอบ ถูก - ผิด จำนวน 15 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

0 คะแนน = ตอบไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

1 คะแนน = ตอบถูกต้องตามหลักวิชาการ

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ด้านความรู้ ด้านการดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว และด้านการจำหน่ายผลผลิต โดยกำหนดการให้คะแนนคำถามในแต่ละข้อเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน

- 1 คะแนน = ความคิดเห็น/ความต้องการน้อยที่สุด
- 2 คะแนน = ความคิดเห็น/ความต้องการน้อย
- 3 คะแนน = ความคิดเห็น/ความต้องการปานกลาง
- 4 คะแนน = ความคิดเห็น/ความต้องการมาก
- 5 คะแนน = ความคิดเห็น/ความต้องการมากที่สุด

ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนคุณภาพ

1) เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ด้านความรู้ ด้านการดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว และด้านการจำหน่ายผลผลิต โดยกำหนดการให้คะแนนคำถามในแต่ละข้อเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน

- 1 คะแนน = มีปัญหา/เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะน้อยที่สุด
- 2 คะแนน = มีปัญหา/เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะน้อย
- 3 คะแนน = มีปัญหา/เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะปานกลาง
- 4 คะแนน = มีปัญหา/เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะมาก
- 5 คะแนน = มีปัญหา/เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะมากที่สุด

2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการแก้ปัญหาการผลิตทุเรียนคุณภาพจากตัวเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียน เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อให้เกษตรกรสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อเสนอแนะได้อย่างเต็มที่

2.2 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

2.2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร 2) แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น 3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

- 4) มาตรฐานทุเรียนคุณภาพและเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพ 5) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 6) บริบททั่วไปของอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช 7) สถานการณ์การผลิตทุเรียน 8) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 การตรวจสอบความตรง (Content Validity) เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์และครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหา โดยนำแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ และมีความถูกต้องของเครื่องมือ จากนั้นนำเครื่องมือที่ปรับปรุงเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ +1 = สอดคล้องหรือแน่ใจว่าข้อคำถามวัดตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้จริง 0 = ไม่แน่ใจข้อคำถามวัดตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ และ -1 = ไม่สอดคล้องหรือแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ได้วัดตรงตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ ได้ผลสรุปตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความตรงในเนื้อหา (Content Validity)

ผู้ทรงคุณวุฒิ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมินความตรง
ท่านที่ 1	0.983	ใช้ได้
ท่านที่ 2	0.991	ใช้ได้
ท่านที่ 3	0.976	ใช้ได้

จากตารางที่ 3.2 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.983 มากกว่า 0.5 ซึ่งค่าที่ได้มีความตรงเชื่อถือได้ในการทำการทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability Consistency) ต่อไป

2.2.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง (Reliability Consistency) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองสัมภาษณ์ ประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability Consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ผลตามตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง (Reliability Consistency)

n = 30

ข้อคำถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)	ผลการประเมิน ความเที่ยง
ตอนที่ 3 แหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ	0.806	ใช้ได้
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการฯ	0.983	ใช้ได้
ตอนที่ 5 ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ และ ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียน คุณภาพ	0.965	ใช้ได้
รวม 3 ตอน	0.918	ใช้ได้

จากตารางที่ 3.3 ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.806 ตอนที่ 4 เท่ากับ 0.983 ตอนที่ 5 เท่ากับ 0.965 ซึ่งพบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ดังนั้นแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงผ่านเกณฑ์การยอมรับได้ ตามที่ Jump, N. (1978, อ้างถึงใน มานิต ลาเกลี้ยง, 2558, น. 35) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจไว้ว่า ค่า Cronbach มากกว่าและเท่ากับ 0.7 ซึ่งค่าที่ได้มีความน่าเชื่อถือได้ จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบและปรับปรุงแล้ว เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 206 ราย ด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม 2566 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2567 โดยกำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยมีการเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย ในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 การกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล รวมทั้งมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูล

3.1.2 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ปากกา กล้องถ่ายรูป เครื่องตีพิมพ์สำหรับเกษตรกรในระหว่างการสัมภาษณ์

3.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์

ดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 แนะนำตัวผู้สัมภาษณ์ แนะนำตัวผู้วิจัยว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และมาทำอะไร ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์รู้จักก่อนที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์อย่างไร และชี้แจงความสำคัญของงานวิจัยแก่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง สมบูรณ์และครบถ้วน

3.2.3 เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้สัมภาษณ์ตอบในประเด็นที่ต้องการถามทุกข้อตามลำดับ

3.3 บันทึกผลการสัมภาษณ์

ในขณะที่ให้ผู้สัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการบันทึกผลการสัมภาษณ์ไปพร้อมกัน ซึ่งการบันทึกมีหลักปฏิบัติดังนี้ บันทึกผลทันทีระหว่างการสัมภาษณ์และบันทึกตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติ

3.4 ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์

ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล พร้อมกล่าวขอบคุณเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาจัดหมวดหมู่และลงรหัส เพื่อประมวลผลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจ ผู้วิจัยกำหนดใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายข้อมูลในแต่ละประเด็น

ตอนที่ 2 สภาพการผลิทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูลในแต่ละประเด็น

ตอนที่ 3 ความรู้ และแหล่งความรู้ในการผลิทุเรียนคุณภาพ

1) ความรู้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูลในแต่ละประเด็น

2) แหล่งความรู้ในการผลิทุเรียนคุณภาพ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้ของเกษตรกร โดยมีการให้คะแนนและแปลความหมายประเด็นที่มีการให้ค่าคะแนนตามมาตราลีเคอร์ต (Likert type scale) โดยแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	เข้าถึงแหล่งความรู้ระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	เข้าถึงแหล่งความรู้ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	เข้าถึงแหล่งความรู้ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	เข้าถึงแหล่งความรู้ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	เข้าถึงแหล่งความรู้ระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

1) ความคิดเห็น ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับระดับความคิดเห็นของเกษตรกร โดยมีการให้คะแนนและแปลความหมายประเด็นที่มีการให้ค่าคะแนนตามมาตราลีเคอร์ต (Likert type scale) โดยแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \end{aligned}$$

$$= 0.80$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

2) ความต้องการใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับระดับความต้องการของเกษตรกร โดยมีการให้คะแนนและแปลความหมายประเด็นที่มีการให้ค่าคะแนนตามมาตราลีเคอร์ต (Likert type scale) โดยแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีความต้องการระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีความต้องการระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีความต้องการระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีความต้องการระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการระดับมากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

1) ปัญหา ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับระดับปัญหาของเกษตรกร โดยมีการให้คะแนนและแปลความหมายประเด็นที่มีการให้ค่าคะแนนตามมาตราลีเคอร์ต (Likert type scale) โดยแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	มีปัญหาระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	มีปัญหาระดับระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	มีปัญหาระดับระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	มีปัญหาระดับระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	มีปัญหาระดับระดับมากที่สุด

2) ข้อเสนอแนะ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อเสนอแนะของเกษตรกร โดยมีการให้คะแนนและแปลความหมายประเด็นที่มีการให้ค่าคะแนนตามมาตราลิเคอร์ต (Likert type scale) โดยแปลความหมายผลคะแนนโดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สภาพการผลิตทุเรียน 2566 ได้แก่ อายุ ประสบการณ์และระยะเวลาการปลูกทุเรียน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้จากการจำหน่ายทุเรียน ราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายในการผลิตทุเรียน แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ ระดับความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร ระดับปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนคุณภาพตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสงโดยการทดสอบการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) แบบนำเข้าทุกตัวแปร (Enter method) ในการทดสอบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาเป็น 6 ตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียน

ตอนที่ 3 ความรู้ แหล่งความรู้และสภาพการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏตามตารางที่ 4.1 ถึงตารางที่ 4.3 ดังนี้

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์และระยะเวลาการทำสวนทุเรียน ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

n = 206

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	138	67.0
หญิง	68	33.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

			n =206
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
2. อายุ (ปี)			
น้อยกว่า 31	19	9.2	
31-40	26	12.6	
41-50	75	36.4	
51-60	62	30.1	
มากกว่า 60	24	11.7	
ค่าต่ำสุด = 28 ปี ค่าสูงสุด = 70 ปี ค่าเฉลี่ย = 47.57 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.310 ปี			
3. ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษา	49	23.8	
มัธยมศึกษาตอนต้น	38	18.4	
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	60	29.1	
อนุปริญญา	12	5.8	
ปริญญาตรี	44	21.4	
อื่น ๆ (ปริญญาโท)	3	1.5	
4. สถานภาพ			
โสด	37	18.0	
สมรส	169	82.0	
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(คน)			
น้อยกว่า 3	3	1.5	
3	97	47.1	
4	73	35.4	
5	27	13.1	
มากกว่า 5 คน	6	2.9	
ค่าต่ำสุด = 2 คน ค่าสูงสุด = 9 คน ค่าเฉลี่ย = 3.72 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.961			

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 206

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. ประสบการณ์และระยะเวลาการทำสวนทุเรียน (ปี)		
น้อยกว่า 9 ปี	136	66.0
9 - 12	57	27.6
13-16	12	5.9
มากกว่า 16 ปี	1	0.5
ค่าต่ำสุด = 5 ปี ค่าสูงสุด = 20 ปี ค่าเฉลี่ย = 7.34 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.712	
7. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ		
การผลิต	197	95.6
การจัดการโรคและแมลง	98	47.6
การเก็บเกี่ยว	44	21.4

จากตารางที่ 4.1 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของสภาพพื้นฐานของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์และระยะเวลาปลูกทุเรียน และ ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ร้อยละ 67.0 เป็นเพศชาย และร้อยละ 33.0 เป็นเพศหญิง

อายุ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ร้อยละ 36.4 อายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 30.1 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 12.6 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 11.7 มีอายุมากกว่า 60 ปี และร้อยละ 9.2 มีอายุน้อยกว่า 31 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่มีอายุน้อยที่สุด คือ 28 ปี มากที่สุด คือ 70 ปี อายุเฉลี่ย 47.57 ปี และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.310

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ร้อยละ 29.1 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 23.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 21.4 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 18.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 5.8 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา และร้อยละ 1.5 จบการศึกษาระดับปริญญาโทตามลำดับ

สถานภาพ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ร้อยละ 82.0 มีสถานภาพสมรส และร้อยละ 18.0 มีสถานภาพโสด ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกครัวเรือน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ร้อยละ 47.1 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3 คน ร้อยละ 35.4 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4 คน ร้อยละ 13.1 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 5 คน ร้อยละ 2.9 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวนมากกว่า 5 คน และร้อยละ 1.5 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3 คน ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 66.0 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน 5-8 ปี ร้อยละ 27.6 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน 9-12 ปี ร้อยละ 5.9 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน 13-16 ปี และร้อยละ 0.5 มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน 17-20 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนต่ำสุด 5 ปี สูงสุด 20 ปี มีค่าเฉลี่ย 7.34 ปี โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.712

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 95.6 มีความรู้ด้านการผลิตทุเรียนคุณภาพ ร้อยละ 47.6 ความรู้ด้านการจัดการโรคและแมลง และร้อยละ 21.4 มีความรู้ด้านการเก็บเกี่ยว ตามลำดับ

1.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

จากการศึกษาสภาพทางสังคมของเกษตรกร ได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร อาชีพหลัก และอาชีพรอง ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

n =206		
สภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร		
ไม่เป็น	107	51.9
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	99	48.1
กลุ่มเกษตรกร	57	57.6
สหกรณ์การเกษตร	21	21.2
กลุ่มสมาชิก ธ.ก.ส.	13	13.1
กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร	8	8.1
2. การประกอบอาชีพหลัก		
เกษตรกรรวม	176	85.4
ค้าขาย	3	1.5
รับราชการ	27	13.1

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n =206

สภาพทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. การประกอบอาชีพรอง		
ไม่มีอาชีพรอง	160	77.6
มีอาชีพรอง	46	22.4
เกษตรกรกรรม	30	65.2
รับจ้าง	14	30.4
ค้าขาย	2	4.4

จากตารางที่ 4.2 แสดงสภาพทางสังคมของเกษตรกร ได้แก่ การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร การประกอบอาชีพหลัก การประกอบอาชีพรอง ดังนี้

การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนร้อยละ 51.9 ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม และร้อยละ 48.1 เป็นสมาชิกกลุ่มโดยร้อยละ 57.6 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 21.2 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 13.1 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ทัศน. และร้อยละ 8.1 เป็นกลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร ตามลำดับ

การประกอบอาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนร้อยละ 85.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ร้อยละ 13.1 ประกอบอาชีพรับราชการ และร้อยละ 1.5 ประกอบอาชีพค้าขาย ตามลำดับ

การประกอบอาชีพรอง พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนร้อยละ 77.6 ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 14.6 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมเป็นอาชีพรอง ร้อยละ 6.8 ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรอง และร้อยละ 1.0 ประกอบอาชีพค้าขายเป็นอาชีพรอง ตามลำดับ

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ การประกอบอาชีพ ปริมาณผลผลิตทุเรียนในรอบที่ผ่านมา ขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียน รายได้จากการจำหน่ายทุเรียนในรอบที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายในการผลิตทุเรียน แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตทุเรียน ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

n =206

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จำนวนแรงงานในภาคการเกษตร (คน)		
1.1 แรงงานภายในครอบครัว		
1	34	16.5
2	79	38.3
3	91	44.2
4	2	1.0
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 4 คน ค่าเฉลี่ย = 2.30 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.749		
1.2 แรงงานจ้าง		
ไม่มีแรงงานจ้าง	177	85.9
1 คน	29	14.1
2. ปริมาณผลผลิตทุเรียน (กิโลกรัม/ไร่/ปี)		
น้อยกว่า 300	58	28.2
301-400	7	3.4
401-500	30	14.6
501-600	40	19.4
มากกว่า 600	71	34.5
ค่าต่ำสุด = 80 กก. ค่าสูงสุด = 1,150 กก. ค่าเฉลี่ย = 569.32 กก. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 294.123		
3. ขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียน (ไร่)		
น้อยกว่า 6	108	52.4
6 - 10	82	39.8
11 - 15	14	6.8
16 - 20	1	0.5
มากกว่า 20	1	0.5
ค่าต่ำสุด = 2 ไร่ ค่าสูงสุด = 22 ไร่ ค่าเฉลี่ย = 6.19 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.123		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n =206

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. รายได้จากการผลิตทุเรียนปี 2566 (บาท/ปี)		
น้อยกว่า 50,001	8	3.9
50,001-100,000	27	13.1
100,001-150,000	29	14.1
150,001-200,000	10	4.9
มากกว่า 200,000	132	64.1
ค่าต่ำสุด = 24,000 บาท ค่าสูงสุด = 3,289,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 427,195.63 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 385,773.668		
5. ราคาผลผลิตทุเรียนในปี 2566 (บาท/กิโลกรัม)		
น้อยกว่า 91	24	11.7
91 - 100	36	17.5
101 - 110	95	46.1
111 - 120	37	18.0
มากกว่า 120	14	6.8
ค่าต่ำสุด = 85 บาท ค่าสูงสุด = 130 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 107.38 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.6000		
6. รายจ่ายในการผลิตทุเรียน (บาท/ไร่/ปี)		
น้อยกว่า 5,001	8	3.9
5,001- 10,000	50	24.3
10,001- 20,000	72	35
20,001- 30,000	75	36.4
มากกว่า 30,000	1	0.5
ค่าต่ำสุด = 3,880 บาท ค่าสูงสุด = 37,600 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 15,760.10 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6559.108		

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n =206

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6.1 ค่าใช้จ่ายในการกำจัดวัชพืช (บาท/ไร่/ปี)		
ไม่มี	27	13.1
มี	86.9	86.9
น้อยกว่า 1,500	121	58.7
1,500 - 2,499	50	24.3
มากกว่า 2,499	8	3.9
ค่าต่ำสุด = 500 บาท ค่าสูงสุด = 3,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 1036.87 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 585.867		
6.2 ค่าใช้จ่ายในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง (บาท/ไร่)		
ไม่มี	8	3.9
มี	198	96.1
น้อยกว่า 1,001	8	3.9
1,001 - 2,000	60	29.1
2,001 - 3,000	73	35.4
3,001 - 4,000	42	20.4
มากกว่า 4,000	23	11.2
ค่าต่ำสุด = 1,500 บาท ค่าสูงสุด = 6,500 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 2,977.27 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1141.394		
6.3 ค่าใช้จ่ายสำหรับปุ๋ยหรือวัสดุบำรุงดิน (บาท/ไร่)		
ไม่มี	8	3.9
มี	198	96.1
น้อยกว่า 4,001	75	36.4
4,001 - 7,000	80	38.8
7,001 - 10,000	41	19.9
มากกว่า 10,000	2	1.0

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n =206

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค่าต่ำสุด = 2,000 บาท ค่าสูงสุด = 13,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 5,629.80 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2595.304		
6.4 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวผลผลิต (บาท/ไร่/ปี)		
ไม่มี	30	14.6
มี	176	85.4
น้อยกว่า 1,001	8	3.9
1,001 - 4,000	20	9.7
4,001 - 7,000	77	37.4
7,001 - 10,000	32	15.5
มากกว่า 10,000	39	18.9
ค่าต่ำสุด = 880 บาท ค่าสูงสุด = 12,650 บาท ค่าเฉลี่ย = 6955.00 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2991.722		
6.5 ค่าใช้จ่ายสำหรับจ้างแรงงาน (บาท/ไร่/ปี)		
ไม่มี	141	68.4
มี	65	31.6
น้อยกว่า 2,001	27	13.1
2,001 - 3,000	35	17.0
3,001 - 4,000	1	0.5
มากกว่า 4,000	2	1.0
ค่าต่ำสุด = 1,000 บาท ค่าสูงสุด = 5,000 บาท ค่าเฉลี่ย = 2041.54 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 988.827		
7. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตทุเรียน		
ของตนเอง	169	82.0
สินเชื่อ หรือ การกู้ยืม	37	18.0
ธกส.	21	56.8
จากสหกรณ์การเกษตร	16	43.2

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนแรงงานจ้าง ปริมาณผลผลิตทุเรียน ขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียน รายได้จากการผลิตทุเรียน ราคาผลผลิตทุเรียนรายจ่ายในการผลิตทุเรียน และแหล่งเงินทุนของเกษตรกรที่ใช้ในการผลิตทุเรียน ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ช่วยการเกษตรร้อยละ 44.2 จำนวน 3 คน ร้อยละ 38.3 จำนวน 2 คน ร้อยละ 16.5 จำนวนน้อยกว่า 2 คน และร้อยละ 1.0 จำนวน 4 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 4 คน ค่าเฉลี่ย 2.30 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.749

จำนวนแรงงานจ้าง พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนร้อยละ 44.2 มีแรงงานจ้างจำนวน 3 คน ร้อยละ 85.9 ไม่มีแรงงานจ้าง และร้อยละ 14.1 มีแรงงานจ้างจำนวน 1 คน

ปริมาณผลผลิตทุเรียนในปี 2566 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนร้อยละ 34.5 มีผลผลิตทุเรียนมากกว่า 600 กก./ไร่ ร้อยละ 28.2 มีผลผลิตทุเรียนน้อยกว่า 300 กก./ไร่ ร้อยละ 19.4 มีผลผลิตทุเรียนระหว่าง 501-600 กก./ไร่ ร้อยละ 14.6 มีผลผลิตทุเรียนระหว่าง 401-500 กก./ไร่ และร้อยละ 3.4 มีผลผลิตทุเรียนระหว่าง 301-400 กก./ไร่ ตามลำดับ โดยมีผลผลิตทุเรียนต่ำสุด 80 กก./ไร่ สูงสุด 1,150 กก./ไร่ ค่าเฉลี่ย 569.32 กก./ไร่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 294.123

ขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนร้อยละ 52.4 มีพื้นที่ปลูกทุเรียนน้อยกว่า 6 ไร่ ร้อยละ 39.8 มีพื้นที่ปลูกทุเรียน 6-10 ไร่ ร้อยละ 6.8 มีพื้นที่ปลูกทุเรียนระหว่าง 11-15 ไร่ ร้อยละ 0.5 มีพื้นที่ปลูกทุเรียนระหว่าง 16-20 ไร่ และร้อยละ 0.5 มีพื้นที่ปลูกทุเรียนมากกว่า 20 ไร่ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ปลูกทุเรียนต่ำสุด 2 ไร่ สูงสุด 22 ไร่ ค่าเฉลี่ย 6.19 ไร่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.123

รายได้จากการผลิตทุเรียนในปี 2566 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนร้อยละ 64.1 มีรายได้จากการผลิตทุเรียนมากกว่า 200,000 บาท ร้อยละ 14.1 มีรายได้จากการผลิตทุเรียนระหว่าง 100,001-150,000 บาท ร้อยละ 13.1 มีรายได้จากการผลิตทุเรียนระหว่าง 50,001-100,000 บาท ร้อยละ 4.9 มีรายได้จากการผลิตทุเรียนระหว่าง 150,001-200,000 บาท และร้อยละ 3.9 มีรายได้จากการผลิตทุเรียนน้อยกว่า 50,000 บาท โดยมีรายได้จากการผลิตทุเรียนต่ำสุด 24,000 บาท สูงสุด 3,289,000 บาท ค่าเฉลี่ย 427,195.63 บาท และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 385,773.668

ราคาผลผลิตทุเรียนในปี 2566 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนร้อยละ 46.1 มีราคาผลผลิตทุเรียนระหว่าง 101-110 บาท/กก. ร้อยละ 18.0 มีราคาผลผลิตทุเรียนระหว่าง 111-120 บาท/กก. ร้อยละ 17.5 มีราคาผลผลิตทุเรียนระหว่าง 91-100 บาท/กก. ร้อยละ 11.7 มีราคาผลผลิตทุเรียนระหว่าง 80-90 บาท/กก. และร้อยละ 6.8 มีราคาผลผลิตทุเรียนมากกว่า 120 บาท/กก. ตามลำดับ โดยมีราคาผลผลิตทุเรียนต่ำสุด 85 บาท/กก. สูงสุด 130 บาท/กก. ค่าเฉลี่ย 107.38 บาท/กก. และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.600

รายจ่ายในการผลิตทุเรียน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนร้อยละ 36.4 มีรายจ่ายในการผลิตทุเรียนระหว่าง 20,001-30,000 บาท/ไร่ ร้อยละ 35.0 มีรายจ่ายในการผลิตทุเรียนระหว่าง 10,001-20,000 บาท/ไร่ ร้อยละ 24.3 มีรายจ่ายในการผลิตทุเรียนระหว่าง 5,000-10,000 บาท/ไร่ ร้อยละ 3.9 มีรายจ่ายในการผลิตทุเรียนน้อยกว่า 5,000 บาท/ไร่ และร้อยละ 0.5 มีรายจ่ายในการผลิตทุเรียนมากกว่า 30,000 บาท/ไร่ ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายในการผลิตทุเรียนต่ำสุด 3,880 บาท สูงสุด 37,600 บาท ค่าเฉลี่ย 15,760.10 บาท และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6559.108

แหล่งเงินทุนของเกษตรกรสำหรับการผลิตทุเรียน พบว่า แหล่งเงินทุนของเกษตรกรสำหรับการปลูกทุเรียนร้อยละ 82.0 มาจากทุนตนเอง ร้อยละ 10.2 มาจาก ธกส. และร้อยละ 7.8 มาจากสหกรณ์การเกษตร ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียน

ผลการวิเคราะห์สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน (GAP) ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏตามตารางที่ 4.4 ถึงตารางที่ 4.5 ดังนี้

2.2 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน (GAP)

จากการศึกษาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน (GAP) ปรากฏผลดังนี้ ตารางที่ 4.4 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน (GAP)

ประเด็น	ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. แหล่งน้ำ			
1.1 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ไม่มีการปนเปื้อนสารพิษ หรือสิ่งที่เป็นอันตราย	179	86.9	1
1.2 หลีกเลี่ยงการใช้น้ำที่อยู่ใกล้แหล่งชุมชน โรงงาน อุตสาหกรรม โรงพยาบาล หรือคอกสัตว์	171	83.0	2

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 206

ประเด็น	ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
2. พื้นที่ปลูก			
2.1 พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล บ่อขยะ หรือคอกสัตว์มาก่อน	206	100.0	1
2.2 กรณีพื้นที่มีปัญหาตามข้อ 2.1 ท่านได้ส่งตัวอย่างดิน เพื่อตรวจสอบสารเคมีกลุ่มออร์กาโนคลอรีน ออร์กา โนฟอสเฟต หรือโลหะหนักหรือไม่	206	100.0	1
3. วัตถุดิบทรายทางการเกษตร			
3.1 จัดเก็บสารเคมีแยกจากที่พักอาศัย หรือที่ประกอบ อาหาร พื้นที่เก็บสารเคมีมีการระบายอากาศที่ดี	206	100.0	1
3.2 จัดเก็บสารเคมีทางการเกษตรเป็นหมวดหมู่ ไม่ ปะปนกัน มีป้ายบ่งชี้ชัดเจน	154	74.8	9
3.3 ใช้สารเคมีที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องจากกรมวิชาการ เกษตร อ่านฉลากและปฏิบัติตามวิธีใช้ ช่วงเวลาและ ปริมาณที่แนะนำไว้ในฉลากอย่างเคร่งครัด	206	100.0	1
3.4 ไม่ซื้อสารเคมีที่ร้านแบ่งขายหรือไม่ติดฉลาก	206	100.0	1
3.5 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจาก การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร และการปฐมพยาบาล เบื้องต้น	171	83.0	7
3.6 ไม่ใช้หรือครอบครองสารเคมีที่ทางราชการห้ามใช้	206	100.0	1
3.7 ป้องกันตนเองขณะฉีดพ่นสารเคมี อาบน้ำ สระผม เปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังจากฉีดพ่นสารป้องกันกำจัด ศัตรูพืช	206	100.0	1
3.8 หยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามที่ระบุในฉลาก	206	100.0	1
3.9 ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วนำมาฝังดินให้ลึก ห่างจากแหล่งน้ำ ไม่นำมาใช้ใหม่ ไม่เผาทำลาย	171	83.0	7

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
n = 206			
4. การจัดการคุณภาพใน กระบวนการผลิตก่อนการ เก็บเกี่ยว			
4.1 มีการจัดทำแผนการผลิต	197	95.6	1
4.2 มีการปฏิบัติและจัดการตามแผนควบคุมการผลิตแต่ละขั้นตอนครบถ้วน	162	78.6	2
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว			
5.1 มีการเก็บเกี่ยวทุเรียนเฉพาะผลทุเรียนที่แก่จัดเพื่อเป็นการรักษาคุณภาพ	206	100.0	1
5.2 เก็บเกี่ยวทุเรียนโดยนับจำนวนวันหลังดอกบานจนถึงวันที่ผลทุเรียนแก่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยว ซึ่งจะแตกต่างในแต่ละพันธุ์	171	83.0	2
5.3 คัดแยกผลิตผลที่ไม่ได้คุณภาพออก หากมีการคัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดก่อนจำหน่าย	162	78.6	3
6. การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา			
6.1 มีวัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปฏิกูล เศษดินและสิ่งสกปรก หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่นๆ จากพื้นดิน	171	83.0	2
6.2 ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุทุเรียนหลังเก็บเกี่ยวต้องสะอาดมีการทำความสะอาดก่อนและหลังการใช้งานไม่ปนเปื้อนสิ่งอันตรายต่อผู้บริโภค	178	86.4	1
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล			
7.1 เกษตรกรหรือผู้ที่สัมผัสกับวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	134	65.0	2
7.2 มีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรม ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)	171	83.0	1

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ			
8.1 มีการบันทึกข้อมูลซึ่งเกี่ยวกับความปลอดภัยและคุณภาพผลผลิต เช่น การใช้ปุ๋ย การให้น้ำ การใช้สารเคมี การใช้สารกำจัดศัตรูพืช	86	41.7	2
8.2 มีการบันทึกการดูแลรักษาในแต่ละขั้นตอนการผลิต เช่น ช่วงระยะเวลาการตัดแต่งกิ่ง การให้ปุ๋ย อัตราการให้น้ำ การออกดอก วันที่เก็บเกี่ยวผลผลิตทุเรียนเป็นต้น	133	64.6	1

จากตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์การศึกษาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเกษตรกรปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีตามข้อกำหนด 8 ประเด็นดังนี้

1) แหล่งน้ำ พบว่า ร้อยละ 86.9 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ไม่มีการปนเปื้อนสารพิษ หรือสิ่งที่เป็นอันตราย และร้อยละ 83.0 หลีกเลี่ยงการใช้น้ำที่อยู่ใกล้แหล่งชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล หรือคอกสัตว์ ตามลำดับ

2) พื้นที่ปลูก พบว่า ร้อยละ 100.0 พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล บ่อขยะ หรือคอกสัตว์มาก่อน และร้อยละ 100.0 กรณีพื้นที่มีปัญหาตามข้อ 2.1 ท่านได้ส่งตัวอย่างดินเพื่อตรวจสอบสารเคมีกลุ่มออร์กาโนคลอรีน ออร์กาโนฟอสเฟต หรือโลหะหนักหรือไม่ ตามลำดับ

3) วัตถุอันตรายทางการเกษตร พบว่า ร้อยละ 100.0 จัดเก็บสารเคมีแยกจากที่พักอาศัย หรือที่ประกอบอาหาร พื้นที่เก็บสารเคมีมีการระบายอากาศที่ดี ใช้สารเคมีที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องจากกรมวิชาการเกษตร อ่านฉลากและปฏิบัติตามวิธีใช้ ช่วงเวลาและปริมาณที่แนะนำไว้ในฉลากอย่างเคร่งครัด ไม่ซื้อสารเคมีที่ร้านแบ่งขายหรือไม่ติดฉลาก ไม่ใช้หรือครอบครองสารเคมีที่ทางราชการห้ามใช้ ป้องกันตนเองขณะฉีดพ่นสารเคมี อาบน้ำ สระผม เปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังจากฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช หยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามที่ระบุในฉลาก และร้อยละ 83.0 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วนำมาฝังดินให้ลึกห่างจากแหล่งน้ำ ไม่นำมาใช้ใหม่ ไม่เผา

ทำลาย และร้อยละ 74.8 จัดเก็บสารเคมีทางการเกษตรเป็นหมวดหมู่ ไม่ปะปนกัน มีป้ายบ่งชี้ชัดเจนตามลำดับ

4) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว พบว่า ร้อยละ 95.6 มีการจัดทำแผนการผลิต และร้อยละ 78.6 มีการปฏิบัติและจัดการตามแผนควบคุมการผลิตแต่ละขั้นตอนครบถ้วน

5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ร้อยละ 100.0 มีการเก็บเกี่ยวทุเรียนเฉพาะผลทุเรียนที่แก่จัดเพื่อเป็นการรักษาคุณภาพ ร้อยละ 83.0 เก็บเกี่ยวทุเรียนโดยนับจำนวนวันหลังดอกบานจนถึงวันที่ผลทุเรียนแก่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยว ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละพันธุ์ และร้อยละ 78.6 คัดแยกผลิตผลที่ไม่ได้คุณภาพออก หากมีการคัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดก่อนจำหน่ายตามลำดับ

6) การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา พบว่า ร้อยละ 86.4 มีการทำความสะอาดภาชนะที่ใช้ในการบรรจุทุเรียนก่อนและหลังการใช้งานไม่ปนเปื้อนสิ่งอันตรายต่อผู้บริโภค และร้อยละ 83.0 มีวัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปนเปื้อน เสียดินและสิ่งสกปรก หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่นๆ จากพื้นดิน ตามลำดับ

7) สุขลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ร้อยละ 83.0 มีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรม ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และร้อยละ 65.0 เกษตรกรหรือผู้ที่สัมผัสกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตามลำดับ

8) บันทึกข้อมูลและการตามสอบ พบว่า ร้อยละ 64.6 มีการบันทึกการดูแลรักษาในแต่ละขั้นตอนการผลิต เช่น ช่วงระยะเวลาการตัดแต่งกิ่ง การให้ปุ๋ย อัตราการใช้ การให้น้ำ การออกดอกวันที่เก็บเกี่ยวผลผลิตทุเรียนเป็นต้น และร้อยละ 41.7 มีการบันทึกข้อมูลซึ่งเกี่ยวกับความปลอดภัยและคุณภาพผลผลิต เช่น การให้ปุ๋ย การให้น้ำ การใช้สารเคมี การใช้สารกำจัดศัตรูพืช

ตารางที่ 4.5 จำนวนข้อที่เกษตรกรปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

n =206

จำนวนข้อที่เกษตรกรที่ปฏิบัติ ตามหลัก GAP	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1-5	0	0.0	ปฏิบัติในระดับน้อยมาก/ไม่ปฏิบัติ
6-10	0	0.0	ปฏิบัติในระดับน้อย
11-15	35	17.0	ปฏิบัติในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 206

จำนวนข้อที่เกษตรกรที่ปฏิบัติ ตามหลัก GAP	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
16-20	44	21.4	ปฏิบัติในระดับมาก
21-24	127	61.7	ปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ค่าต่ำสุด = 13 ข้อ ค่าสูงสุด = 24 ข้อ ค่าเฉลี่ย = 20.63 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.967			

จากตารางที่ 4.5 จำนวนข้อที่เกษตรกรปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีพบว่า ร้อยละ 61.7 ปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 21-24 ข้อ ร้อยละ 21.4 ปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 16-20 ข้อ และร้อยละ 17.0 ปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 11-15 ข้อ ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เฉลี่ย 20.63 ข้อ

ตอนที่ 3 ความรู้ แหล่งความรู้และสภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความรู้ และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏตามตารางที่ 4.6 ถึงตารางที่ 4.10 ดังนี้

3.1 ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ

จากการศึกษาความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ ได้แก่ การผลิตทุเรียนคุณภาพ การปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.6 ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ

n = 206

ข้อที่	ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ	เฉลี่ย	ความรู้ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1	การตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยวทุเรียน เป็นการตัดแต่งกิ่งที่ไม่มีประโยชน์และตัดข้อผลที่ติดค้างอยู่ทิ้งไป ทำให้ต้นทุเรียนแตกกิ่งที่สมบูรณ์ออกมาใหม่	ถูก	206	100.0	1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 206

ข้อที่	ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ	เฉลี่ย	ความรู้ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
2	มาตรฐานทุเรียนของประเทศไทย แบ่งเป็น 3 ชั้น คุณภาพ คือ ชั้นพิเศษ ชั้นหนึ่ง และ ชั้นสอง	ถูก	188	91.3	6
2	มาตรฐานทุเรียนของประเทศไทย แบ่งเป็น 3 ชั้น คุณภาพ คือ ชั้นพิเศษ ชั้นหนึ่ง และ ชั้นสอง	ถูก	188	91.3	6
3	กิ่งและผลทุเรียนที่เป็นโรคตัดแต่งแล้วสามารถวางสุ่มไว้ได้โคนต้นทุเรียนเพื่อให้ย่อยสลายเป็นปุ๋ย (เฉลี่ย ควรนำกิ่งที่ตัดแต่งแล้วออกไปทิ้งนอกแปลง)	ผิด	150	72.8	12
4	โรคใบติด โรคแอนแทรคโนส และโรครากเน่าโคนเน่า เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อรา	ถูก	206	100.0	1
5	เมื่อทุเรียนออกดอกจำนวนมากไม่จำเป็นต้องตัดแต่ง ยังมีดอกมากยังทำให้ได้ผลผลิตมาก (เฉลี่ย ควรตัดแต่งดอกที่มากจนเกินไปออก)	ผิด	148	71.8	11
6	เร่งให้ทุเรียนแตกใบอ่อนหลังการเก็บเกี่ยวโดยการตัดแต่งกิ่งแขนงด้านในทรงพุ่ม โดยเลือกตัดกิ่งที่ชี้ลงหรือชี้ขึ้นออก เลือกกิ่งที่สมบูรณ์อยู่ในแนวขนานกับพื้น พร้อมกับใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16	ถูก	206	100.0	1
7	ต้องการให้ใบแก่ จัดการได้โดยใช้ปุ๋ยฟอสฟอรัส (ปุ๋ยตัวกลาง) ให้มากเพื่อลดบทบาทของปุ๋ยไนโตรเจน (ปุ๋ยตัวหน้า)	ถูก	165	80.1	8
8	ศัตรูพืชที่สำคัญ ในระหว่างการพัฒนาการของดอก ได้แก่ เพลี้ยไฟ หนอนกินดอก โรคไฟทอปธอรา โรคแอนแทรคโนส	ถูก	206	100.0	1
9	น้ำหนักของทุเรียนพันธุ์หมอนทองที่ได้มาตรฐานส่งออกต้องมีน้ำหนัก 6 กก. ขึ้นไป (เฉลี่ย น้ำหนักไม่น้อยกว่า 1.5 กก. ไม่เกิน 6 กก.)	ผิด	129	62.6	13

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 206

ข้อที่	ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ	เฉลี่ย	ความรู้ผู้ตอบถูก		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
10	10. เชื้อราไตรโคเดอร์มาสามารถป้องกันโรครากเน่าโคนเน่าและโรคใบติดได้	ถูก	171	83.0	10
11	สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำใดก็ได้ในแปลงเกษตรโดยไม่ต้องมีการพักน้ำหรือตรวจคุณภาพน้ำ (เฉลี่ย ใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ไม่มีการปนเปื้อนสารพิษหรือสิ่งที่เป็นอันตราย)	ผิด	114	55.3	15
12	ในการเก็บเกี่ยวทุเรียนไม่จำเป็นต้องมีวัสดุรองพื้น ขณะวางพักผลผลิต (เฉลี่ย จำเป็นต้องมีวัสดุรองพื้นขณะวางพักผลผลิต)	ผิด	141	68.4	9
13	ทุเรียนพันธุ์หมอนทองที่สุกแก่ ต้องมีน้ำหนักเนื้อแห้ง (%แห้ง) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 32	ถูก	116	56.3	14
14	ในการกำจัดศัตรูพืชตามหลัก GAP สามารถฉีดพ่นสารเคมีช่วงใดก็ได้หากพบการระบาด (เฉลี่ย ไม่ควรฉีดพ่นในช่วงก่อนการเก็บเกี่ยว)	ผิด	149	72.3	7
15	การเก็บเกี่ยวทุเรียนโดยนับจำนวนวันหลังดอกบานจนถึงวันที่ผลทุเรียนแก่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยว ทุเรียนพันธุ์หมอนทองใช้เวลา 125-130 วันหลังดอกบาน	ถูก	196	95.1	5

จากตารางที่ 4.6 ระดับความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้
ระดับความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน เมื่อนำผลคะแนนมาพิจารณา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจ จากคำถามที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ การตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยวทุเรียน เป็นการตัดแต่งกิ่งที่ไม่มีประโยชน์และตัดขั้วผลที่ติดค้างอยู่ทิ้งไป ทำให้ต้นทุเรียนแตกกิ่งที่สมบูรณ์ออกมาใหม่ (ร้อยละ 100.0) โรคราใบติด โรคราแอนแทรคโนส และโรครากเน่าโคนเน่าเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อรา (ร้อยละ 100.0) เร่งให้ทุเรียนแตกใบอ่อนหลังการเก็บเกี่ยว โดยการตัดแต่งกิ่งแขนงด้านในทรงพุ่ม โดยเลือกตัดกิ่งที่ชี้ลงหรือชี้ขึ้นออก เลือกกิ่งที่สมบูรณ์อยู่ใน

แนวขนานกับถพื้น พร้อมกับใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ถ้าต้นค่อนข้างโทรมเสริมด้วยปุ๋ยทางใบจะช่วยให้มีการแตกใบอ่อนได้เร็วในปริมาณมาก (ร้อยละ 100.0) และศัตรูพืชที่สำคัญ ในระหว่างการพัฒนาการของดอกได้แก่ เพลี้ยไฟ หนอนกินดอก โรคราไฟทอปธอรา โรคราแอนแทรคโนส (ร้อยละ 100.0)

ส่วนข้อคำถามที่เกษตรกรตอบถูกผิดมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำใดก็ได้ในแปลงเกษตรโดยไม่ต้องมีการพักน้ำหรือตรวจคุณภาพน้ำ (ร้อยละ 55.3) ทูเรียนพันธุ์หมอนทองที่สุกแก่ ต้องมีน้ำหนักเนื้อแห้ง (%แห้ง) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 32 (ร้อยละ 56.3) น้ำหนักของทูเรียนพันธุ์หมอนทองที่ได้มาตรฐานส่งออกต้องมีน้ำหนัก 6 กก. ขึ้นไป (ร้อยละ 62.6) และในการเก็บเกี่ยวทูเรียนไม่จำเป็นต้องมีวัสดุรองพื้นขณะวางพักผลผลิต (ร้อยละ 68.4)

ตารางที่ 4.7 ระดับความรู้โดยรวมเรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร โดยพิจารณาจากจำนวนคะแนนที่เกษตรกรตอบถูก

n = 206

จำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้อง	จำนวน(คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1-3	0	0.0	มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด
4-6	0	0.0	มีความรู้ในระดับน้อย
7-9	30	14.6	มีความรู้ในระดับปานกลาง
10-12	90	43.7	มีความรู้ในระดับมาก
13-15	86	41.7	มีความรู้ในระดับมากที่สุด
ต่ำสุด = 8 ข้อ สูงสุด = 15 ข้อ ค่าเฉลี่ย = 12.09 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.120			

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.7 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนร้อยละ 43.7 ตอบได้ถูกต้อง 10-12 ข้อ รองลงมาร้อยละ 41.7 ตอบได้ถูกต้อง 13-15 ข้อ และร้อยละ 14.6 ตอบได้ถูกต้อง 7-9 ข้อ ตามลำดับ โดยเกษตรกรตอบได้ถูกต้องเฉลี่ย 12.09 ข้อ

3.2 แหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเกี่ยวกับแหล่งความรู้จากสื่อ 4 ด้าน ประกอบด้วย

1) สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ อบต. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร บริษัทเอกชน เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

2) สื่อกลุ่ม ได้แก่ การประชุม การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงาน

3) สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือ วารสาร เอกสารแผ่นพับ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์

4) สื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ แอปพลิเคชัน ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้ ตารางที่ 4.8 แหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ

n = 206

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
1. ผ่านสื่อบุคคล						2.50	น้อย
						(0.947)	
1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	0	0	89	60	57	3.84	มาก
	(0.0)	(0.0)	(43.2)	(29.1)	(27.7)	(0.829)	
2) เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงเกษตรฯ	33	24	71	63	15	3.01	ปานกลาง
	(16.0)	(11.7)	(34.5)	(30.6)	(7.3)	(1.167)	
3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่น ๆ	89	13	104	0	0	2.07	น้อย
	(43.2)	(6.3)	(50.5)	(0.0)	(0.0)	(0.968)	
4) ผู้นำชุมชน	94	48	35	29	0	2.00	น้อย
	(45.6)	(23.3)	(17.0)	(14.1)	(0.0)	(1.093)	
5) เจ้าหน้าที่ อบต.	94	48	64	0	0	1.85	น้อย
	(45.6)	(23.3)	(31.1)	(0.0)	(0.0)	(0.866)	
6) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ บริษัทเอกชน	57	57	52	40	0	2.36	น้อย
	(27.7)	(27.7)	(25.2)	(19.4)	(0.0)	(1.086)	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n =206

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
7) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่	15 (7.3)	99 (48.1)	92 (44.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.37 (0.618)	น้อย
2. ผ่านสื่อกลุ่ม						2.79 (1.093)	ปานกลาง
1) การประชุม	18 (8.7)	37 (18.0)	77 (37.4)	52 (25.2)	22 (10.7)	3.11 (1.096)	ปานกลาง
2) การฝึกอบรม	3 (1.5)	70 (34.0)	55 (26.7)	48 (23.3)	30 (14.6)	3.16 (1.093)	ปานกลาง
3) การสัมมนา	66 (32.0)	47 (22.8)	78 (37.9)	2 (1.0)	13 (6.3)	2.27 (1.114)	น้อย
4) การศึกษาดูงาน	32 (15.5)	60 (29.1)	83 (40.3)	16 (7.8)	15 (7.3)	2.62 (1.069)	ปานกลาง
3. ผ่านสื่อมวลชน						1.91 (0.882)	น้อย
1) หนังสือ	78 (37.9)	54 (26.2)	74 (35.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.98 (0.861)	น้อย
2) วารสาร	92 (44.7)	84 (40.8)	30 (14.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.70 (0.710)	น้อยที่สุด
3) เอกสารแผ่นพับ	90 (43.7)	20 (9.7)	67 (32.5)	20 (9.7)	9 (4.4)	2.21 (1.227)	น้อย
4) วิทยุกระจายเสียง/ เสียงตามสาย	91 (44.2)	78 (37.9)	28 (13.6)	9 (4.4)	0 (0.0)	1.78 (0.842)	น้อยที่สุด
5) โทรทัศน์	73 (35.4)	81 (39.3)	52 (25.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.90 (0.774)	น้อย

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n =206

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
4. ผ่านสื่อออนไลน์						2.52 (1.096)	น้อย
1) เว็บไซต์ (Website)	80 (38.8)	22 (10.7)	68 (33.0)	34 (16.5)	2 (1.0)	2.30 (1.176)	น้อย
2) เฟซบุ๊ก (Facebook)	50 (24.3)	37 (18.0)	83 (40.3)	36 (17.5)	0 (0.0)	3.27 (1.418)	ปานกลาง
3) ไลน์ (Line)	67 (32.5)	35 (17.0)	102 (49.5)	2 (1.0)	0 (0.0)	2.19 (0.910)	น้อย
4) แอปพลิเคชัน (Application)	55 (26.7)	34 (16.5)	115 (55.8)	2 (1.0)	0 (0.0)	2.31 (0.878)	น้อย
เฉลี่ยรวมทั้งหมด						2.43	น้อย

จากตารางที่ 4.8 แหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเข้าถึงแหล่งความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 2.43) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละแหล่งความรู้ พบว่า

1) **สื่อบุคคล** พบว่า เกษตรกรเข้าถึงแหล่งข้อมูลจากสื่อบุคคลภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.50) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 1 แหล่ง คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.84) อยู่ในระดับปานกลาง 1 แหล่ง คือ เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.01) และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 5 แหล่ง ได้แก่ เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 2.37) เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน (ค่าเฉลี่ย 2.36) เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 2.07) ผู้นำชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.00) และเจ้าหน้าที่ อบต. (ค่าเฉลี่ย 1.85) ตามลำดับ

2) **สื่อกลุ่ม** พบว่า เกษตรกรเข้าถึงแหล่งข้อมูลจากสื่อกลุ่มภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.79) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ การฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.16) การประชุม (ค่าเฉลี่ย 3.11) และ การศึกษาดูงาน (2.62) อยู่ในระดับน้อย 1 แหล่ง คือ การสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 2.27) ตามลำดับ

3) **สื่อมวลชน** พบว่า เกษตรกรเข้าถึงแหล่งข้อมูลจากสื่อมวลชนภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.91) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับน้อยจำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ เอกสารแผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 2.21) หนังสือ (ค่าเฉลี่ย 1.98) และโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 1.90) และอยู่ในระดับน้อยที่สุดจำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 1.78) และวารสาร (ค่าเฉลี่ย 1.70) ตามลำดับ

4) **สื่อออนไลน์** พบว่า เกษตรกรเข้าถึงแหล่งข้อมูลจากสื่อออนไลน์ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.52) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 แหล่ง คือ เฟซบุ๊ก (ค่าเฉลี่ย 2.30) อยู่ในระดับน้อยจำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ แอปพลิเคชัน (ค่าเฉลี่ย 2.31) เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 2.30) และไลน์ (ค่าเฉลี่ย 2.19) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 สรุปแหล่งความรู้ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	n =206
				อันดับ
1. สื่อบุคคล	2.50	0.947	น้อย	3
2. สื่อกลุ่ม	2.79	1.093	ปานกลาง	1
3. สื่อมวลชน	1.91	0.882	น้อย	4
4. สื่อออนไลน์	2.52	1.096	น้อย	2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	2.43	1.005	น้อย	

จากตารางที่ 4.9 สรุปได้ว่า เกษตรกรเข้าถึงแหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพจากสื่อต่างๆ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นตามสื่อที่ได้รับข้อมูลความรู้พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ สื่อกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.79) และอยู่ในระดับน้อย 3 ประเด็น ได้แก่ สื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 2.52) สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.50) และสื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.91) ตามลำดับ

3.3 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ

จากการศึกษาสภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ ได้แก่ ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมแปลง การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวและการจำหน่ายผลผลิต ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.10 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ

n = 206

สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมแปลง		
1. ลักษณะพื้นที่ปลูกทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
พื้นที่ราบ	125	60.7
พื้นที่ดอน	107	51.9
2. ลักษณะดิน		
ดินร่วน	205	99.5
ดินเหนียว	1	0.5
3. ลักษณะการปลูกทุเรียน		
สวนเดี่ยว	155	75.2
สวนแซม	51	24.8
-สวนแซมมังคุด	50	24.3
-สวนแซมโกโก้	1	0.5
4. ระยะปลูกทุเรียน		
8x8 เมตร	96	46.6
9x9 เมตร	64	31.1
10x10 เมตร	31	15.0
อื่นๆ (7x7 เมตร)	15	7.3
การดูแลรักษา		
1. แหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตร		
ไม่มี	36	17.5
มี	170	82.5
บ่อน้ำ	139	67.5

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 206

สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สระน้ำ	10	4.9
แหล่งน้ำธรรมชาติ	21	10.2
2. การให้น้ำทุเรียน		
ไม่มีระบบน้ำ	3	1.5
ใช้ระบบสปริงเกอร์	184	89.3
ให้น้ำโดยสายยาง	19	9.2
3. ชนิดของปุ๋ยที่ท่านใช้ในการเตรียมความพร้อมของต้นหลังการเก็บเกี่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สูตร 15-15-15	191	92.7
ปุ๋ยอินทรีย์	82	39.8
อื่นๆ (สูตร 16-16-16)	15	7.3
4. ชนิดของปุ๋ยที่ท่านใช้เพื่อชักนำการออกดอกและควบคุมปริมาณดอกและผล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สูตร 15-15-15	28	13.6
สูตร 15-15-15	149	72.3
สูตร 8-24-24	98	47.6
ปุ๋ยอินทรีย์		
5. ชนิดของปุ๋ยที่ท่านใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สูตร 15-15-15	48	23.3
สูตร 8-24-24	28	13.6
สูตร 13-13-21	80	38.8
ปุ๋ยอินทรีย์	60	29.1
อื่นๆ (สูตร 15-5-25)	14	6.8
6. แมลงและศัตรูศัตรูพืชที่พบในแปลงทุเรียน		
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	206	100.0
หนอนเจาะเมล็ดทุเรียนเปลือกไก่แจ้	105	51.0

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 206

สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เปลือกไม้แก่	193	93.7
เปลือกไฟ	126	61.2
มอดเจาะลำต้นทุเรียน	72	35.0
เปลือกหอย	119	57.8
7. โรคพืชที่พบในแปลงทุเรียน		
ไม่มี	9	4.4
มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	197	95.6
โรครากเน่าโคนเน่า	197	95.6
โรคราสนิม	72	35.0
โรคใบติด	84	40.8
โรคราสีชมพู	27	13.1
โรคแอนแทรคโนส	54	26.2
การเก็บเกี่ยวและการจำหน่ายผลผลิต		
1. ระยะเวลาเก็บเกี่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้ประสบการณ์และการสังเกต	35	17.0
การนับอายุจำนวนวันหลังดอกบาน	171	83.0
2. ท่านใช้วิธีใดในการเก็บเกี่ยวทุเรียน		
จ้างแรงงานตัด	32	15.5
นักตัดของผู้ซื้อเหมาสวน	174	84.5
3. รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตทุเรียน		
เหมาสวน	187	90.8
คัดเกรด	19	9.2
4. ลักษณะการจำหน่ายผลผลิต		
รายเดี่ยว	198	96.1
รวมกลุ่มจำหน่าย	8	3.9
อื่นๆ(ระบุ).....	0	0.0

จากตารางที่ 4.10 ผลวิเคราะห์สภาพการผลิตผลทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรโดยมีผลวิเคราะห์ ดังนี้

ลักษณะพื้นที่ปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 60.7 มีพื้นที่ปลูกของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเป็นพื้นที่ราบ และร้อยละ 51.9 เป็นพื้นที่ดอน ตามลำดับ

ลักษณะดิน พบว่า ร้อยละ 99.5 เป็นดินร่วน และร้อยละ 0.5 เป็นดินเหนียว ตามลำดับ

ลักษณะการปลูกทุเรียน พบว่า ลักษณะการปลูกทุเรียนของเกษตรกรร้อยละ 75.2 เป็นสวนเดี่ยว ร้อยละ 24.8 เป็นสวนแซม ตามลำดับ

ระยะปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 46.6 ปลูกทุเรียนระยะ 8x8 เมตร ร้อยละ 31.1 ปลูกทุเรียนระยะ 9x9 เมตร ร้อยละ 15.0 ปลูกทุเรียนระยะ 10x10 เมตร และร้อยละ 1.3 ปลูกทุเรียนระยะ 7x7 เมตร ตามลำดับ

แหล่งน้ำสำหรับการเกษตร พบว่า ร้อยละ 67.5 มีแหล่งน้ำเป็นบ่อน้ำ ร้อยละ 17.5 ไม่มีแหล่งน้ำ ร้อยละ 10.2 มีแหล่งน้ำเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ และร้อยละ 4.9 มีแหล่งน้ำเป็นสระน้ำ ตามลำดับ การให้น้ำทุเรียน พบว่า ร้อยละ 89.3 มีการให้น้ำทุเรียนแบบสปริงเกอร์ ร้อยละ 9.2 ให้น้ำโดยสายยาง และร้อยละ 1.5 ไม่มีระบบน้ำ ตามลำดับ

ชนิดของปุ๋ยที่ใช้ในการเตรียมความพร้อมของต้นหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ร้อยละ 92.7 เกษตรกรใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ร้อยละ 39.8 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และร้อยละ 7.3 ใช้ปุ๋ยสูตร 16-16-16 ตามลำดับ

ชนิดของปุ๋ยที่ใช้เพื่อชักนำการออกดอกและควบคุมปริมาณดอกและผล พบว่า ร้อยละ 72.3 เกษตรกรใช้ปุ๋ยสูตร 8-24-24 ร้อยละ 47.6 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 13.6 ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ตามลำดับ

ชนิดของปุ๋ยที่ใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผล พบว่า ร้อยละ 38.8 เกษตรกรใช้ปุ๋ยสูตร 13-13-21 ร้อยละ 29.1 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 23.3 ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ร้อยละ 13.6 ใช้ปุ๋ยสูตร 2-24-24 และร้อยละ 6.8 ใช้ปุ๋ย 15-5-25 ตามลำดับ

แมลงและสัตว์ศัตรูพืชที่พบในแปลงทุเรียน พบว่า ร้อยละ 93.7 เกษตรกรพบการระบาดของเพลี้ยไก่แจ้ ร้อยละ 61.2 พบการระบาดของเพลี้ยไฟ ร้อยละ 57.8 พบการระบาดของเพลี้ยหอย ร้อยละ 51 พบการระบาดของหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน และร้อยละ 35.0 พบการระบาดของหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน

โรคพืชที่พบในแปลงทุเรียน พบว่า ร้อยละ 95.6 เกษตรกรพบการระบาดของโรครากเน่าโคนเน่า ร้อยละ 40.8 พบการระบาดของโรคใบดิด ร้อยละ 35.0 พบการระบาดของโรคราสนิม ร้อยละ 26.2 พบการระบาดของโรคแอนแทรกคโนส ร้อยละ 13.1 พบการระบาดของโรคราสีชมพู และร้อยละ 4.4 ไม่พบการระบาดของโรคในแปลง ตามลำดับ

ระยะเวลาเก็บเกี่ยว พบว่า ร้อยละ 83.0 เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนใช้การนับอายุจำนวนวันหลังดอกบานในการกำหนดระยะเวลาเก็บเกี่ยว และร้อยละ 17.0 ใช้ประสบการณ์และการสังเกตในการกำหนดระยะเวลาเก็บเกี่ยว ตามลำดับ

วิธีการเก็บเกี่ยวทุเรียน พบว่า ร้อยละ 84.5 เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนใช้นักตัดของผู้ซื้อเหมาสวนในการเก็บเกี่ยวทุเรียน และร้อยละ 15.5 เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจ้างแรงงานตัดในการเก็บเกี่ยวทุเรียน

รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตทุเรียน พบว่า ร้อยละ 90.8 เกษตรกรมีการจำหน่ายทุเรียนในรูปแบบการเหมาสวน และร้อยละ 3.9 เกษตรกรมีการจำหน่ายทุเรียนในรูปแบบการคัดเกรด ตามลำดับ ลักษณะการจำหน่ายผลผลิต พบว่า ร้อยละ 96.1 เกษตรกรมีการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนแบบรายเดียว และร้อยละ 3.9 เกษตรกรมีการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนแบบรวมกลุ่มจำหน่าย

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ การวิเคราะห์ที่ปรากฏผลดังตารางที่ 4.11 และตารางที่ 4.12 ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตทุเรียนคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 206

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
1. การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ผลผลิตทุเรียนมีคุณภาพมากขึ้น	0 (0.0)	8 (3.9)	64 (31.1)	65 (31.6)	69 (33.5)	3.95 (0.896)	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 206

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
2. การผลิตทุเรียนคุณภาพ ตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีทำให้ เกษตรกรสามารถลดการใช้ สารเคมีในการทำ การเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	113 (54.9)	65 (31.6)	28 (13.6)	3.59 (0.719)	มาก
3. การผลิตทุเรียนคุณภาพ ตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีทำให้ผล ผลิตทุเรียนได้รับความ เชื่อมั่นจากผู้บริโภค	0 (0.0)	35 (17.0)	63 (30.6)	39 (18.9)	69 (33.5)	3.69 (1.109)	มาก
4. การผลิตทุเรียนคุณภาพ ตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีทำให้ใช้ สารเคมีป้องกันกำจัด ศัตรูพืชได้ถูกต้อง	0 (0.0)	0 (0.0)	69 (33.5)	87 (42.2)	50 (24.3)	3.91 (0.756)	มาก
5. การผลิตทุเรียนคุณภาพ ตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีทำให้ จำหน่ายผลผลิตได้ราคาดี ขึ้น	0 (0.0)	0 (0.0)	33 (16.0)	136 (66.0)	37 (18.0)	4.02 (0.584)	มาก
6. การรวมกลุ่มผู้ผลิต ทุเรียนคุณภาพจะเพิ่ม อำนาจต่อรองราคากับผู้ซื้อ	0 (0.0)	0 (0.0)	36 (17.5)	90 (43.7)	80 (38.8)	4.21 (0.721)	มากที่สุด
7. การรวมกลุ่มผู้ผลิต ทุเรียนคุณภาพจะทำให้เกิด การพัฒนาผลผลิตให้มี คุณภาพตามความต้องการ ของลูกค้ามากขึ้น	0 (0.0)	0 (0.0)	119 (57.8)	50 (24.3)	37 (18.0)	3.60 (0.776)	มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 206

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
8. การส่งเสริมการผลิต ทุเรียนคุณภาพให้ยั่งยืน ต้องเริ่มจากการจัดตั้งกลุ่ม ผู้ปลูกทุเรียนคุณภาพ	0 (0.0)	0 (0.0)	71 (34.5)	85 (41.3)	50 (24.3)	3.90 (0.761)	มาก
9. การเข้าร่วมกลุ่มทุเรียน คุณภาพจะทำให้ผู้ผลิตใส่ใจต่อ คุณภาพและมาตรฐานผลผลิตมากขึ้น	0 (0.0)	0 (0.0)	71 (34.5)	85 (41.3)	50 (24.3)	3.90 (0.761)	มาก
10. การรวมกลุ่มทุเรียน คุณภาพจะทำให้เครือข่าย เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน เข้มแข็ง	0 (0.0)	0 (0.0)	98 (47.6)	58 (28.2)	50 (24.3)	3.77 (0.817)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.85	มาก

จากตารางที่ 4.11 ระดับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.85) โดยอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ การรวมกลุ่มผู้ผลิตทุเรียนคุณภาพจะเพิ่มอำนาจต่อรองราคากับผู้ซื้อ (เฉลี่ย 4.21) และอยู่ในระดับมาก 9 ประเด็น ได้แก่ การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้จำหน่ายผลผลิตได้ราคาดีขึ้น (เฉลี่ย 4.02) การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ผลผลิตทุเรียนมีคุณภาพมากขึ้น (เฉลี่ย 3.95) การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ถูกต้อง (เฉลี่ย 3.91) การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพให้ยั่งยืนต้องเริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกทุเรียนคุณภาพ (เฉลี่ย 3.90) การเข้าร่วมกลุ่มทุเรียนคุณภาพจะทำให้ผู้ผลิตใส่ใจต่อคุณภาพและมาตรฐานผลผลิตมากขึ้น (เฉลี่ย 3.90) การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ผลผลิตทุเรียนได้รับความเชื่อมั่นจากผู้บริโภค (เฉลี่ย 3.69) การรวมกลุ่มผู้ผลิตทุเรียนคุณภาพจะทำให้เกิดการพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพตามความต้องการของลูกค้ามากขึ้น (เฉลี่ย 3.60) การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้เกษตรกรสามารถลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร (เฉลี่ย 3.59) และ

การรวมกลุ่มทุเรียนคุณภาพจะทำให้เครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเข้มแข็ง (เฉลี่ย 3.77) ตามลำดับ

4.2 ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

การศึกษาความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ด้านการสนับสนุน ตามรายละเอียดในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

n =206

ความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					x̄ (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
1. ความรู้						3.94	มาก
						(0.757)	
1. ความรู้เรื่องการผลิต ทุเรียนคุณภาพ	0 (0.0)	0 (0.0)	71 (34.5)	50 (24.3)	85 (41.3)	4.07 (0.870)	มาก
2. ความรู้เรื่องการจัดการ โรคแมลง	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (49.5)	67 (32.5)	37 (18.0)	3.68 (0.760)	มาก
3. ความรู้เรื่องการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีในการ ผลิตทุเรียน (GAP)	0 (0.0)	0 (0.0)	35 (17.0)	121 (58.7)	50 (24.3)	4.07 (0.640)	มาก
2. การส่งเสริมจาก หน่วยงานต่างๆ						3.87	มาก
						(1.135)	
1. จัดอบรมให้ความรู้ด้าน การพัฒนาศักยภาพการ ผลิตทุเรียนคุณภาพ	0 (0.0)	0 (0.0)	54 (26.2)	101 (49.0)	51 (24.8)	3.99 (0.716)	มาก
2. จัดทำสื่อความรู้การผลิต ทุเรียนคุณภาพ	35 (17.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	120 (58.3)	51 (24.8)	3.74 (1.310)	มาก
3. จัดทำแปลงสาธิตการ ผลิตทุเรียนคุณภาพ	35 (17.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	92 (44.7)	79 (38.3)	3.87 (1.381)	มาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n =206

ความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
3. การสนับสนุน						3.87 (1.049)	มาก
1. สนับสนุนปัจจัยการผลิต	0 (0.0)	35 (17.0)	48 (23.3)	72 (35.0)	51 (24.8)	3.67 (1.029)	มาก
2. แหล่งจำหน่ายผลผลิต	0 (0.0)	35 (17.0)	0 (0.0)	112 (54.4)	59 (28.6)	3.95 (0.984)	มาก
3. การประกันราคาผลผลิต	0 (0.0)	35 (17.0)	29 (14.1)	48 (23.3)	94 (45.6)	3.98 (1.132)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.89	มาก

จากตารางที่ 4.12 ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.89) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละด้านความต้องการ พบว่า

1) **ความรู้** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีความต้องการในด้านความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.94) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ความต้องการอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ (เฉลี่ย 4.07) ความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียน (เฉลี่ย 4.07) และความรู้เรื่องการจัดการโรคแมลง (เฉลี่ย 3.68) ตามลำดับ

2) **การส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีความต้องการในด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.87) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ความต้องการอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ จัดอบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ (เฉลี่ย 3.99) จัดทำแปลงสาธิตการผลิตทุเรียนคุณภาพ (เฉลี่ย 3.87) และจัดทำสื่อความรู้การผลิตทุเรียนคุณภาพ (เฉลี่ย 3.74) ตามลำดับ

3) **การสนับสนุน** เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีความต้องการในด้านการสนับสนุน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.87) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ความต้องการอยู่ในระดับ

มากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ การประกันราคาผลผลิต (เฉลี่ย 3.98) แหล่งจำหน่ายผลผลิต (เฉลี่ย 3.95) และสนับสนุนปัจจัยการผลิต (เฉลี่ย 3.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 สรุปความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร

n = 206

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความรู้	3.94	0.757	มาก	1
2. ด้านการส่งเสริมจาก หน่วยงานต่างๆ	3.87	1.135	มาก	2
3. ด้านการสนับสนุน	3.87	1.049	มาก	2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.89	0.980	มาก	

จากตารางที่ 4.13 สรุปได้ว่าระดับความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.89) พิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านความรู้ (เฉลี่ย 3.94) ด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ (เฉลี่ย 3.87) และด้านการสนับสนุน (เฉลี่ย 3.87) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิต ทุเรียนคุณภาพ

การศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดในตารางที่ 4.14- 4.15

5.1 ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ

การศึกษาปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ประกอบด้วย ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติ ด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพ ด้านอื่นๆ การวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ

n =206

ปัญหา	ระดับความเป็นปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
1. ความรู้						3.18 (0.990)	ปานกลาง
1.1 ขาดความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและสารเคมี	1 (0.5)	35 (17.0)	77 (37.4)	71 (34.5)	22 (10.7)	3.38 (0.907)	ปานกลาง
1.2 ขาดความรู้ในเรื่องการตัดแต่งกิ่ง	0 (0.0)	65 (31.6)	67 (32.5)	32 (15.5)	42 (20.4)	3.25 (1.110)	ปานกลาง
1.3 ขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	0 (0.0)	76 (36.9)	94 (45.6)	15 (7.3)	21 (10.2)	2.91 (0.919)	ปานกลาง
1.4 ขาดความรู้ในการจัดการศัตรูพืชและโรคพืช	0 (0.0)	71 (34.5)	61 (29.6)	53 (25.7)	21 (10.2)	3.12 (1.000)	ปานกลาง
1.5 ขาดความรู้เรื่องการตลาดออนไลน์	0 (0.0)	73 (35.4)	21 (10.2)	99 (48.1)	13 (6.3)	3.25 (1.014)	ปานกลาง
2. ด้านการปฏิบัติ						3.16 (1.042)	ปานกลาง
2.1 ปฏิบัติตามความเคยชิน ไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	0 (0.0)	47 (22.8)	116 (56.3)	43 (20.9)	0 (0.0)	2.98 (0.662)	ปานกลาง
2.2 ขาดแหล่งเงินทุนปัจจัยการผลิต	16 (9.2)	47 (22.8)	65 (31.6)	38 (18.4)	37 (18.0)	3.13 (1.221)	ปานกลาง
2.3 ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต	1 (0.5)	73 (35.4)	35 (17.0)	80 (38.8)	17 (8.3)	3.19 (1.030)	ปานกลาง
2.4 ขาดสถานที่จำหน่ายผลผลิต	0 (0.0)	65 (31.6)	31 (15.0)	74 (35.9)	36 (17.5)	3.39 (1.107)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n =206

ปัญหา	ระดับความเป็นปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
2.5 ขาดเครื่องจักรกล ทางการเกษตร	19 (9.2)	48 (23.3)	59 (28.6)	50 (24.3)	30 (14.6)	3.12 (1.192)	ปานกลาง
3. ด้านการส่งเสริม และการสนับสนุนการ ผลิตทุเรียนคุณภาพ						3.54 (0.954)	มาก
3.1 ขาดการส่งเสริม จากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน	9 (4.4)	28 (13.6)	68 (33.0)	88 (42.7)	13 (6.3)	3.33 (0.941)	ปานกลาง
3.2 ขาดการได้รับการ สนับสนุนปัจจัยการ ผลิต	1 (0.5)	28 (13.6)	81 (39.3)	60 (29.1)	36 (17.5)	3.50 (0.951)	มาก
3.3 ขาดการได้รับการ สนับสนุนความรู้และ เทคโนโลยี	1 (0.5)	27 (13.1)	34 (16.5)	94 (45.6)	50 (24.3)	3.80 (0.970)	มาก
4. ด้านอื่นๆ						3.93 (0.815)	มาก
4.1 ราคาผลผลิต (ราคา ต่ำ,ไม่แน่นอน)	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (40.8)	64 (31.1)	58 (28.2)	3.87 (0.823)	มาก
4.2 ปุ๋ยและวัสดุ ปรับปรุงดินมีราคาแพง	0 (0.0)	0 (0.0)	89 (43.2)	69 (33.5)	48 (23.3)	3.80 (0.793)	มาก
4.3 สารเคมีที่ใช้ในการ ป้องกันกำจัดศัตรูพืชมี ราคาแพง	0 (0.0)	0 (0.0)	60 (29.1)	62 (30.1)	84 (40.8)	4.12 (0.830)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.38) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละด้านของปัญหา พบว่า

1) ด้านความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีปัญหาในด้านความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.18) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ ขาดความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและสารเคมี (เฉลี่ย 3.38) ขาดความรู้ในเรื่องการตัดแต่งกิ่ง (เฉลี่ย 3.25) ขาดความรู้เรื่องการตลาดออนไลน์ (เฉลี่ย 3.25) ขาดความรู้ในการจัดการศัตรูพืชและโรคพืช (เฉลี่ย 3.12) และขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (เฉลี่ย 2.91) ตามลำดับ

2) ด้านการปฏิบัติ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีปัญหาในด้านปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.16) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ ขาดสถานที่จำหน่ายผลผลิต (เฉลี่ย 3.39) ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต (เฉลี่ย 3.19) ขาดแหล่งเงินทุนปัจจัยการผลิต (เฉลี่ย 3.13) ขาดเครื่องจักรกลทางการเกษตร (เฉลี่ย 3.12) และปฏิบัติตามความเคยชินไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (เฉลี่ย 2.98) ตามลำดับ

3) ด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีปัญหาในด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.54) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดการได้รับการสนับสนุนความรู้และเทคโนโลยี (เฉลี่ย 3.80) ขาดการได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (เฉลี่ย 3.50) และปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ ขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (เฉลี่ย 3.33) ตามลำดับ

4) ด้านอื่นๆ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีปัญหาด้านอื่นๆ ในการผลิตทุเรียนคุณภาพภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.93) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ สารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง (เฉลี่ย 4.12) ราคาผลผลิตต่ำไม่แน่นอน (เฉลี่ย 3.87) และปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงดินมีราคาแพง (เฉลี่ย 3.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 สรุปความปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร

n =206

ปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความรู้	3.18	0.990	ปานกลาง	3
2. ด้านการปฏิบัติ	3.16	1.042	ปานกลาง	4
3. ด้านการสนับสนุน	3.54	0.954	มาก	2
4. ด้านอื่นๆ	3.93	0.815	มาก	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.38	0.950	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.15 สรุปได้ว่าระดับปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ภาพรวมของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 3.38) พิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ ด้านอื่นๆ (เฉลี่ย 3.93) ด้านการสนับสนุน (เฉลี่ย 3.54) และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านความรู้ (เฉลี่ย 3.18) และด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ (เฉลี่ย 3.16) ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

การศึกษาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติ ด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพ ด้านอื่นๆ การวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนคุณภาพ

n =206

ข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
1. ความรู้						4.27 (0.768)	มากที่สุด
1.1 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการผลิตทุเรียนคุณภาพแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง	0 (0.0)	0 (0.0)	36 (17.5)	57 (27.7)	113 (54.9)	4.37 (0.766)	มากที่สุด
1.2 มีแหล่งเรียนรู้และมีแปลงสาธิตต้นแบบ เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้จากแปลงต้นแบบ	0 (0.0)	0 (0.0)	36 (17.5)	62 (30.1)	108 (52.4)	4.35 (0.761)	มากที่สุด
1.3 ควรจัดอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)	0 (0.0)	0 (0.0)	36 (17.5)	57 (27.7)	113 (54.9)	4.37 (0.766)	มากที่สุด
1.4 จัดกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านรูปแบบโรงเรียนเกษตรกร	0 (0.0)	0 (0.0)	36 (17.5)	110 (53.4)	60 (29.1)	4.12 (0.674)	มาก
1.5 ควรจัดอบรมการแปรรูปและการตลาดแก่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน	0 (0.0)	0 (0.0)	65 (31.6)	46 (22.3)	95 (46.1)	4.15 (0.871)	มาก
2. ด้านการปฏิบัติ						4.31 (0.611)	มากที่สุด
2.1 จัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (1.5)	124 (60.2)	79 (38.3)	4.37 (0.513)	มากที่สุด
2.2 มีแหล่งน้ำสำรองหรือระบบชลประทานให้ครอบคลุมพื้นที่	0 (0.0)	0 (0.0)	48 (23.3)	79 (38.3)	79 (38.3)	4.15 (0.772)	มาก
2.3 มีสถานที่จำหน่ายผลผลิตรับรองในช่วงผลผลิตล้นตลาด	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	95 (46.1)	111 (53.9)	4.54 (0.500)	มากที่สุด

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n =206

ข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
2.4 ควรมีการกำหนด คุณภาพผลผลิตชัดเจนเพื่อ การประกันราคา	0 (0.0)	0 (0.0)	30 (14.6)	111 (53.9)	65 (31.6)	4.17 (0.659)	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและ การสนับสนุนฯ						3.85 (0.950)	มาก
3.1 ควรมีการติดตามการ การผลิตทุเรียนทุเรียน คุณภาพสม่ำเสมอ	29 (14.1)	0 (0.0)	36 (17.5)	42 (20.4)	99 (48.1)	3.88 (1.385)	มาก
3.2 ควรมีการสนับสนุน แหล่งข้อมูลการป้องกันและ กำจัดแมลงศัตรูพืช	0 (0.0)	20 (9.7)	45 (21.8)	60 (29.1)	81 (39.3)	3.98 (1.002)	มาก
3.3 ควรจัดให้มีช่องทาง ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ความรู้ หลากหลายช่องทาง รวมถึงช่องทางออนไลน์	0 (0.0)	0 (0.0)	65 (31.6)	96 (46.6)	45 (21.8)	3.90 (0.726)	มาก
3.4 ควรให้บริการปรึกษา ปัญหาทางการเกษตรผ่าน ช่องทางออนไลน์ เพื่อการ ติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ที่รวดเร็ว	0 (0.0)	0 (0.0)	35 (17.0)	126 (61.2)	45 (21.8)	4.05 (0.623)	มาก
3.5 ควรมีการบูรณาการ หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	0 (0.0)	35 (17.0)	96 (46.6)	30 (14.6)	45 (21.8)	3.41 (1.012)	มาก
4. ด้านอื่นๆ						4.50 (0.574)	มากที่สุด
4.1 ควรมีราคากลางเพื่อ การประกันราคาผลผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	112 (54.4)	94 (45.6)	4.46 (0.499)	มากที่สุด
4.2 ควบคุมราคาปุ๋ยและ วัสดุปรับปรุงดิน	0 (0.0)	0 (0.0)	29 (14.1)	54 (26.2)	123 (59.7)	4.46 (0.730)	มากที่สุด

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n =206

ข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	1	2	3	4	5		
4.3 ควบคุมราคาสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	0	0	0	85	121	4.59	มากที่สุด
	(0.0)	(0.0)	(0.0)	(41.3)	(58.7)	(0.494)	
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						4.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.16 ข้อเสนอแนะในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนภาพรวมอยู่ในระดับปานมากที่สุด (เฉลี่ย 4.23) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละด้านของข้อเสนอแนะ พบว่า

1) ด้านความรู้ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพด้านความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (เฉลี่ย 4.27) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตทุเรียนคุณภาพแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง (เฉลี่ย 4.37) ควรจัดอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (เฉลี่ย 4.37) มีแหล่งเรียนรู้และมีแปลงสาธิตต้นแบบ เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้จากแปลงต้นแบบ (เฉลี่ย 4.35) และข้อเสนอแนะในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ควรจัดอบรมการแปรรูปและการตลาดแก่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน (เฉลี่ย 4.15) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านรูปแบบโรงเรียนเกษตรกร (เฉลี่ย 4.12) ตามลำดับ

2) ด้านการปฏิบัติ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพด้านการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (เฉลี่ย 4.31) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ มีสถานที่จำหน่ายผลผลิตรับรองในช่วงผลผลิตล้นตลาด (เฉลี่ย 4.54) และจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน (เฉลี่ย 4.37) อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ควรมีการกำหนดคุณภาพผลผลิตชัดเจนเพื่อการประกันราคา (เฉลี่ย 4.17) และมีแหล่งน้ำสำรองหรือระบบชลประทานให้ครอบคลุมพื้นที่ (เฉลี่ย 4.15) ตามลำดับ

3) ด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพอยู่ในระดับมาก (เฉลี่ย 3.85) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ ควรให้บริการปรึกษาปัญหาทางการเกษตรผ่าน

ช่องทางออนไลน์ เพื่อการติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ที่รวดเร็ว (เฉลี่ย 4.05) ควรมีการสนับสนุนแหล่งข้อมูลการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช (เฉลี่ย 3.98) ควรจัดให้มีช่องทางประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ความรู้ หลากหลายช่องทาง รวมถึงช่องทางออนไลน์ (เฉลี่ย 3.90) ควรมีการติดตามผลการผลิตทุเรียนทุเรียนคุณภาพสม่ำเสมอ (เฉลี่ย 3.88) และควรมีการบูรณาการหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง (เฉลี่ย 3.41) ตามลำดับ

4) **ด้านอื่นๆ** พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพด้านอื่นๆ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (เฉลี่ย 4.50) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ ควบคุมราคาสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช (เฉลี่ย 4.59) ควรมีราคากลางเพื่อการประกันราคาผลผลิต (เฉลี่ย 4.46) และควบคุมราคาปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงดินไม่ให้ราคาสูงเกินไป (เฉลี่ย 4.46) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 สรุปข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร

n =206

ข้อเสนอแนะ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความรู้	4.27	0.768	มากที่สุด	3
2. ด้านการปฏิบัติ	4.31	0.611	มากที่สุด	2
3. ด้านการสนับสนุน	3.85	1.385	มาก	4
4. ด้านอื่นๆ	4.50	0.574	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.23		มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.17 สรุปได้ว่าข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร ภาพรวมของข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด (เฉลี่ย 4.23) พิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า มีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านอื่นๆ (เฉลี่ย 4.50) ด้านการปฏิบัติ (เฉลี่ย 4.31) และด้านความรู้ (เฉลี่ย 4.21) ข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น คือ ด้านการสนับสนุน (เฉลี่ย 3.85) ตามลำดับ

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใดกับตัวแปรตาม และมีระดับความเกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด และสร้างสมการทำนายโดยการวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระที่คัดเลือกมาทั้งหมด 9 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ประสบการณ์และระยะเวลาการปลูกทุเรียน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้จากการจำหน่ายทุเรียน ราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายในการผลิตทุเรียน ระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ ระดับความความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร ระดับปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร ตัวแปรตามคือ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

6.1 สัญลักษณ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาวิจัย

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

	ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n = 206			
- ตัวแปรอิสระ			
	X ₁ = อายุ (ปี)	47.57	10.310
	X ₂ = ประสบการณ์และระยะเวลาการปลูกทุเรียน (ปี)	7.34	2.712
	X ₃ = จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)	2.30	0.749
	X ₄ = รายได้จากการจำหน่ายทุเรียน (บาท)	427,195.63	385,773.668
	X ₅ = ราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมา (บาท/กก.)	107.38	10.600
	X ₆ = ค่าใช้จ่ายในการผลิตทุเรียน (บาท/ไร่)	15,760.10	6559.108
	X ₇ = ระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ	2.43	1.005
	X ₈ = ระดับความความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ	3.89	0.980
	X ₉ = ระดับปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ	3.38	0.950
- ตัวแปรตาม			
	Y ₁ = การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน(ข้อ)	20.63	3.967

จากตารางที่ 4.18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีอายุเฉลี่ย 47.57 ปี ประสบการณ์และระยะเวลาการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 7.34 ปี จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.30 คน รายได้จากการจำหน่ายทุเรียนเฉลี่ย 427,195.63 บาท ราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมาเฉลี่ย 107.38 บาท ค่าใช้จ่ายในการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 15,760.10 บาท แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43) ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.89) และระดับปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38)

ตารางที่ 4.19 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปแบบเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix)

n = 206

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉
Y	1.000	.603**	.446**	.633**	.479**	.214**	.580**	-.557**	.604**	-0.045
X ₁		1.000	.164*	.314**	.155*	-0.124	.277**	-0.135	.508**	.333**
X ₂			1.000	.318**	.710**	.599**	.692**	-.147*	.336**	-.517**
X ₃				1.000	.427**	0.123	.525**	-.595**	.595**	-0.116
X ₄					1.000	.545**	.735**	-.374**	.386**	-.320**
X ₅						1.000	.595**	-.320**	.261**	-.348**
X ₆							1.000	-.408**	.453**	-.352**
X ₇								1.000	-.351**	0.135
X ₈									1.000	.418**
X ₉										1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.19 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปแบบเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix) ปรากฏผลดังนี้ ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันต่ำ คือ ความสัมพันธ์ในทางบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.123 ถึง 0.735 และความสัมพันธ์ในทางลบมีค่าอยู่ระหว่าง -0.045 ถึง -0.595 ไม่มีตัวแปรคู่ใดมีความสัมพันธ์สูง (เกินกว่า 0.80) จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity

ซึ่งจะเป็นการละเมิดข้อสมมติฐานที่เกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบปกติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปรวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ ต่อไป

ตารางที่ 4.20 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน(Y)

n = 206			
ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	22.389	6.232	0.000
X ₁ = อายุ (ปี)	0.154	7.833**	0.000
X ₂ = ประสบการณ์และระยะเวลาการปลูกทุเรียน (ปี)	0.187	1.473	0.142
X ₃ = จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)	0.223	0.583	0.561
X ₄ = รายได้จากการจำหน่ายทุเรียน (บาท)	1.956E-07	0.296	0.767
X ₅ = ราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมา (บาท/กก.)	-0.048	-2.044*	0.042
X ₆ = ค่าใช้จ่ายในการผลิตทุเรียน (บาท/ไร่)	5.933E-05	1.368	0.173
X ₇ = ระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียน	-3.601	-6.159**	0.000
คุณภาพ			
X ₈ = ระดับความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียน	1.360	2.834**	0.005
คุณภาพ			
X ₉ = ระดับปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ	-1.016	-1.960	0.051
R² = 0.722 SEE = 2.14095 F = 56.421 Sig. of F = <0.001^b			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.20 ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 (F = 56.421 Sig. of F = 0.000) โดยมีอำนาจพยากรณ์ประมาณร้อยละ 72.2 (R² = 0.722) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SEE) เท่ากับ 2.14095 ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ประสบการณ์และระยะเวลาการปลูกทุเรียน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้จากการจำหน่ายทุเรียน ราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายในการผลิตทุเรียน แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ ระดับความความต้องการในการส่งเสริมการผลิต

ทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร ระดับปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร และผลการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน (Y) พบว่า ในค่าตัวแปรอิสระ 9 ตัวแปร มีผลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ มี 3 ตัวแปรที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ อายุ ระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ ระดับความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ มี 1 ตัวแปรที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมา

โดยมีผลทางบวก 2 ตัวแปร ได้แก่ เมื่ออายุเพิ่มขึ้น การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเมื่อความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพเพิ่มขึ้น การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ส่วนมีผลทางลบมี 2 ตัวแปร ได้แก่ เมื่อราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมาลดลง การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเมื่อระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพลดลง การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ซึ่งตัวแปรทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุ ได้ดังนี้

$$Y = 22.389 + 0.154X_1 + 0.187X_2 + 0.223X_3 + 1.956E-07X_4 - 0.048X_5 + 5.933E-05X_6 - 3.601X_7 + 1.360X_8 - 1.016X_9$$

จากสมการ สรุปได้ดังนี้

1. ค่า a คือ ค่าคงที่ มีค่าเท่ากับ 22.389 แสดงว่าเส้นกราฟตัดกับแกน Y สูงกว่าเส้นแกน X ค่า a จึงมีค่าเป็นบวก
2. ค่า b ที่เป็นค่า สัมประสิทธิ์การถดถอยเป็นความชันของเส้นกราฟ เป็นค่าที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของเส้นกราฟ เมื่อตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (X) เปลี่ยนแปลงไปหนึ่งหน่วยจะทำให้ตัวแปร Y เปลี่ยนแปลงไป b หน่วย
3. เมื่ออายุ (X_1) เพิ่มขึ้น ทำให้การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมากขึ้น
4. เมื่อราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมา (X_5) ลดลง ทำให้การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมากขึ้น
5. เมื่อแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ (X_7) ลดลง ทำให้การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมากขึ้น
6. เมื่อความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ (X_8) เพิ่มขึ้น ทำให้การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมากขึ้น
7. เมื่อระดับปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ (X_9) ลดลง ทำให้การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมากขึ้น

โดยมีค่า $R^2 = 0.722$ คือ ความสามารถในการทำนายของสมการ แสดงว่าจากสมการดังกล่าวเมื่อแทนค่าตัวแปรอิสระ (X) ทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม (Y) ได้ร้อยละ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1.2 เพื่อศึกษาการสภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

1.1.3 เพื่อศึกษาความรู้ แหล่งความรู้และสภาพการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1.1.4 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1.1.5 เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1.1.6 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่ปลูกทุเรียน ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2566 ทั้งสิ้น 788 ราย คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 206 ราย

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด และปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียน

ตอนที่ 3 ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1.2.3 ทดสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัย โดยนำเครื่องมือไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทดสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability Consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปรากฏว่า ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.781 ตอนที่ 4 เท่ากับ 0.961 และ ตอนที่ 5 เท่ากับ 0.938 ซึ่งพบว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาคมากกว่า 0.7 ดังนั้น แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงผ่านเกณฑ์การยอมรับได้ ตามที่ Jump, N. (1978) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจไว้ว่า ค่า Cronbach มากกว่าและเท่ากับ 0.7 ซึ่งค่าที่ได้มีความน่าเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน จำนวน 206 คน ระหว่างเดือนตั้งแต่เดือนธันวาคม 2566 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2567

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปได้ ดังนี้

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจ

1) *สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล* พบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.0 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.57 ปี ร้อยละ 29.1 จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 82.0 มีสถานภาพสมรส สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.72 คน มีประสบการณ์และระยะเวลาการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 7.34 ปี ร้อยละ 95.6 มีความรู้ด้านการผลิตทุเรียน

2) *สภาพทางสังคมของเกษตรกร* พบว่า เกษตรกรร้อยละ 51.9 ไม่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 85.4 มีอาชีพเกษตรกรรวมอาชีพหลัก มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.30 คน

ร้อยละ 85.9 ไม่มีแรงงานจ้าง มีปริมาณผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 569.32 กิโลกรัม/ไร่ มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 6.19 ไร่

3) *สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร* พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนเฉลี่ยอยู่ที่ 427,195.63 บาท ราคาผลผลิตทุเรียนที่จำหน่ายได้ในปี 2566 เฉลี่ย 107.38 บาท มีรายจ่ายในการผลิตทุเรียนเฉลี่ยอยู่ที่ไร่ละ 15,760.10 บาท ร้อยละ 82.0 เงินทุนของตนเองในการทำการผลิตทุเรียน

1.3.2 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

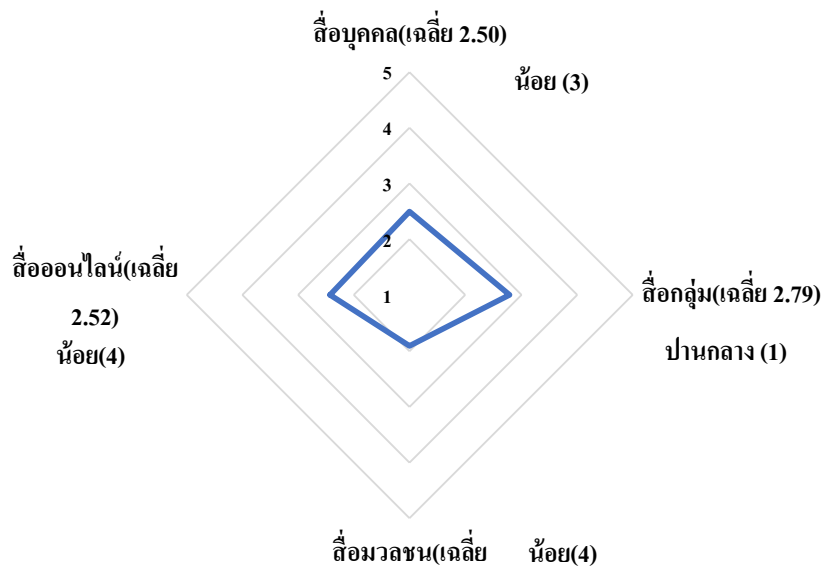
1) *สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ* พบว่า เกษตรกรร้อยละ 60.7 มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเป็นพื้นที่ราบ ร้อยละ 99.5 เป็นดินร่วน ร้อยละ 60.7 มีลักษณะสวนเป็นสวนเดี่ยว ร้อยละ 46.6 ปลูกทุเรียนระยะ 8x8 ร้อยละ 82.5 มีแหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตร ร้อยละ 89.3 มีการให้น้ำโดยใช้สปริงเกอร์ เกษตรกรร้อยละ 92.7 ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ในการเตรียมความสมบูรณ์ของต้นหลังการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 72.3 ใช้ปุ๋ยสูตร 8-24-24 ในการชักนำการออกดอกและควบคุมปริมาณดอกและผล ร้อยละ 38.8 ใช้ปุ๋ยสูตร 13-13-21 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผลทุเรียน ร้อยละ 93.7 พบการระบาดของเพลี้ยไก่แจ้ โรคพืชที่พบในแปลงทุเรียนร้อยละ 95.6 พบโรครากเน่าโคนเน่า การเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรร้อยละ 83.0 ใช้การนับอายุวันหลังดอกบาน ร้อยละ 84.5 เก็บเกี่ยวทุเรียนโดยนักตัดของผู้ซื้อเหมาสวน ร้อยละ 90.8 จำหน่ายผลผลิตรูปแบบเหมาสวน และเกษตรกรร้อยละ 96.1 จำหน่ายผลผลิตแบบรายเดี่ยว

2) *การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน* พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีร้อยละ 61.7 อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุดโดยจำนวนข้อที่ปฏิบัติเฉลี่ย 20.63 ข้อ จาก 24 ข้อ

1.3.3 ความรู้ และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ

1) *ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ* พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.7 มีความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรตอบถูกเฉลี่ย 12.09 ข้อจาก 15 ข้อ

2) *แหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ* พบว่า เกษตรกรเข้าถึงแหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43) โดยสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ด้านการผลิตทุเรียนคุณภาพจากสื่อกลุ่มในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.79) และเข้าถึงสื่อในระดับน้อยคือ สื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 2.52) สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.50) และสื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.91) ตามลำดับ

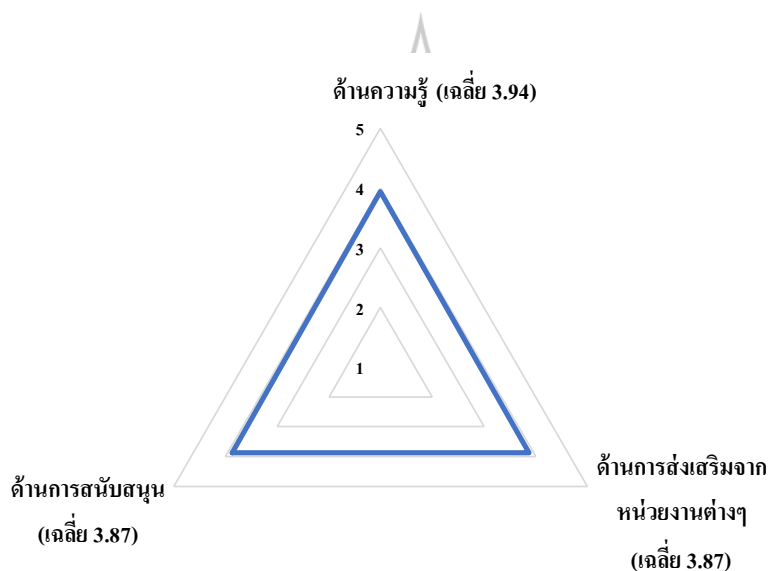
ภาพที่ 5.1 สรุปการเข้าถึงแหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

1.3.4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

1) *ความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี* ของเกษตรกร พบว่า ประเด็นความคิดเห็นที่เกษตรกรให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ การรวมกลุ่มผู้ผลิตทุเรียนคุณภาพจะเพิ่มอำนาจต่อรองราคากับผู้ซื้อ (ค่าเฉลี่ย 4.21) ความคิดเห็นที่ที่เกษตรกรให้ความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้จำหน่ายผลผลิตได้ราคาดีขึ้น (เฉลี่ย 4.02) การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ผลผลิตทุเรียนมีคุณภาพมากขึ้น (เฉลี่ย 3.95) การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ถูกต้อง (เฉลี่ย 3.91) การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพให้ยั่งยืนต้องเริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกทุเรียนคุณภาพ (เฉลี่ย 3.90) การเข้าร่วมกลุ่มทุเรียนคุณภาพจะทำให้ผู้ผลิตใส่ใจต่อคุณภาพและมาตรฐานผลผลิตมากขึ้น (เฉลี่ย 3.90) การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ผลผลิตทุเรียนได้รับความเชื่อมั่นจากผู้บริโภค (เฉลี่ย 3.69) การรวมกลุ่มผู้ผลิตทุเรียนคุณภาพจะทำให้เกิดการพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพตามความต้องการของลูกค้ามากขึ้น (เฉลี่ย 3.60) การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้เกษตรกรสามารถลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร (เฉลี่ย 3.59) และการรวมกลุ่มทุเรียนคุณภาพจะทำให้เครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเข้มแข็ง (เฉลี่ย 3.77) ตามลำดับ

2) *ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ* พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.89) โดยมีความต้องการใน

ด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.94) ด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.87) และด้านการสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 3.87) ตามลำดับ

ภาพที่ 5.2 สรุประดับความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร

1.3.5 ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

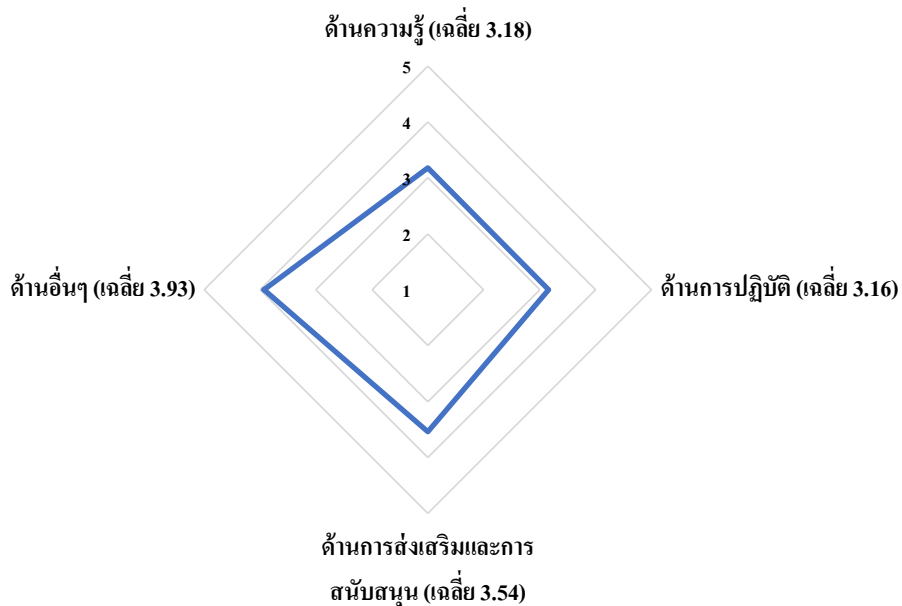
1) ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

(1) ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรในด้านความรู้ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีปัญหาในด้านความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) โดยปัญหาของเกษตรกรคือ ขาดความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและสารเคมี ขาดความรู้ในเรื่องการตัดแต่งกิ่ง ขาดความรู้เรื่องการตลาดออนไลน์ ขาดความรู้ในการจัดการศัตรูพืชและโรคพืช และขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ตามลำดับ

(2) ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรในด้านปฏิบัติ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีปัญหาในด้านปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.16) โดยเกษตรกรมีปัญหาด้านการขาดสถานที่จำหน่ายผลผลิต ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ขาดแหล่งเงินทุนปัจจัยการผลิต ขาดเครื่องจักรกลทางการเกษตร และปฏิบัติตามความเคยชินไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามลำดับ

(3) ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรในด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีปัญหาในด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.54) โดยมีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ขาดการได้รับการสนับสนุนความรู้และเทคโนโลยี ขาดการได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ ขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตามลำดับ

(4) ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรในด้านอื่นๆ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีปัญหาด้านอื่นๆ ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) โดยปัญหาที่พบคือ สารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง ราคาผลผลิตต่ำไม่แน่นอน และปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงดินมีราคาแพง ตามลำดับ

ภาพที่ 5.3 สรุประดับปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร

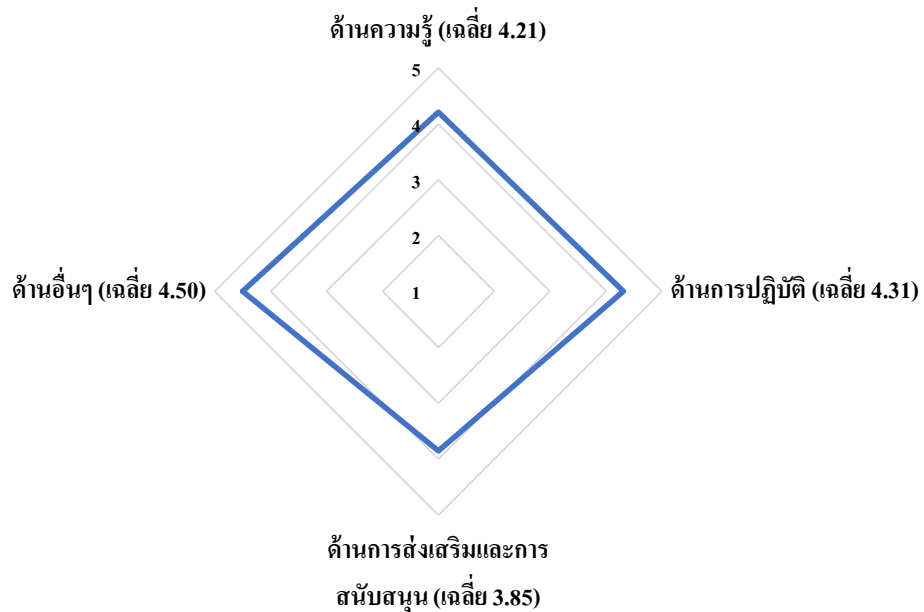
2) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

(1) ข้อเสนอแนะในด้านความรู้ เกษตรกรเสนอแนะให้มีการอบรมให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตทุเรียนคุณภาพแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ควรจัดอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ควรมีแหล่งเรียนรู้และมีแปลงสาธิตต้นแบบเพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้จากแปลงต้นแบบ ควรจัดอบรมการแปรรูปและการตลาดแก่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน จัดกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านรูปแบบโรงเรียนเกษตรกร ตามลำดับ

(2) ข้อเสนอแนะในด้านปฏิบัติ เกษตรกรเสนอแนะให้มีสถานที่จำหน่ายผลผลิตรับรองในช่วงผลผลิตล้นตลาด จัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ควรมีการกำหนดคุณภาพผลผลิตชัดเจนเพื่อการประกันราคา และมีแหล่งน้ำสำรองหรือระบบชลประทานให้ครอบคลุมพื้นที่ ตามลำดับ

(3) ข้อเสนอแนะในด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพ เกษตรกรเสนอแนะให้มีการให้บริการปรึกษาปัญหาทางการเกษตรผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อการติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ที่รวดเร็ว ควรมีการสนับสนุนแหล่งข้อมูลการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช ควรจัดให้มีช่องทางประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ความรู้ หลากหลายช่องทาง รวมถึงช่องทางออนไลน์ ควรมีการติดตามการการผลิตทุเรียนทุเรียนคุณภาพสม่ำเสมอ และควรมีการบูรณาการหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

(4) ข้อเสนอแนะในด้านอื่นๆ เกษตรกรเสนอแนะให้มีการควบคุมราคาสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ควรมีราคากลางเพื่อการประกันราคาผลผลิต และควบคุมราคาปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงดินไม่ให้ราคาสูงเกินไป ตามลำดับ

ภาพที่ 5.4 สรุประดับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร

1.3.5 การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

1) การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) ในการทดสอบ พบว่า ปัจจัยที่มีต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้แก่ อายุ แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ และราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมา โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก 2 ตัวแปร ได้แก่ เมื่ออายุเพิ่มขึ้น การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพเพิ่มขึ้น การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีความสัมพันธ์ในทางลบ 2 ตัวแปร ได้แก่ เมื่อราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมาลดลง การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเมื่อแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพลดลง การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งตัวแปรทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุ ได้ดังนี้

$$Y = 22.389 + 0.154X_1 + 0.187X_2 + 0.223X_3 + 1.956E-07X_4 - 0.048X_5 + 5.933E-05X_6 - 3.601X_7 + 1.360X_8 - 1.016X_9$$

2. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชสามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 67.0 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.57 ปี ร้อยละ 29.1 จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.72 คน มีประสบการณ์และระยะเวลาการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 7.34 ปี สอดคล้องกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562, น.94) ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในจังหวัดชุมพรมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.70 ปี เกษตรกรส่วนมากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และสอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย (2561 ,น 122) ทำการศึกษาเรื่องการส่งเสริมการ

ผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.2 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.6 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.3 คน ซึ่งคนที่ทำการเกษตรที่ต้องใช้แรงงานจะเป็นเพศชาย และเกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรเป็นหลักทำให้ออกจากระบบการศึกษาในช่วงมัธยมเพื่อมาทำการเกษตร

2.1.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 85.4 มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก สอดคล้องกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562, น.94) อาชีพหลัก ของครอบครัว คือ เป็นเกษตรกร

2.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.30 คน มีปริมาณผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 569.32 กิโลกรัม/ไร่ มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 6.19 ไร่ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนเฉลี่ยอยู่ที่ 427,195.63 บาท มีรายจ่ายในการผลิตทุเรียนเฉลี่ยอยู่ที่ไร่ละ 15,760.10 บาท ร้อยละ 82.0 ใช้ทุนของตนเองในการทำการผลิตทุเรียน สอดคล้องกับ ประพันธ์ พงษ์ ใหม่เพย (2561 ,น 122) เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.2 คน มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 7.6 ไร่ แหล่งเงินทุนในการผลิตทุเรียนร้อยละ 45.8 มีแหล่งเงินทุนในการผลิตทุเรียนเป็นทุนส่วนตัว แต่แตกต่างกันประเด็นที่เกษตรกรมีรายได้จากการขายทุเรียนสดเฉลี่ย 778,109.9 บาท ซึ่งสาเหตุที่รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทุเรียนแตกต่างกันเพราะเนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอทุ่งสงส่วนใหญ่อายุทุเรียนเฉลี่ยอยู่ที่ 7.34 ปี ทำให้มีผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยเพียง 569.32 กิโลกรัม จึงเป็นเหตุผลที่รายได้จากการจำหน่ายทุเรียนเฉลี่ยอยู่ที่ 427,195.63 บาทต่อปี

2.2 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.2.1 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 60.7 มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเป็นพื้นที่ราบ มีลักษณะสวนเป็นสวนเดี่ยว ส่วนใหญ่ปลูกทุเรียนระยะ 8x8 มีแหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตร มีการให้น้ำโดยใช้สปริงเกอร์เป็นหลัก ร้อยละ 93.7 พบการระบาดของเพลี้ยไก่แจ้ โรคพืชที่พบในแปลงทุเรียนร้อยละ 95.6 พบโรครากเน่าโคนเน่า สอดคล้องกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562, น.95) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะสวนทุเรียนเป็นสวนเดี่ยว พื้นที่ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ลาดชัน และมีสภาพดินส่วนมากเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ปลูกทุเรียนในระยะ 8x8 เมตร แต่แตกต่างกันประเด็นที่เกษตรกรมีระดับความรุนแรงของการระบาดของ โรคและแมลงศัตรูพืชในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมาก (ค่าเฉลี่ย 1.66 และ 1.79 ตามลำดับ) โดย เกษตรกรมีโรครากเน่าและโคนเน่าระบาดในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.18) และมีการระบาดของหนอนเจาะผลอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.97) สอดคล้องกับ กฤษณะ จันทะนารักษ์ (2564, น.45) ศึกษาเรื่องการผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนอำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนใหญ่ร้อยละ 53.2 มีการทำระบบน้ำแบบสปริงเกอร์

ซึ่งทำให้เห็นว่าเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการจัดการน้ำและรูปแบบการให้น้ำในสวนทุเรียน ในส่วนของการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชที่พบการระบาดมากในพื้นที่อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น เนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนขึ้นส่งผลให้เหมาะสมกับการแพร่ระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชในปัจจุบัน

2.2.2 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีร้อยละ 61.7 อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด เพราะในปัจจุบันเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเนื่องจาก การจำหน่ายทุเรียนคุณภาพส่งออกนั้น มีความจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค กระทรวงเกษตรเนื่องจากสหกรณ์ได้มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรเพื่อส่งเสริมให้สินค้าเกษตรได้คุณภาพ มาตรฐานและปลอดภัย

2.3 ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.3.1 ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้อยู่ที่ 12.09 ข้อจาก 15 ข้อ สอดคล้องกับกฤษณะ จันทะนารักษ์ (2564, น.58) เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนแปลงใหญ่ผ่านการทดสอบความรู้พบว่า ร้อยละ 85.6 ตอบถูกเป็นลำดับที่ 1 ในประเด็นเรื่องมาตรฐาน GAP เนื่องจากเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญต่อมาตรฐานสินค้าเกษตรโดยเฉพาะมาตรฐาน GAP

2.3.2 แหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43) โดยได้รับความรู้จากสื่อกลุ่มในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.79) และแหล่งที่ได้รับความรู้ในระดับน้อยคือ สื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 2.52) สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.50) และสื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 1.91) ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกับ สุนิสา ช่วยสุข และคณะ (2565, น.344) ศึกษาเรื่องส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลเขาค่าย อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ในระดับปานกลางจากแหล่งความรู้ที่เป็นสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.23) จากหน่วยงานภาครัฐและ เพื่อนบ้าน รองลงมา สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 2.95) จากอินเทอร์เน็ต เช่น Website Facebook YouTube และ กลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.92) จากการศึกษาดูงาน การสาธิต การฝึกอบรม

2.4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เนื่องจากความคิดเห็นที่เกษตรกรเห็นด้วยในระดับมากคือ การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทาง

การเกษตรที่ดีทำให้จำหน่ายผลผลิตได้ราคาดีขึ้น การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ผลผลิตทุเรียนมีคุณภาพมากขึ้น การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ถูกต้อง การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ผลผลิตทุเรียนได้รับความเชื่อมั่นจากผู้บริโภค การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้เกษตรกรสามารถลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ขวัญรัตน์ พรหมศิลา(2562 ,น.96) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการป้องกันกำจัดโรคพืช การดูแลรักษาในระยะออกดอกถึงระยะก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิต และการผลิตตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) มากที่สุดในการผลิตทุเรียนคุณภาพ เนื่องจากในปัจจุบันในการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรนั้นมีความจำเป็นต้องใช้มาตรฐานการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกษตรกรมีความสนใจในเรื่องของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.4.2 ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.89) โดยมีความต้องการในด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.94) ด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.87) และด้านการสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 3.87) ตามลำดับ สอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย (2561 ,น 111) พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการด้านการผลิตมากที่สุด รองลงมามีระดับความต้องการ ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ด้านการตลาด และมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรในปัจจุบันมีความต้องการทางด้านความรู้ที่จะสนับสนุนให้ทุเรียนที่ปลูกนั้นมีผลผลิตที่ออกมาได้คุณภาพ ได้มาตรฐานเพื่อเพิ่มคุณภาพและปริมาณผลผลิตให้ตรงต่อความต้องการของตลาดมากกว่าที่จะต้องการการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

2.5 ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.5.1 ปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพ เกษตรกรมีปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่พบในระดับมากคือ สารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง ราคาผลผลิตต่ำไม่แน่นอน ขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงดินมีราคาแพง และปัญหาที่พบในระดับปานกลางคือ ขาดความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและสารเคมี การตัดแต่งกิ่ง ตลาดออนไลน์ ซึ่งแตกต่างกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย (2561 ,น 123) พบว่า เกษตรกรมีระดับ ปัญหาด้านดินและน้ำมากที่สุด รองลงมาเกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการปลูกและการดูแลรักษา เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิต เกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และเกษตรกรมีระดับปัญหาด้านการตลาดน้อยที่สุด เนื่องด้วยในปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลและแหล่งความรู้การผลิตทุเรียนคุณภาพนั้นสามารถเข้าถึงได้หลาย

ช่องทางทั้งช่องทางออนไลน์และช่องทางอื่นๆ ทำให้เกษตรกรในปัจจุบันมีปัญหาในการผลิตทุเรียนคุณภาพลดลง

2.5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเสนอแนะให้มีการอบรมให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตทุเรียนคุณภาพแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ควรมีการสนับสนุนแหล่งข้อมูลการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช ซึ่งสอดคล้องกับ กฎณะ จันทะนรรักษ์ (2564, น.55) พบว่า ควรให้ความรู้เรื่องการจัดการโรคและศัตรูทุเรียนแบบผสมผสานเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรเพื่อลดการปนเปื้อนในผลผลิต รวมถึงเป็นการลดต้นทุนการผลิตทุเรียน ควรให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาการผลิตทุเรียน ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีความต้องการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตทุเรียนคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่นั้นมีความรู้สามารถใช้ต่อยอดในการผลิตทุเรียนคุณภาพต่อไป

2.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1) อายุของเกษตรกร จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า มีความผลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางเดียวกันกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร หมายถึง เมื่ออายุเพิ่มขึ้น การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันเมื่ออายุลดลง การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มลดลง อาจเนื่องมาจากเมื่อเกษตรกรมีอายุมากขึ้น เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตทุเรียนมากขึ้นจึงทำให้รู้ว่าการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีนั้นมีความจำเป็นในผลิตทุเรียนคุณภาพและเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการ จึงอาจจะทำให้เกษตรกรนั้นมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากขึ้น

2) ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า มีผลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางเดียวกันกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร หมายถึง ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพเพิ่มขึ้น การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพลดลง การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อเกษตรกรมีต้องการที่จะผลิตทุเรียนคุณภาพมากขึ้น เกษตรกรก็จะศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพื่อปรับปรุงและเป็นแนวทางในการผลิตทุเรียนคุณภาพ จึงอาจจะทำให้เกษตรกรนั้นมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากขึ้น

3) ระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ จากการวิเคราะห์ผล พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางตรงกันข้ามกับ

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร หมายถึง เมื่อระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพเพิ่มขึ้น การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มลดลง ในทางกลับกันเมื่อระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพลดลง การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่เข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพได้มากนั้นมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่เดิมแล้ว จึงอาจจะทำให้เกษตรกรนั้นมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีน้อยกว่าเกษตรกรที่เข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพได้น้อย และเกษตรกรที่เข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพได้น้อยนั้น อาจจะมีความต้องการในการพัฒนาคุณภาพทุเรียนให้ดียิ่งขึ้น จึงอาจจะทำให้มีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพของผลผลิตทุเรียน

4) ราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมา จากการวิเคราะห์ พบว่ามีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทิศทางตรงกันข้ามกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เมื่อราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้น การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มลดลง ในทางกลับกันเมื่อราคาทุเรียนในปีที่ผ่านมาลดลง การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหากราคาผลผลิตทุเรียนในปีที่ผ่านมาได้ราคาดีโดยไม่มีมาตรฐานบังคับ อาจจะทำให้เกษตรกรนั้นไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แต่ถ้าหากในปีที่ผ่านมาราคาผลผลิตทุเรียนตกต่ำลง เกษตรกรนั้นอาจจะต้องหามาตรฐานมารองรับเพื่อยกระดับสินค้าและทำให้ผลผลิตทุเรียนมีราคาสูงขึ้น จึงอาจจะทำให้เกษตรกรนั้นมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ประชุม และศึกษาดูงานมากที่สุด ดังนั้น เกษตรกรควรเปิดรับข้อมูลข่าวสารและเข้าถึงแหล่งความรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ ไลน์ แอปพลิเคชัน เป็นต้น ซึ่งเป็นช่องทาง

ที่สามารถหาข้อมูลความรู้ในสิ่งที่สนใจได้อย่างรวดเร็ว และทุกคนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ได้อย่างทันท่วงที

2) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้าน ราคาปุ๋ย วัสดุบำรุงดิน และ สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง ดังนั้น เกษตรกรควรลดการใช้สารเคมีเปลี่ยนแปลงมาใช้ปุ๋ยหมักจาก เศษเหลือใช้ น้ำหมักชีวภาพที่สามารถผลิตได้เอง รวมทั้งใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อช่วยลดต้นทุน และทดแทนการใช้สินค้าเคมีเกษตรที่มีราคาแพง

3) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความรู้และมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่แล้ว แต่ยังขาดความรู้ในระเบียบข้อปฏิบัติย่อยจาก 8 ข้อหลักและยังขาดการปฏิบัติ ในด้านการจดบันทึกและทวนสอบข้อมูล ดังนั้นเกษตรกรควรศึกษาระเบียบข้อปฏิบัติย่อยเพื่อการ ปฏิบัติที่ถูกต้องตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และควรมีการจดบันทึกในการปฏิบัติในแปลงเพื่อ เป็นประโยชน์ในการทวนสอบตามหลักข้อที่ 8 ของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ผ่านช่องทางการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา มากที่สุด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรใช้ช่องทางดังกล่าวในการ ส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้ และพัฒนามากยิ่งขึ้น

2) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดความรู้ขาดความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและ สารเคมี การตัดแต่งกิ่ง เก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การจัดการศัตรูพืชและโรคพืช ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการวางแผนในการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดังกล่าว และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกร เพื่อพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่อย่างจริงจัง

3) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการตลาดออนไลน์ และขาด สถานที่จำหน่ายผลผลิต ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรผลักดันเรื่องการทำการตลาดออนไลน์ เพื่อช่วยแก้ปัญหาอย่างยั่งยืนให้กับเกษตรกร และใช้โอกาสนี้ในการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบ แปลงใหญ่เพื่อการรวมกลุ่มจำหน่ายผลผลิต

4) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความรู้และมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่แล้ว แต่ยังขาดความรู้และการปฏิบัติในด้านการจดบันทึกและทวนสอบข้อมูล ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการวางแผนในการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดังกล่าวและมีการติดตามการปฏิบัติของเกษตรกรเพื่อชี้แนะในข้อปฏิบัติที่บกพร่อง

5) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านเรื่องสารเคมีใช้ในการป้องกันกำจัด ศัตรูพืช ปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงดินมีราคาสูง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีวางแผนในการถ่ายทอด

ความรู้และการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์และปุ๋ยหมักจากวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือนและการเกษตร ในการสลับกับการใช้สารเคมีทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนให้การผลิตทุเรียนคุณภาพ

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรร่วมกัน เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมให้ครอบคลุมทุกกระบวนการ

3.1.4 ข้อเสนอแนะต่อนโยบาย

1) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาในเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ,ไม่แน่นอน ดังนั้นภาครัฐควรมีการประกันราคาผลผลิต และควรสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาคุณภาพรวมถึงสร้างอำนาจต่อรองราคาผลผลิต

2) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาในเรื่องสารเคมีใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงดินมีราคาสูง ภาครัฐควรมีการควบคุมราคาปัจจัยการผลิต เพื่อเป็นการช่วยพยุงต้นทุนของเกษตรกรไม่ให้สูงจนเกินไป

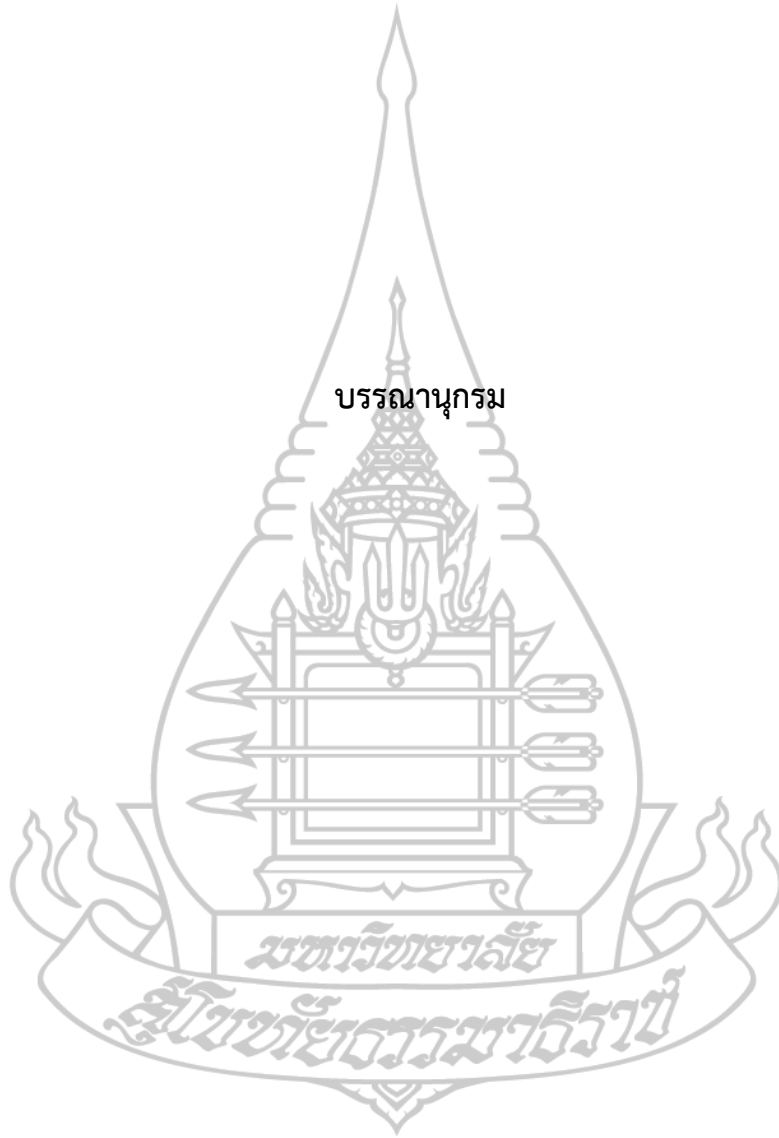
3) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการสถานที่จำหน่ายผลผลิตรับรองในช่วงผลผลิตล้นตลาดและ นโยบายจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ภาครัฐควรมีการคาดคะเนสถานการณ์การผลิตของทุเรียนเพื่อเตรียมรับมือกับสถานการณ์สินค้าล้นตลาด และควรมีการเสนอการจัดตั้งกองทุนทุเรียนไทยเพื่อเป็นการผลักดันให้เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนมีความเชื่อมั่นในการพัฒนาคุณภาพของทุเรียนไทย

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาการจัดการศัตรูทุเรียน การปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเป็นการต่อยอดการวิจัยการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชและการปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่

3.2.2 ควรศึกษาการลดต้นทุนในการผลิตทุเรียน เพื่อนำผลการวิจัยนั้นมาส่งเสริมแก่เกษตรกรเพื่อการลดต้นทุนการผลิตทุเรียนคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องราคาสารเคมีทางการเกษตรราคาสูงในระยะยาวได้อีกด้วย

บรรณานุกรม

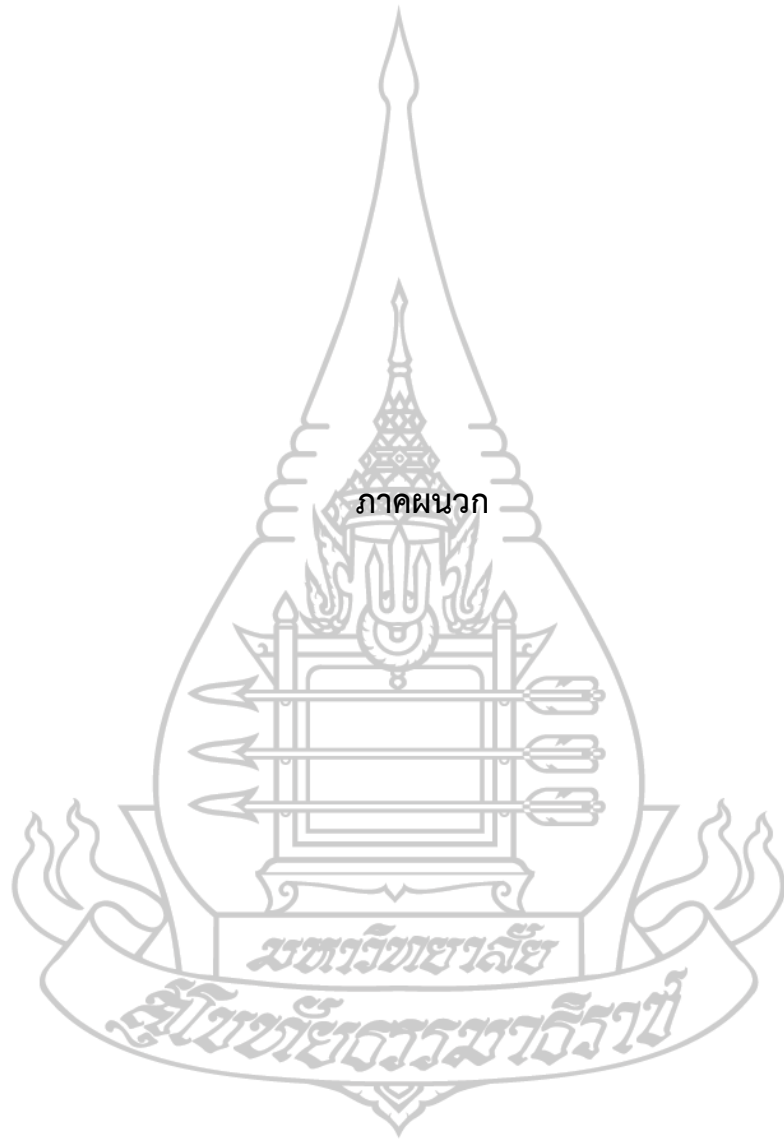

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาที่ดิน. (2565). ข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรดินรายจังหวัด. สืบค้นจาก
<http://www1.ldd.go.th/th-TH/>
- กรมวิชาการเกษตร. (2550). ระบบการจัดการคุณภาพ:GAP ทุเรียน. สืบค้นจาก
<http://hort.ezathai.org/wp-content/uploads/2014/02/%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9A%E0%B8%9A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%93%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%97%E0%B8%B8%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99.pdf>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2567). มกอช. ยกกระดับโรงรวบรวมและโรงคัดบรรจุทุเรียนสดให้ได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าการส่งออกทุเรียนไทย. สืบค้นจาก
<https://www.moac.go.th/news-preview-461091791809>
- กฤษณะ จันทะนรรักษ์. (2564). การผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนอำเภอเมือง จังหวัดตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- กวิสรา สุวรรณบุตร. (2551). การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานส่งเสริมการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จินดา ขลิบทอง. (2563). ตัวแปร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร* (หน่วยที่ 5, น. 38). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผกามาศ คู่มเคียม, เฉลิมพล จตุพร, วสุ สุวรรณวิหค และภูตินันท์ อติทิพยางกูร. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตมังคุดของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง. การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านวิทยาการจัดการ ครั้งที่ 7, วันที่ 12 กันยายน 2563 ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2560). เทคนิค วิธีการ และการสื่อสารในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 5, น. 5-16). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ชฎารัตน์ พรหมศิลา. (2562). *ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น. สืบค้นจาก <https://cloud.se-ed.com/Storage/PDF/978616/080/9786160809448PDF.pdf>
- ที่ว่าการอำเภอทุ่งสง. (2566). *แผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570)*. ที่ว่าการอำเภอทุ่งสง, จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- บำเพ็ญ เขียวหวาน. (2560). กระบวนทัศน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร.
- ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 6, น. 6-15) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย. (2561). *การส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปานทิพย์ ใจดี. (2562). *ปัจจัยส่งเสริมพัฒนากับการค้าส่งออกทุเรียนไปต่างประเทศ อำเภอเมืองจังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์. (2560). *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 4, น. 4-41). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- มานิต ลาเกลี้ยง. (2557). *การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 249) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ จำกัด
- วนิดา เจริญทอง. (2560). *แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอท่าแซะจังหวัดชุมพร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วรัทยา พรหมสุนทร. (2555). *ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อความสำคัญของปัญหาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณี เด็กและเยาวชนในจังหวัดสงขลา*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ศุภชัยวิชัยพีชสวนจันทบุรี. (2556). *เทคโนโลยีการผลิตทุเรียนให้มีคุณภาพ*. สถาบันวิจัยพืชสวน. กรมวิชาการเกษตร, กรุงเทพฯ

- ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัดสงขลา. (2562). *การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช*. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สรารุช ชลหาญ. (2563). *การส่งเสริมการผลิตทุเรียนพื้นเมืองคุณภาพ ในจังหวัดภูเก็ต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2566). *เอกสารประกอบการประชุมติดตามสถานการณ์ไม้ผลระดับจังหวัด ครั้งที่ 3*. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช
- สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งสง. (2566). *รายงานสรุปยอดผู้ปลูก ทุเรียน*. สืบค้นจาก http://www.farmer.doae.go.th/farmer/report_act/reportTambon.
- สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2566). *แผนพัฒนาอำเภอทุ่งสง ปี 2566*. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งสง
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2556). *มาตรฐานสินค้าเกษตร*. สืบค้นจาก https://www.acfs.go.th/standard/download/GAP_food%20crop.pdf
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2557). *ทุเรียน*. สืบค้นจาก https://www.acfs.go.th/standard/download/DURIAN_new.pdf
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2565). *เอกสาร สถานการณ์ไม้ผลภาคใต้ ปี 2565*. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
- สุทธิกานต์ ชูทอง. (2551). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ,ชลบุรี : วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุธาทิพย์ คำเกิด. (2562). *การส่งเสริมการตลาดทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคู้ยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุนิสา ช่วยสุข, นารีรัตน์ สีระสาร, และบำเพ็ญ เขียวหวาน. (2565). *การส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรตำบลเขาค่ายอำเภอสวีจังหวัดชุมพร*. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(8), 347. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/258242/173334>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย
เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คำตอบในแบบสัมภาษณ์นี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยและเพื่อประโยชน์สำหรับการพัฒนาการผลิตทุเรียนคุณภาพของเกษตรกร
2. เลขที่แบบสัมภาษณ์มีไว้เพื่อติดตามแบบสัมภาษณ์เท่านั้น
3. แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจ
 - ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน
 - ตอนที่ 3 ความรู้ และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ
 - ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ
 - ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ
4. ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง และผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมายถูกในวงเล็บ () หน้าข้อความที่ต้องการ และ/หรือเติมข้อความในช่องว่าง (... ..) ของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่ครบถ้วนสมบูรณ์

นายณัฐยศ อมรกล

นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจ

คำชี้แจง :โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามการปฏิบัติ

ตอนที่ 1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

() 1.ไม่ได้รับการศึกษา () 5. อนุปริญญา

() 2. ประถมศึกษา () 6. ปริญญาตรี

() 3. มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า () 7. อื่นๆ (ระบุ).....

() 4. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

4. สถานภาพ

() 1.โสด () 2. สมรส () 3. หย่าร้าง/หม้าย

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

6. ประสบการณ์และระยะเวลาการทำงาน.....ปี

7. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ

() 1.การผลิต () 2. การจัดการโรคและแมลง () 3. การเก็บเกี่ยว

ตอนที่ 1.2 สภาพสังคม

1. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

() ไม่เป็น

() เป็น (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() กลุ่มเกษตรกร () กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

() กลุ่มยุวเกษตรกร () กลุ่มสมาชิก ธ.ก.ส.

() สหกรณ์การเกษตร () กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร

2. การประกอบอาชีพหลัก (สามารถตอบได้เพียง 1 ข้อ)

() 1. เกษตรกรรม () 2. รับจ้าง () 3. ค้าขาย () 4. รับราชการ

() 5. อื่นๆ (ระบุ).....

3. การประกอบอาชีพรองของครัวเรือน (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ไม่มีอาชีพรอง () 2. เกษตรกรรม () 3. รับจ้าง

() 4. ค้าขาย () 5. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 1.3 สภาพเศรษฐกิจ

1. จำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร

1.1 แรงงานในครัวเรือน..... คน (รวมผู้ตอบสัมภาษณ์ด้วย)

1.2 แรงงานจ้าง.....คน

2. ปริมาณผลผลิตทุเรียนในรอบที่ผ่านมา..... กิโลกรัม/ไร่

3. ขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียน..... ไร่

4. รายได้จากการจำหน่ายทุเรียนในรอบที่ผ่านมา..... บาท

5. ราคาผลผลิตทุเรียนที่จำหน่ายได้ในรอบที่ผ่านมา..... บาท

6. ค่าใช้จ่ายในการผลิตทุเรียน..... บาท/ไร่

6.1 ค่าใช้จ่ายในการกำจัดวัชพืช.....บาท/ไร่

6.2 ค่าใช้จ่ายในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง.....บาท/ไร่

6.3 ค่าใช้จ่ายสำหรับปุ๋ยหรือวัสดุบำรุงดิน.....บาท/ไร่

6.4 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวผลผลิต.....บาท/ไร่

6.5 ค่าใช้จ่ายสำหรับจ้างแรงงาน.....บาท/ไร่

7. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ของตนเอง

() 2. สินเชื่อ หรือ การกู้ยืม ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

() 2.1 ธกส.

() 2.2 จากกองทุนหมู่บ้าน

() 2.3 จากสหกรณ์การเกษตร

() 2.4 จากธนาคารพาณิชย์

() 2.5 จากนายทุนในท้องถิ่น

() 2.6 จากแหล่งอื่นๆ(ระบุ).....

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน (GAP)

คำชี้แจง :โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามการปฏิบัติ

ตอนที่ 2.1 สภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ

2.1.1 ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมแปลง

1. ลักษณะพื้นที่ปลูกทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. พื้นที่ราบ

() 2.พื้นที่ลุ่ม

() 3.พื้นที่ดอน

() 4.พื้นที่อื่นๆ

2. ลักษณะดิน

() 1. ดินร่วน

() 2.ดินเหนียว

() 3. ดินทราย

() 4. อื่นๆ (ระบุ).....

3. ลักษณะการปลูกทุเรียน

- () 1. สวนเดี่ยว
 () 2. สวนแซม ระบุพืชแซม.....
 () 3. สวนผสม ระบุพืชผสม.....

4. ระยะปลูกทุเรียน

- () 1. 8x8 เมตร () 2. 9x9 เมตร
 () 3. 10x10 เมตร () 4. อื่นๆ (ระบุ).....

2.1.2 การดูแลรักษา

1. แหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตร

- () 1. ไม่มี () 2. มี (โปรดระบุ).....

2. การให้น้ำทุเรียน

- () 1. ไม่มีระบบน้ำ () 2. ใช้ระบบให้น้ำแบบสปริงเกอร์
 () 3. ให้น้ำโดยสายยาง () 4. อื่นๆ (ระบุ).....

3. ชนิดของปุ๋ยที่ท่านใช้ในการเตรียมความพร้อมของต้นหลังการเก็บเกี่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. สูตร 15-15-15 () 2. สูตร 8-24-24
 () 3. สูตร 13-13-21 () 4. ปุ๋ยอินทรีย์
 () 5. อื่นๆ.....

4. ชนิดของปุ๋ยที่ท่านใช้เพื่อชักนำการออกดอกและควบคุมปริมาณดอกและผล(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. สูตร 15-15-15 () 2. สูตร 8-24-24
 () 3. สูตร 13-13-21 () 4. ปุ๋ยอินทรีย์
 () 5. อื่นๆ.....

5. ชนิดของปุ๋ยที่ท่านใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผล(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. สูตร 15-15-15 () 2. สูตร 8-24-24
 () 3. สูตร 13-13-21 () 4. ปุ๋ยอินทรีย์
 () 5. อื่นๆ.....

6. แมลงและสัตว์ศัตรูพืชที่พบในแปลงทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ไม่มี () มี (โปรดเลือก)
 () 1. หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน () 2. เพลี้ยไก่แจ้
 () 3. เพลี้ยไฟ () 4. มอดเจาะลำต้นทุเรียน
 () 5. เพลี้ยหอย () 6. แมลงและสัตว์ศัตรูพืชอื่นๆ (ระบุ).....

7. โรคพืชที่พบในแปลงทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ไม่มีโรคพืช () มี (โปรดเลือก)
- () 1. โรครากเน่าโคนเน่า () 2. โรคราสนิม
- () 3. โรคใบติด () 4. โรคราสีชมพู
- () 5. โรคแอนแทรคโนส () 6. โรคอื่นๆ (ระบุ).....

2.1.3 การเก็บเกี่ยวและการจำหน่ายผลผลิต

1. ระยะเวลาเก็บเกี่ยว

- () 1. ใช้ประสบการณ์และการสังเกต (ชิมปลิง, เคาะ, สังเกต)
- () 2. การนับอายุ โดยนับเป็นจำนวนวันหลังดอกบาน
- () 3. ตรวจวัดน้ำหนักเนื้อแห้ง(% แบ่ง)
- () 4. อื่นๆ(ระบุ).....

2. ท่านใช้วิธีใดในการเก็บเกี่ยวทุเรียน

- () 1. เจ้าของหรือลูกจ้างขึ้นตัดผลผลิตเอง () 2. จ้างแรงงานตัด
- () 3. นักตัดของผู้ซื้อเหมาสวน () 4. อื่นๆ(ระบุ).....

3. รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตทุเรียน

- () 1. เหมาสวน
- () 2. คัดเกรด

4. ลักษณะการจำหน่ายผลผลิต

- () 1. รายเดี่ยว
- () 2. รวมกลุ่มในรูปของ แปลงใหญ่ หรือ วิสาหกิจชุมชน
- () 3. อื่นๆ(ระบุ).....

ตอนที่ 2.2 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน (GAP)

คำชี้แจง :โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามการปฏิบัติ

ข้อปฏิบัติเรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพตาม GAP	การยอมรับในเชิงปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1. แหล่งน้ำ		
1.1 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่ไม่มีการปนเปื้อนสารพิษ หรือสิ่งที่เป็นอันตราย		
1.2 หลีกเลี่ยงการใช้น้ำที่อยู่ใกล้แหล่งชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล หรือคอกสัตว์		
2. พื้นที่ปลูก		
2.1 พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล บ่อขยะ หรือคอกสัตว์มาก่อน		
2.2 กรณีพื้นที่มีปัญหาตามข้อ 2.1 ท่านได้ส่งตัวอย่างดินเพื่อตรวจสอบสารเคมีกลุ่มออร์กาโนคลอรีน ออร์กาโนฟอสเฟต หรือโลหะหนักหรือไม่		
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร		
3.1 จัดเก็บสารเคมีแยกจากที่พักอาศัย หรือที่ประกอบอาหาร พื้นที่เก็บสารเคมีมีการระบายอากาศที่ดี		
3.2 จัดเก็บสารเคมีทางการเกษตรเป็นหมวดหมู่ ไม่ปะปนกัน มีป้ายบ่งชี้ชัดเจน		
3.3 ใช้สารเคมีที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องจากกรมวิชาการเกษตร อ่านฉลากและปฏิบัติตามวิธีใช้ ช่วงเวลาและปริมาณที่แนะนำไว้ในฉลากอย่างเคร่งครัด		
3.4 ไม่ซื้อสารเคมีที่ร้านแบ่งขายหรือไม่ติดฉลาก		
3.5 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น		
3.6 ไม่ใช้หรือครอบครองสารเคมีที่ทางราชการห้ามใช้		
3.7 ป้องกันตนเองขณะฉีดพ่นสารเคมี อาบน้ำ สระผม เปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังจากฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช		
3.8 หยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามที่ระบุในฉลาก		
3.9 ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วนำมาฝังดินให้ลึกห่างจากแหล่งน้ำ ไม่นำมาใช้ใหม่ ไม่เผาทำลาย		
4. การจัดการคุณภาพใน กระบวนการผลิตก่อนการ เก็บเกี่ยว		
4.1 มีการจัดทำแผนการผลิต		
4.2 มีการปฏิบัติและจัดการตามแผนควบคุมการผลิตแต่ละขั้นตอนครบถ้วน		

ข้อปฏิบัติเรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพตาม GAP	การยอมรับในเชิงปฏิบัติ	
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว		
5.1 มีการเก็บเกี่ยวทุเรียนเฉพาะผลทุเรียนที่แก่จัดเพื่อเป็นการรักษาคุณภาพ		
5.2 เก็บเกี่ยวทุเรียนโดยนับจำนวนวันหลังดอกบานจนถึงวันที่ผลทุเรียนแก่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยว ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละพันธุ์		
5.3 คัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออก หากมีการคัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดก่อนจำหน่าย		
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา		
6.1 มีวัสดุรองพื้นในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปฏิกูล เศษดินและสิ่งสกปรก หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่นๆ จากพื้นดิน		
6.2 ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุทุเรียนหลังเก็บเกี่ยวต้องสะอาดมีการทำความสะอาดก่อนและหลังการใช้งานไม่ปนเปื้อนสิ่งอันตรายต่อผู้บริโภค		
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล		
7.1 เกษตรกรหรือผู้ที่สัมผัสกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง		
7.2 มีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรม ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)		
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ		
8.1 มีการบันทึกข้อมูลซึ่งเกี่ยวกับความปลอดภัยและคุณภาพผลผลิต เช่น การใช้ปุ๋ย การให้น้ำ การใช้สารเคมี การใช้สารกำจัดศัตรูพืช		
8.2 มีการบันทึกการดูแลรักษาในแต่ละขั้นตอนการผลิต เช่น ช่วงระยะเวลาการตัดแต่งกิ่ง การให้ปุ๋ย อัตราการใช้ การให้น้ำ การออกดอก วันที่เก็บเกี่ยวผลผลิตทุเรียน เป็นต้น		

ตอนที่ 3 ความรู้ และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ

ตอนที่ 3.1 ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ

คำชี้แจง :โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความรู้ของท่าน

ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพและการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร	ถูก	ผิด
การผลิตทุเรียนคุณภาพ		
1. การตัดแต่งหลังการเก็บเกี่ยวทุเรียน เป็นการตัดแต่งกิ่งที่ไม่มีประโยชน์และตัดขั้วผลที่ติดค้างอยู่ทิ้งไป ทำให้ต้นทุเรียนแตกกิ่งที่สมบูรณ์ออกมาใหม่		
2. มาตรฐานทุเรียนของประเทศไทย แบ่งเป็น 3 ชั้นคุณภาพ คือ ชั้นพิเศษ ชั้นหนึ่ง และ ชั้นสอง		
3. กิ่งเป็นโรคและผลทุเรียนที่ตัดแต่งแล้วสามารถวางสุ่มไว้ใต้โคนต้นทุเรียนเพื่อให้ย่อยสลายเป็นปุ๋ย		
4. โรคนิโคติค โรคนอนแตรคโนส และโรครากเน่าโคนเน่าเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อรา		
5. เมื่อทุเรียนออกดอกจำนวนมากไม่จำเป็นต้องตัดแต่งยังมีดอกมากยิ่งทำให้ได้ผลผลิตมาก		
6. เร่งให้ทุเรียนแตกใบอ่อนหลังการเก็บเกี่ยวโดยการตัดแต่งกิ่งแขนงด้านในทรงพุ่ม โดยเลือกตัดกิ่งที่ชี้ลงหรือชี้ขึ้นออก เลือกกิ่งที่สมบูรณ์อยู่ในแนวขนานกับพื้น พร้อมกับใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ถ้าต้นค่อนข้างโทรมเสริมด้วยปุ๋ยทาง จะช่วยให้มีการแตกใบอ่อนได้เร็วในปริมาณมาก		
7. ต้องการให้ใบแก่ จัดการได้โดยใช้ปุ๋ยฟอสฟอรัส (ปุ๋ยตัวกลาง) ให้มากเพื่อลดบทบาทของปุ๋ยไนโตรเจน (ปุ๋ยตัวหน้า)		
8. ศัตรูพืชที่สำคัญ ในระหว่างการพัฒนาการของดอกได้แก่ เพลี้ยไฟ หนอนกินดอก โรคไฟทอปธอรา โรคนอนแตรคโนส		
9. น้ำหนักของทุเรียนพันธุ์หมอนทองที่ได้มาตรฐานส่งออกต้องมีน้ำหนัก 6 กก. ขึ้นไป		
10. เชื้อราไตรโคเดอร์มาสามารถป้องกันโรครากเน่าโคนเน่าและโรคใบติดได้		
การปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร		
11. สามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำใดก็ได้ในแปลงเกษตรโดยไม่ต้องมีการพักน้ำหรือตรวจคุณภาพน้ำ		
12. ในการเก็บเกี่ยวทุเรียนไม่จำเป็นต้องมีวัสดุรองพื้นขณะวางพักผลผลิต		
13. ทุเรียนพันธุ์หมอนทองที่สุกแก่ ต้องมีน้ำหนักเนื้อแห้ง (%แห้ง) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 32		
14. ในการกำจัดศัตรูพืชตามหลัก GAP สามารถฉีดพ่นสารเคมีช่วงใดก็ได้หากพบการระบาด		
15. การเก็บเกี่ยวทุเรียนโดยนับจำนวนวันหลังดอกบานจนถึงวันที่ผลทุเรียนแก่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยว ทุเรียนพันธุ์หมอนทองใช้เวลา 125-130 วันหลังดอกบาน		

ตอนที่ 3.2 แหล่งความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นระดับการได้รับความรู้ตามประเด็นต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = ได้รับความรู้มากที่สุด 4 = ได้รับความรู้มาก 3 = ได้รับความรู้ปานกลาง

2 = ได้รับความรู้น้อย 1 = ได้รับความรู้น้อยที่สุด

1. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนคุณภาพ

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ผ่านสื่อบุคคล					
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอ / จังหวัด					
1.2 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น พัฒนา ที่ดิน ชลประทาน สหกรณ์การเกษตร เกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น					
1.3 เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ					
1.4 ผู้นำชุมชน					
1.5 เจ้าหน้าที่ อบต.					
1.6 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมบริษัทเอกชน					
1.7 เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่					
2. ผ่านสื่อกลุ่ม					
2.1 การประชุม					
2.2 การฝึกอบรม					
2.3 การสัมมนา					
2.4 การศึกษาดูงาน					
3. ผ่านสื่อมวลชน					
3.1 หนังสือ					
3.2 วารสาร					
3.3 เอกสารแผ่นพับ					
3.4 วิทยุกระจายเสียง/เสียงตามสาย					
3.5 โทรทัศน์					
4. ผ่านสื่อออนไลน์					
4.1 เว็บไซต์ (Website)					

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
4.2 เฟซบุ๊ก (Facebook)					
4.3 ไลน์ (Line)					
4.4 แอปพลิเคชัน (Application)					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

ตอนที่ 4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตทุเรียนคุณภาพ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นระดับความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = เห็นด้วยมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง
2 = เห็นด้วยน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ผลผลิตทุเรียนมีคุณภาพมากขึ้น					
2. การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้เกษตรกรสามารถลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร					
3. การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ผลผลิตทุเรียนได้รับความเชื่อมั่นจากผู้บริโภค					
4. การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ถูกต้อง					
5. การผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้จำหน่ายผลผลิตได้ราคาดีขึ้น					
6. การรวมกลุ่มผู้ผลิตทุเรียนคุณภาพจะเพิ่มอำนาจต่อรองราคากับผู้ซื้อ					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
7. การรวมกลุ่มผู้ผลิตทุเรียนคุณภาพจะทำให้เกิดการพัฒนารวมผลผลิตให้มีคุณภาพตามความต้องการของลูกค้ายิ่งขึ้น					
8. การส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพให้ยั่งยืนต้องเริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกทุเรียนคุณภาพ					
9. การเข้าร่วมกลุ่มทุเรียนคุณภาพจะทำให้ผู้ผลิตใส่ใจต่อคุณภาพและมาตรฐานผลผลิตมากขึ้น					
10. การรวมกลุ่มทุเรียนคุณภาพจะทำให้เครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเข้มแข็ง					

ความคิดเห็นอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4.2 ความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นระดับความต้องการตามประเด็นต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = ระดับความต้องการมากที่สุด 4 = ระดับความต้องการมาก 3 = ระดับความต้องการปานกลาง
2 = ระดับความต้องการน้อย 1 = ระดับความต้องการน้อยที่สุด

การผลิตทุเรียนคุณภาพ	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. ความรู้					
1. ความรู้เรื่องการผลิตทุเรียนคุณภาพ					
2. ความรู้เรื่องการจัดการโรคแมลง					
3. ความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียน(GAP)					

การผลิตทุเรียนคุณภาพ	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2. การส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ					
1. จัดอบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพการผลิตทุเรียนคุณภาพ					
2. จัดทำสื่อความรู้การผลิตทุเรียนคุณภาพ					
3. จัดทำแปลงสาธิตการผลิตทุเรียนคุณภาพ					
3. การสนับสนุน					
1. สนับสนุนปัจจัยการผลิต					
2. แหล่งจำหน่ายผลผลิต					
3. การประกันราคาผลผลิต					

ความต้องการในด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนคุณภาพ

ตอนที่ 5.1 ปัญหา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นประเด็นปัญหาต่อไปนี้ มีปัญหาสำหรับการผลิตทุเรียนนอกฤดู ของเกษตรกรมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- 5 = มีปัญหามากที่สุด 4 = มีปัญหามาก 3 = มีปัญหาปานกลาง
2 = มีปัญหาน้อย 1 = มีปัญหาน้อยที่สุด

ประเภทของปัญหาในการการผลิตทุเรียนคุณภาพ	ระดับความเป็นปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. ด้านความรู้					
1.1 ขาดความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและสารเคมี					

ประเภทของปัญหาในการการผลิตทุเรียนคุณภาพ	ระดับความเป็นปัญหา				
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1.2 ขาดความรู้ในเรื่องการตัดแต่งกิ่ง					
1.3 ขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลัง					
1.4 ขาดความรู้ในการจัดการศัตรูพืชและโรคพืช					
1.5 ขาดความรู้เรื่องการตลาดออนไลน์					
2. ด้านการปฏิบัติ					
2.1 ปฏิบัติตามความเคยชิน ไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม					
2.2 ขาดแหล่งเงินทุนปัจจัยการผลิต					
2.3 ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต					
2.4 ขาดสถานที่จำหน่ายผลผลิต					
2.5 ขาดเครื่องจักรกลทางการเกษตร					
3. ด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพ					
3.1 ขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน					
3.2 ขาดการได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต					
3.3 ขาดการได้รับการสนับสนุนความรู้และเทคโนโลยี					
4. ด้านอื่นๆ					
4.1 ราคาผลผลิต (ราคาต่ำ, ไม่แน่นอน)					
4.2 ปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงดินมีราคาแพง					
4.3 สารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคา					

ปัญหาอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนคุณภาพ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะสำหรับการผลิตทุเรียนคุณภาพตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรอย่างน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = เห็นด้วยมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง
2 = เห็นด้วยน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะในการการผลิตทุเรียนคุณภาพ	เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. ด้านความรู้					
1.1 ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตทุเรียนคุณภาพแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง					
1.2 มีแหล่งเรียนรู้และมีแปลงสาธิตต้นแบบ เพื่อให้เกษตรกรได้					
1.3 ควรจัดอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)					
1.4 จัดกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านรูปแบบโรงเรียน					
1.5 ควรจัดอบรมการแปรรูปและการตลาดแก่เกษตรกร					
2. ด้านการปฏิบัติ					
2.1 จัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อเกษตรกรผู้ปลูก					
2.2 มีแหล่งน้ำสำรองหรือระบบชลประทานให้					
2.3 มีสถานที่จำหน่ายผลผลิตรับรองในช่วงผลผลิตล้น					
2.4 ควรมีการกำหนดคุณภาพผลผลิตชัดเจนเพื่อการ					
3. ด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนการผลิตทุเรียนคุณภาพ					
3.1 ควรมีการติดตามการการผลิตทุเรียนทุเรียน					
3.2 ควรมีการสนับสนุนแหล่งข้อมูลการป้องกันและ					
3.3 ควรจัดให้มีช่องทางประชาสัมพันธ์ข่าวสาร					
3.4 ควรให้บริการปรึกษาปัญหาทางการเกษตรผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อการติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูล					
3.5 ควรมีการบูรณาการหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง					
4. ด้านอื่นๆ					
4.1 ควรมีราคากลางเพื่อการประกันราคาผลผลิต					

ข้อเสนอแนะในการการผลิตทุเรียนคุณภาพ	เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับ				
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
4.2 ควบคุมราคาปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงดินไม่ให้ราคาสูง					
4.3 ควบคุมราคาสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัด					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายณัฐยศ อมรกล
วัน เดือน ปี เกิด	30 สิงหาคม 2536
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโรคพืช คณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

